

Hringariki

Medlemsblad for Ringerike Slekthistorielag

Nr. 2 - 2019

29. årgang

Hringariki

Medlemsblad for Ringerike Slektshistorielag

29. årgang

Redaksjon

Nils Elsrud

Sten

Høyendahl

Ole E. Yttri

Marte Inger Stubberud

(nettsideansvarlig)

Ringerike Slektshistorielag ble startet 7. februar 1985, og har rundt 200 medlemmer. Medlemskontingenten er kr 300 pr år. Medlemmene får tilsendt Hringariki to ganger i året, og det arrangeres jevnlig foredrag og kurs i Svenskestua på Ringerikes museum.

Laget disponerer lokaler på Veien gamle skole, og har der en samling av bøker og tidsskrift mv. Navnet Hringariki ble patentert i 2000.

Vår hjemmeside er:

<http://www.ringerike-slektshistorielag.com>

Medlemskap tegnes hos Nils Elsrud,
Paasche Aasens vei 26, 3514 Hønefoss.
Tlf. 915 66 980.

Artikler til Hringariki sendes: sten.hoyendahl@gmail.com
Postadresse: Sten Høyendahl, Hårumsbyen i Hole,
Vollgata 74, 3512 Hønefoss
Tlf. 902 09 842.

Forsiden:

Johannes Flintoe: Hønefossen, maleri (1819). Foto: Nasjonalmuseet.

Baksiden:

Dyreliv på Steinssletta. Foto: Sten Høyendahl.

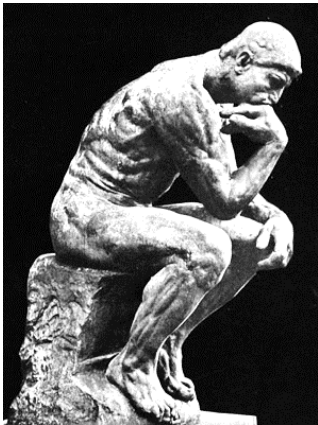
Nr. 2 - 2019

Innholdsfortegnelse

Side	
2	Fra redaksjonen
2	Møteplan 2020
3	Hans Alexanderssøn Bork Gravskrift over Mad: Sidsel Margaretha Peters
4	Rune Arenfeldt Berg «Lunner-ætta» på Ringerike
14	Anne Kristin F. Tinding Slekt, puslespill og kinderegg
16	Sten Høyendahl Innflytting til Kongsberg fra Ringerike på 1700-tallet 1. del
38	Amund Gulsvik og Ragnvald Lien Øveren i Lunder - hovedbølets historie
51	Nils Elsrud Nes gård rundt 1670 - Heim og folk i Ådal
54	Sten Høyendahl En stridslysten prest fra Lunner - anmeldelse av Rune Arenfeldt Bergs hefte «Herr Tosten til Lunner»
56	Forhørene etter hattemakerfeiden. Del 1: Det ringerikske forhør
67	I eller på Hønefoss?
68	Sten Høyendahl Ellebrekka - et unikt navn i Norderhovsbygda
<hr/>	
13	Den norske Rigstidende, 10. april 1852 (Bekjendtgjørelser)
15	Fra tingbøkene (klokker Jens Nilsen vitner 29. september 1685)
55	Christiania Intelligentssedler, 18. oktober 1814 (Bortkomne Sager)
72	Budstikken, 11. november 1814 (om tingstedene)

Fra redaksjonen

Vårt lagsmedlem Anne Kristin Formodalen har tatt nytt slektsnavn, Tinding, etter en Hønefoss-slekt som går tilbake til klokkeren Jens Nilsen (død 1707). Slekten ble omtalt i en artikkel i Hringariki nr 1/2014. Navnet har ligget dødt i mange år, men er altså nå gjenoppstått.

Rune Arenfeldt Berg har nylig utgitt heftet «Herr Tosten fra Lunner», der han tar for seg kapellanen Tosten Dagsen Lilje som levde fram til rundt 1670. Herr Tosten tilhørte det man i ettertid kaller Lunner-ætta, en grein av Dyre Selvaldssons ætt etter en lagmann på Toten som i sin tid ble ansett som adelig. Sten Høyendahl har anmeldt heftet her i bladet.

I en ny artikkel her i bladet retter Berg nå oppmerksomheten mot de to brødrenes forfedre. Dyre Erlandsson (nevnt 1444-1457), åpenbart deres bestefar, var etter alt å dømme fra Ringerike. Ved Hytten i Lunner har jernsmelting fra gammelt av foregått i stor stil, og Berg viser at ringeriksbønder helt ut på 1700-tallet har hatt interesser i området.

Sten Høyendahl kommer med nok en artikkel om innflyttingen fra Ringerike til Kongsberg på 1700-tallet, og tar denne gangen utgangspunkt i bergstadens kommunikantprotokoller, i første omgang i perioden 1731-1750.

Amund Gulsvik og Ragnvald Lien beskriver detaljert om Øveren vest i Soknedalen, og presenterer eiere og brukere fra annen halvdel av 1600-tallet og opp til våre dager. Helge Helgesen, sønn på Øveren, utvandret i 1839 til Amerika, og var etter det vi vet den første fra Ringerike som slo seg ned der.

Nils Elsrud forteller om Nes gård i Ådalen, og tar særlig for seg den rike trelasthandleren Lars Larsen i Christiania, som i annen halvdel av 1600-tallet kjøpte opp store eiendommer i Ådalen. Tingprotokollene forteller at Nes gård brant ned i 1670.

Den 485 sider lange boken *Arbejdersagen* utkom i 1854 med forhør og vitneforklaringer for alle berørte personer under hattemakerfeiden. Boken er ikke lett å finne fram i, og vi bringer her korte utdrag av forhørene for alle vitner fra Ringerike. Dette er likevel blitt så omfangsrikt at det må gå over to numre av bladet.

Sten Høyendahl har merket seg at navnet Ellebrekka til langt ut på 1800-tallet har vært brukt på Østre Hønen og Søndre Frok i Norderhovsbygda, men ikke ellers i landet - da med unntak av den aller første navnebæreren, borgerdatteren Ellebrekka Andersdatter Moss, som var født 1678 i Christiania og som nygift kom til Østre Hønen. Den siste Ellebrekka ble født 1832 ved Hønefossen, og døde i 1898 på Enerhaugen i Kristiania som enke etter en skomakermester.

Møteplan 2020

(med forbehold for oppgitte møtedatoer)

Tirsdag 21. jan. kl 1800	Styremøte	Svenskestua
Tirsdag 21. jan. kl 1900	Foredrag ved Nils Elsrud: Landhandlermordet i Ådalen	Svenskestua
Tirsdag 18. febr. kl 1800	Styremøte	Svenskestua
Tirsdag 18. febr. kl 1900	Årsmøte med valg. Foredrag ved Grete Borgersrud om Viul	Svenskestua
Tirsdag 21. april kl 1800	Styremøte	Svenskestua
Tirsdag 21. april kl 1900	Slektsforskerkurs 1 ved Nils Elsrud	Svenskestua
Tirsdag 22. sept. kl 1800	Styremøte	Svenskestua
Tirsdag 22. sept. kl 1900	Slektsforskerkurs 2 ved Nils Elsrud	Svenskestua
Tirsdag 20. okt. kl 1800	Styremøte	Svenskestua
Tirsdag 20. okt. kl 1900	Kurs i gotisk håndskrift ved Sten Høyendahl	Svenskestua
November	Fellesmøte med Ringerike historielag, tema ikke fastsatt	

LXX.

Over

Gudfrugtige og Dyderige Mad:
Sidsel Margaretha Peters

Fød

Paa Ringe-Riget den 4de Jan. Ao. 1688.

Gift

Med Oluf Povelsøn Borger her i Staden
den 7de Februari Ao. 1713.

Atter

Med Sr. Mads Seerberg, Borger her i Staden
den 13 Martii Ao. 1720.

Død

udi Christiania den 17 Maji Ao. 1748.

At vide Herrens Bud, og giøre selv derefter,
At elske Næsten som sig selv, av Hjertets Kræfter,
At bruge Verden saa, at den misbruges ej,
At løbe lige frem Retfærdighedens Vej.
At forestaa sit Huus, som en fornuftig Kvinde,
Med vittig Værlighed de Fromme sig forbinde,
Sagtmodig paa en god, kief paa den onde Dag,
Udi Guds Forsyns Skiod at kaste ald sin Sag.

At pleje saa en Mand, at haand kænd leve længe,
Opdrage Datter saa, at hun gaar over Dreng,
Foruden Armes Suk forhverve dagligt Brod,
Og bære Verens Krants til Alderdoum og Død.
Er ikke blot Naturs, men Naadens rige Gaver:
Saa dan Gudsfrygt og Dyd den Staal ophøjet haver,
Som randt av denne Kroop, fra dette Vlerg av Seer,
Men Klippet Jesum nu bevoer og ævig seer.

Grav-Skrifter Over Endeel av-dødde Venner, ved feltprost Hans Alexanderssøn Bork (Christiania 1751).

Gudryktige og dydrike madame Sidsel Margaretha Peters var datter av fogd Henrik Petersen og Sidsel Cathrine Hansdatter Holst på Ringerike, og gift med Oluf Povelsøn og Mads Jensen Leerberg, borgere i Christiania.

«Lunner-ætta» på Ringerike

Dyre Erlandsson, far til Sevald Dyresson Lunner (som ga historikerne anledning til å snakke om Lunner-ætta), var tydelig nok fra Ringerike. Som det kan tolkes, var han bosatt på Sørnum (Sudrheim) gård på Steinssletta. Så vidt jeg kan se er ikke Lunner-ættas forhold til Ringerike ordentlig utredet. Nedenfor følger derfor en gjennomgang av det vi hittil vet.

---

av Rune Arenfeldt Berg

Undertegnede har utført et studium «Herr Tosten fra Lunner»,¹ som tar for seg ættas relasjon til gardene Søndre og Nedre Hytten samt Stubhytten i Nordre Oppdal, Lunner. Dette er samtidig steder der det er funnet store mengder trekull og slagge etter jernsmelting. Vi vet jo at navnet Hytten er hentet fra tyske *hütte* (smelte), og det kan vises til et skinndokument anno 1475 der *Hyttonnæ* nevnes. Dette kan tydes som at *Hyttonnæ* var gitt et privilegium med tilgang til skog (uvisst når og av hvem) ved Avalsjøen og Asakskogen i grenselandet mellom Hadeland og Romerike. Spørsmål som kan stilles er om ætta hadde hånd om andre steder med jernsmelting? Det er dessuten et nærliggende spørsmål ettersom ættas eiendomsinteresser strekker seg sydvestover til Eiker (med ståsted Ringerike) samt nordøstover til Hadeland og Toten, samt Romerike og så langt øst som Solør helt ved svenskegrensen.

Artikkelen vil som sagt ta for seg det vi kan riste ut av kunnskap om ætta på Ringerike.² Deretter skal vi forsøke å besvare hvorfor forskjellige eiere av Hytten på Hadeland er knyttet til Ringerike. Er det tilfeldig, eller skyldes det at eiendommen har gått i arv? Kan Hyttens eierrekke forklares via Lunner-ætta? I så fall kan man stille en rekke andre interessante spørsmål, eventuelt trekke noen slutninger. Gjentas næringsvirksomheten vi forbinder med Hytten i Ringerike? Det er et betimelig spørsmål, ikke

minst fordi Hole har påvist flere konsentrasjoner av kullgroper på Lamoen, Mosmoen, Bymoen og Borgenmoen, kullgroper med produsert kull til bearbeiding av jern.³

Noen kildeavklaringer

Dyre Erlandsson omtales slik av Tore Vigerust:⁴ Nevnt 1444-1457. Gift med Sigrid Jonsdotter (n. 1457). Sønn av **Erland Bårdsson** som var død innen 28.2.1444. Dyre Erlandsson i ombud for søsknene sine deltok ved arveskifte etter Erland Bårdsson på **Hole prestegård** 28.2 1444 med hans søster **Sigrid Bårdsdotter** (DN IV nr. 291).⁵ Dyre og hans søsken fikk så mange jorder og jordeparter som ligger på Ringerike med unntak av 5 øresbol jord i nordregården på Kirke-Holum i Røyse på Ringerike, samt **Mo og Berger i Jevnaker sogn på Hadeland**. Herr Hartvik Krummedike, ridder, kjøpte i vitnebrev fra Sørnum i Stein sogn på Ringerike 1.11.1457 6 øresbol jord i **Haga i Syltebygd i Haug sogn på Eiker** av Dyre Erlandsson og hans kone Sigrid Jonsdotter (DN VIII nr. 363).

Vi legger straks merke til at ættas eiendoms-spredning på 1400-tall følger mønsteret for kommende tider. Den har tydelig nok et «sete» i Ringerike, men er også å finne både i Hadeland og til og med i Eiker. Men la oss bemerke Vigerust og hans edruelighet - eller skal vi si sparsommelighet med hensyn til de fakta som legges på bordet. Vigerust med Adelsprosjektet innførte nemlig en streng behandling av flere studier som en del kjente genealoger gjennom tidene hadde begått, studier med alvorlige feilslutninger som dessverre var blitt repetert nærmest i det uendelige fram til våre dager. Vår tids amatørforskere på nettet har tatt mange av disse konstellasjonene for «god fisk». «Fisken» er presentert både her og der, mens det for øyeblikket kan synes som om forskingen står helt stille. Kan det være at Adelsprosjektets edruelighet nærmest har ført til at studiene har stanset?⁶

Et unntak er imidlertid Sten Høyendahl som for en tid tilbake spurte: «Var bøndene på Hønen

---

¹ Berg, Rune Arenfeldt: *Herr Tosten fra Lunner* (2019) / Innigranskauen productions.

² Ref. Gudmund Bakkes bygdebøker som nevner Bård/Dyre-ætta, men også Kirke-Holum-ætta. Kjært barn har mange navn.

³ «Fagrappport for arkeologiske kulturminner og kulturmiljøer». Hole kommune 2018.

⁴ Tore Vigerust (1955-2010), norsk historiker, arbeidet med «Adelsprosjektet», der temaet var norske adelsslekter.

⁵ Alle DN-referanser betyr *Diplomaticum Norvegicum*, som kan slås opp på nettet.

⁶ Et overførbart eksempel kan dessverre være fiskebestanden i Tyrifjorden som nå har et så høyt giftinnhold at vi må (eller bør) slutte å spise den ...

Dyre Sevaldssons segl
Tegning fra Riksarkivet, Kjeldeskriftavdelingen.

i Norderhov av Dyre Sevaldssons ætt?»⁷ Det må nevnes at jeg i min studie angående «Herr Tosten» gjør rede for at man bør gjøre en distinksjon mellom nettopp Dyre Sevaldsson-ætta og Lunner-ætta.⁸ Man kan forstå Adelsprosjektet sin lyst til å fremheve ættas adelige innslag, mens mitt studium gjør utvetydig rede for at Lunner-ætta med broren Bjørn Sevaldsson og hans arverekke havnet i et motsetningsforhold til Dyre Sevaldsson. Årsaken var reformasjonen. Herr Tosten selv viste dette med sitt navnevalg,⁹ og ætta viste det samme ved at navnet Dyre aldri ble gjentatt. Tydeligere kan santens ikke en ætt fortelle at noen i familien/ætta nærmest er blitt lyst i bann. Særmerkt er det også fordi ætta slik vi kjenner den i Ringerike (som allerede nevnt) er blitt kalt «Bård/Dyre-ætta».

Bård/Dyre-ætta

Dyres far var **Erland Bårdsson**, som Vigerust skriver:

...nevnt «av Ringerike» 1442, død innen 1444. *Erlender Bardzssun af Ringariki*, utsending fra Ringerike, deltok i Lødøse 1.6 1442 ved den norske almuens samtykke i riksrådets valg av kong Kristofer (DN III nr. 771). *Erlender Bardsson*. Var død innen 28.2 1444, da hans søster Sigrid Bårdsdotter

ved sin ombudsmann **Brynjulv Gunnarsson** opptrådte i arveskifte på **Hole prestegård** etter Erland Bårdssons barn (DN IX nr. 291). Han hadde eid gods sammen med sin søster på Ringerike, på Hadeland og på Romerike, som nå ble delt mellom hans søster og hans barn.

Ovenfornevnte søster kan vi utrede slik:

Sigride Barde dotter, søster til Erland Bårdsson. **Brynjulv Gunnarsson** opptrådte i fulle ombud for sin egen kone Sigrid Bårdsdotter i arveskifte på Hole prestegård 28.2 1444 etter Erland Bårdssons barn (DN IV nr. 291). Hun og Brynjulv fikk 5 øresbol jord i nordregården på Kirke-Holum i Røyse på Ringerike samt **østregården i Lunner**¹⁰ samt øvrige jorder og jordeparter på Hadeland med unntak av Mo og Berger i Jevnaker sogn, samt jordene på Romerike.

Erland Bårdsson regnes som født ca. 1385, og hans far igjen regnes å være **Bård Dyresson**, som ikke er kjent fra noen kilder. Men alt godset som er nevnt i 1444 (i distriktene Ringerike, Hadeland og Romerike) kan man nok regne at Erland Bårdsson har ervervet noe av dette etter sin far. Som igjen kan være sønn av:

Sira Dyre Bårdsson, fordum prest på **Norderhov**. Det ble bevitnet på Løken rette stevneby i Haug sogn i Vangsbygden på Ringerike 26.01.1422 at Håvard Ormsson på Krakstad ga jordegave i gården til Sira Dyræ B[arda]syni fordum presth a Nørdrofwe så lenge han satt på Krakstad og sira Dyre levde.

Sira Dyre kan ha vært svært gammel; oppimot de 90 kan vi spekulere, og vi kan da med sannsynlighet anta at han er født ca. 1330.

Man er selvsagt ute på tynn is når man ved hjelp av navnelikhet fastslår at rådmannen i Oslo Bård Dyresson mellom 1352 og 1361 kan være neste ledd bakover. Rådmannen kan vi anta er født ca. 1295. Han knyttes til en rekke jordegodstransaksjoner for Hallvardkirken og Nonneseter kloster, som ikke gjør ham mindre sannsynlig som far til Sira Dyre. Man har også et dokument der Bård kjøper 2 øresbol i Bølgen i Haug sokn på Ringerike,¹¹ et kjøp utført på et vertshus i Oslo, som gir ytterligere følelse for at vi har truffet riktig (ikke med vertshuset, men med Ringerike).

Dette gir den åpenbare «Bård/Dyre-ætta». Men vi kan utrede flere detaljer, og ikke minst

gjenfinnes hos folk som sto erkebisp Olav Engelbrektsson nær.

¹⁰ Etter all sannsynlighet fikk Sevald Dyresson senere fatt på denne «østregården Lunner», men i tillegg også vestregården Lunner. For ytterligere informasjon her, se «Herr Tosten fra Lunner».

¹¹ "Regesta Norvegica". Bind VI 1351-1369, nr. 551.

⁷ Høyendahl, Sten: Var bøndene på Hønen i Norderhov av Dyre Sevaldssons ætt? *Hringariki* nr 1/2008.

⁸ Som også Per Bjørnerud Christiansen gjør da han oppsummerer: «... de fleste av Dyre Sevaldssons etterkommere stod på et høyere trinn på den sosiale rangstigen enn det som var tilfelle med Lunner-ætten».

⁹ Hans fulle navn var Torstein (eller som det ble skrevet Torsten, Tosten, Taasten) Dagsen Lilje. Lilje-navnet kan

fordi det er interessant med flere detaljer omkring tiden da så å si Lunner-ætta ble «skapt».¹² Det vil si der Dyre Erlandssons sønner tar for seg av livets herligheter.

Steinssletta i Hole

Mye kan tyde på at svoger til Erland Bårdsson overtar Kirke-Holum (5 øresbol), og at Dyre Erlandssons fremmøte i 1444 ved farens død forårsaker en slags forandring. Senere transaksjoner foregår nemlig på garden **Sørum** på Steinssletta, og dette kan tolkes som et bevis for at det var her Dyre og hustruen Sigrid Jonsdatter holdt til. Gudmund Bakke antyder i bygdeboka for Hole at delingen av Sørumgarden først skjer på denne tiden.¹³ Uansett tror vi på at ætta fortsetter sitt liv her, noe bevegelsen i 1517 kan tyde på. Det er sønnen til Sevald på Lunner, Dyre Sevaldsson (adelsmannen) som foretar en transaksjon (et makeskifte):

Mons, biskop i Hammer, utstedte brev i Hammer 8.6.1517 der han makeskiftet jord mellom Hammer domkirke og Dyre Sevaldsson, lagmann på Opplandene, bl.a. vedrørende jord på Ringerike (DN I nr. 1052). Dyre fikk Hanestad på Toten, som rentet 2 pund, domkirken fikk 2 pund rente i Sørum [i Stein sogn] på Ringerike og ½ pund i Svarstad i Røyse.

En ofte uteglemt detalj ved denne avskriften er at angående Sørum handlet det om **Østre Sørum**. Derav delet. Vi kan derfor regne det som høyst sannsynlig at familien med dette *ikke* kvittet seg med alt jordegods på Sørum, for hva med Vestre Sørum? Noen navnelikheter kan absolutt gi grunnlag for spekulasjon om at så skjer,¹⁴ så meget mer som vi derfor vil gjenfinne aktivitet på Sørum vi kan knytte til Lunner-ætta i det følgende som vi skal gjøre rede for. Når vi skal fylle ut et tomrom som det handler om, krever det litt mer enn navnelikheter. Vi må derfor studere sannsynligheten, men aller først ved å kvitte oss med all navnelikhetsargumentasjon.

Men før vi setter i gang for alvor, skal vi fylle ut noen hull angående Lunner-ættas fortsatte eksistens i Ringerike som tilhører klassen «verifisert».

Brødrene til Sevald på Lunner

Vi kjenner til tre kildebelagte brødre til Sevald Dyresson:

- a) **Erlend Dyresson** - nevnt første gang i 1490 da han kjøpte noe jordegods i Norderhov (Midt-Rå og Råsekra). I 1492 kjøpte han noe jordegods av sin slektning **Alv Gjestsson** med samtykke fra sin kone Torand. Her avstod Alv de jordeparter som tilfalt ham i arv etter broren **Dyre Gjestsson** til sin *frende Erlend Dyresson* som det heter. Brevet ble skrevet på Ask på Ringerike.¹⁵ I 1507 var Erlend medlem av en spesiell rettskommisjon i Oslo. Kommisjonen avga på forespørsel fra hertug Christiern (kong Christian II) en erklæring om hva den skal lide som setter seg opp mot hertugens bud og brev eller råder land og tegner fra kongen. Etter å ha gransket Norges lov og retterbøter, erklærer herrene at de skyldige har forbrutt liv, gods, land og løsøre, og må rømme riket, med mindre kongen og hertugen viser sin miskunn og nåde. Og om denne granskingen ble utført med den største innlevelse, ville resultatet uansett være gitt, om man hadde livet kjært. I 1511 ba Erlend (broren) Gunnar Dyresson om å forhøre vitner om garden Finsand i Ådalen. I 1514 beseglet Erlend et brev om brorens salg av jordegods på Ringerike.
- b) **Gunnar Dyresson** - nevnt som lensmann på Ringerike i 1511. Den 24.7.1514: Skjøte fra Anders Amundsson til Gunnar Dyresson på 6 øresbol jordegods i Sønstestova i Hårum i Steinsfjerdings på Ringerike. Blant de som var med og beseglet brevet var *Erlandh Dyresson lagrettis mann*, men også Dyre Sevaldsson.¹⁶ Anders Amundsson var høyst sannsynlig sønn av Amund Jonsson, onkel og bror til moren Sigrid Jonsdatter av Holter-ætta, senere med en svært viktig puslebit i historien om Kalips.¹⁷
- c) **Jon Dyresson** - i 1511 nevnt som eier av Bølgen, Haug.

All den stund reformasjonen i 1537 nå fullstendig mørklegger landet vårt slik at vi mister kontakten med denne gamle «Bård/Dyre»-ætta på Ringerike, må vi likevel ha dem i mente. De står

¹² Jeg får bemerke her at alle disse betegnelsene «Bård/Dyre», «Dyre Sevaldssons ætt» og «Lunner»-ætta er forskernes påfunn. Hva de ble kalt i sin tid vet vi ingenting om.

¹³ Bind II om Steinsfjerdings, s. 533-36.

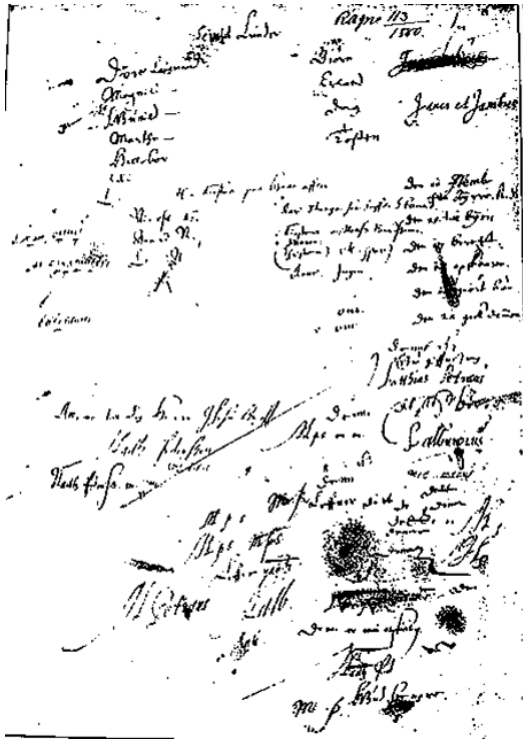
¹⁴ Denne spekulasjonen er så langt ikke funnet «bevist», og nevnes derfor kun fragmentarisk.

¹⁵ Vi kommer tilbake til denne transaksjonen på Ask, ikke minst fordi den ga støtet til Sten Høyendahls oppdagelse, og forhold som vi skal komme tilbake til.

¹⁶ Dyre Sevaldssons undertegning kan tas som bevis for at far Sevald (og bror til Gunnar, Erland og Jan) var død.

¹⁷ Rikskansler Oluf Kalips (død 1592) døde barnløs, noe som ga støtet til at dennes store godssamling (som i vesentlig grad var tilkommet gjennom et ekteskap med den såkalte Holter-ætta), kunne «innløses». Arvingene skulle det vise seg for en stor del befant seg i distriktet Solør.

Herr Mads Pederssøn Aalborgs stamtavle over Sevald på Lunnens etterslekt. Statsarkivet på Hamar, Geistlige arkiv.

der som gapende forventninger til kontakt. En mengde slektsforhold er aldri gjort rede for.

I dette mørket er det vi orienterer oss, og det er tid for å presentere Sten Høyendahls studie i 2008, presentert i *Hringariki* samme år.

Alv Gjestsson på Ask

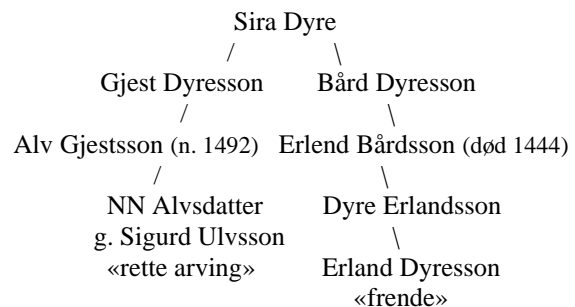
Et rettsreferat fra 1633 er flettet inn i en senere tvist i 1655 som kort og godt handler om tømmer og skog. Åstedet i 1633 er Korsdalen eller Korsmarka i Norderhov ved Ask. I rettssaken den gangen fortalte en gammel kvinne, Gro Toraldsdatter fra Bjørke (på Steinssletta), i 1590-årene om en Alv på Ask. Da denne Alv etter beregningene «må ha levd på 1400-tallet, og mye tyder på at han tilhørte slekten som i dag kalles Dyre Sevaldssons ætt eller Lunner-ætten,» kom Sten Høyendahl fram til at dette sannsynligvis var Alv Gjestsson.

Men som han også sukker: «Kildematerialet fra 1400- og 1500-årene er gjennomgående

magert», som det også kan sies (om ikke mørkt). Allikevel kan vitneutsagnene i disse rettsakene på 1600-tall kanskje «utfylle vår viten om folk og eiendomsforhold i denne perioden»? Med andre ord skal vi til å benytte samme metode som undertegnede benyttet da han underkastet Herr Tostens liv en studie (Herr Tosten som levde ca. 1600-1670), og mente å kunne kaste lys over henfarne tider. Men det heldige med «Lunner-ætta» (det må sies) er jo nettopp at en kilde, nemlig Herr Mads Pedersen Aalborg sin håndskrevne ættetavle¹⁸ redegjør for begge brødrene av Sevald Lunner sine etterslekter (Bjørn og Dyre), det som blir Dyre Sevaldsson-ætta på den ene siden, og Lunner-ætta på den andre. Ættetavlen fungerer jo nærmest som en bro over mørket.¹⁹

Men la oss se hva vi finner her i Ringerike: I 1633 er to herrer innstevnet, nemlig **Torger Hønen** og **Gunder Klekken**. De har hogd tømmer i Korsdalen og i *schougen til Største Ødeleggelse och wpligt*. Vi skal komme tilbake til spørsmålet om utnyttelsen av tømmeret, men kan fastslå at Gunder på Klekken «befant seg et godt stykke hjemmefra da han begynte å hugge i Korsdalen». Desto mer kan vi anta at han burde ha god grunn til til å hogge i skogen, og både Torger og Gunder forteller i retten at Korsmarka²⁰ var *dehres Slegt og frenders Oudell*. Som bevis hadde de dessverre intet papir (eller skinnbrev), kun eldre menneskers vitnemål (deriblant Gro Toraldsdatter på Bjørke). Alv måtte ifølge vitnemålene være deres oldefar, og Alv hadde hatt mange barn *soem ehre Mangedsteds giffte, boerte och wiede Adspred*.

Alv Gjestssons slektsforhold til «frenden» Erland Dyresson kan konstrueres slik:²¹

¹⁸ Mads Pedersen Aalborg var gift inn i Dyre Sevaldssons ætt, og gjorde på denne måten Lunner-ætta kjent. Ættetavla er gjort kjent via en rekke slekthistoriske artikler, Finne-Grønn etc. Se litteraturliste.

¹⁹ Det må legges til at «broen» er tynn. Den redegjør kun for mannslinjen, og Bjørnerud Christiansen finner i tillegg et manglende ledd i de eldste leddet mellom Bjørn Sevaldsson og Erlend Bjørnsson. Ref. artikkelen «Dyre Sevaldssons ætt, og litt om Hove- og Østby-ættene».

²⁰ Korsdalen og Korsmarka nevnes om hverandre i referatene - «marka» betyr jo skog. Så kan man anta at mens tidsperspektivet forskyves, var skogen blitt mer en «dal» i folks omdømme?

²¹ Med alle mulige forbehold om at dette er sannsynlighetsberegninger og slettes ingen «bevis». Det vil si på samme nivå som i retten, kanskje å regne som et dårlig omen i og med at Torger og Gunder tapte i rettsaken?

Rekonstruksjon av slektsforhold

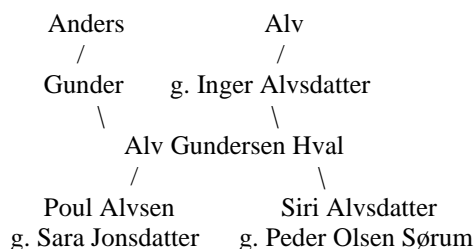
Sten Høyendahl leder oss på dyktig vis: «Torger Hønen var sønn av Truls Hønen, og far og sønn kan da plasseres på Østre Hønen ved Norderhov kirke.» Det var skifte etter Torger i 1634. Truls sin innskrift i allmuens hyllingsdokument til kroningen av kong Christian kvart i 1610 bærer farsnavnet HAN, som kan tolkes som Hansen. I Norderhavs prestearkiv fra 1575 finner man i et dokument lagrettesmennene Hans Hønen, *Osthe* Hønen og *Eude* Hønen der Høyendahl identifiserer både *Eude* og *Osthe*, og så gjenstår Hans Hønen som må være Truls sin far. Men lenger bak da? Det stopper her.

La oss se på Gunder som det fremgår er bror av Paal Andersen på Nordre Løken i Haug. Paal er i 1624 oppført med 3 settinger i en Hønen-gård. Brødrene er sannsynligvis sønner av Anders Klekken, som foruten å inneha Klekken i 1615 hadde 5 lispund i Vekkern øde i Hole - en part Paal Løken står med senest fra 1624. Gunder er gift første gang med **Inger Alvsdatter**. Av Gunders forhold legger vi merke til at deler av hans tilkomst til Klekken kommer til ved at han i 1640 kjøper/bytter til seg 5 lispund i Klekken fra **Marte Olsdatter Varlo** i Eiker.

Vi stanser litt opp her, for vi har støtt på noe kjent: Kan denne Marte på Varlo være en etterkommer av Karen Bjørnsdatters ekteskap med Claus Varlo?²² Høyendahl spekulerer på om det kan være snakk om odell for Gunders del, i så fall bytte av odell. Mon tro om han ikke har truffet nære der. Spørsmål er om det hans egen odell eller odell til kona?

Gunder gifter seg for annen gang med Sigrid Juulsdatter, og får en rekke barn med henne. Vi som ser etter sammenhenger biter oss merke i at tre av barna gifter seg med folk på Sørums-gård.²³ Og lenger bak da? Det stopper her.

Men Gunders slektsforhold lenger bak da? Det stopper her. Fører vi linja framover i tid, får vi allikevel denne interessante konstellasjonen:

²² Karen er en datter av Bjørn Sevaldsson Lunner.

²³ Han får i alt fem sønner og fire døtre i dette ekteskapet. Siris ekteskap redegjøres for under her. Marthe Gundersdatter var gift første gang med Tron Olsen som enkelte

I skiftet etter Peder Olsen Sørums i 1702 regner vi opp at han er eier av **Hytten i Lunner**, nærmere bestemt ødegården som gis navnet Søndre Hytten. Undersøker vi saken nærmere, viser det seg at Alv Hval står som eier der fra 1663. Poul Alvsen får skjøte 1690. Senere makeskiftet til svogeren Peder Olsen Sørums. Hvordan kommer Hytten i Lunner inn i denne historien?

Hytten i Lunner

Hytten-gardene i Lunner består av tre gardar, skyldsatt hver for seg, men også beskrevet på svært forskjellig vis. Søndre Hytten er beskrevet som ødegård. En av Hytten-gårdene kalles *Grannegaarden*, som i så fall må være Nedre Hytten. Dette gir for så vidt mening da begge disse Hytten-gårdene rent geografisk er «granner» og ligger syd for Elgsjøen. Den tredje Hytten-gården ligger imidlertid nordvest for Elgsjøen, langsmed Hytteelva med Hyttefossen. En «rydning» kalles den, og først på 1700-tallet får plassen navnet *Stubhytten*. Det er især denne plassen som blir gjenstand for en rekke rettsaker utover 1700-tallet. Kanskje ikke så rart, for det er her ved Hyttefossen man finner store mengder anvendt kull og rester av et stort smelteverk.

Den første rettsaken om Stubhytten fastslår at eiendommen i tale er odell til *Daug Lunder*, eller Dag Erlandsen Lunner (1570-1642). En opplysning som kan tyde på at før hans tid utgjør Hytten (med de to «grannene») pluss jorda som blir ryddet langs med Hytteelva, en samlet enhet. Stubhytten finner vi derfor utskilt som eget bruk i 1665, i lang tid etter Dag Lunnars levetid. Et odellsskjøtebrev utgitt av Jacob Svendsen på Grøslund i Eiker den 28. februar 1665 til **Christen Gregersen** fra Haug (*nu paa Egge*), og som blant annet er undertegnet av Ouden Pedersen Knive (formynder), gir starten til historien.

Hytten må ha vært delt før Dag Lunnars tid. Uten at vi har fått Jacob Svendsen plassert, forteller Ouden Knives nærvær blant annet om søsteren Karen Daler som i sitt ekteskap med Steen Erlandsen tilkom en mengde gods fra ektemannens første ekteskap med Karen Bjørnsdatter Daler. Hun var nemlig datter av Bjørn Erlandsen, og bror til ovennevnte Dag.

steder oppgis som «Wager» eller Vaker, og søsteren Rønnaug med Jon Olsen Skjørvold, begge brødre til Peder Olsen Sørums.

Nordre Oppdal med Elsjøen og blant annet Hytten-gårdene. Foto: Rune Arenfeldt Berg (1994).

En datterdatter av Dag, Anne Hermansdatter,²⁴ ble gift med Christen Gregersen, som hermed på ett eller annet kronglete vis er blitt rydningen Hyttens eier. Forvalteren er imidlertid Hans Jacobsen Stub som kjempet for eierretten i flere omganger.²⁵ Man kan anta at ettersom smelteverket kom i aktivitet fra omkring 1670-tall og utover mot 1740-tall, ble eiendommen ansett som verdifull. Så intenst kjemper han at «bruket» får navn etter ham, til tross for at han tapte for slektninger av Lunner-ætta. Allikevel vant han via omveier (med sønnen som sin representant). Ja, det var sønnen som fikk kjøpt Stubhytten tilbake. Selv lå Hans Stub under torva da det skjedde.

Det finnes spor etter smelteverk og kull på Søndre Hytten også. På 1640-tall drives den av Jonas Henrichsen Sadelmager som på samme tid betaler *kopskat* på Lunnergarden (som betyr at han tjener for den). I 1663 finner det sted et eierskifte her, og det er ovennevnte **Alv Hval** som overtar. Spørsmålet vi kan stille er således: At en av Hyttens arveparter tilkommer Alv Hval må vel dette tas som et prov på at han nettopp er av Lunner-ætt? Det samme som faren Gunder

Klekken påsto da han hogg i skogen i Korsmarka. Men hvordan? Det stopper her.

Organisert jernsmelting

Vi er snublende nær å få laget en bro over mørket, men la oss i mellomtiden prøve å sette noen ord til, eller prøve å få en slags forståelse av hva som kan ha skjedd på Hytten i Lunner i gammel tid. Alle fagfolk er enige i at middelalderens jernsmelting i Norge krevde organisering. Overraskende ofte ilegges smedene restriksjoner, og i Nord-Trøndelag forteller undersøkelser at «smiene var under oppsyn av de rike gårdene i Levanger og Verdalen».²⁶ Omkring 900-tall utvikles en ny metode for jernsmelting som introduserer trekull og blåsebelg, samt en mer avansert ovn som ikke behøver å tas ned for hver blestring. Arkeologiske undersøkelser fastslår at denne virksomheten får en stans omkring år 1300. Bernt Rundberget, som deltok i *Gråfjellsprosjektet 2003-2006*,²⁷ forteller at der de fleste antok at «Svartedauen» hadde skylden, ser man nå etter andre forklaringer. Blant annet at det ble etablert nye og mer effektive produksjonsformer i Sverige.

²⁴ Datter av Herman Clausen og Eli Dagsdatter (herr Tostens søster). Av øvrige søsken ble Karen Hermansdatter gift første gang med Christen Torgiersen Askim, annen gang med Ole Andersen Mo, født på Andset, Hof i Solør.

²⁵ Hans Jacobsen Stub sin opprinnelse er ikke utredet. Spørsmålet er om han kan knyttes til Jacob Christophersen Stub (1593-1661) som var bosatt på Botshaug i Eidsvoll. En rettsak som involverer Hans Hytten i 1685 finner ham

på vei til Eidsvoll, den såkalte «gamlevegen» fra Hadeland over Maura (gamle Hadelandsvei).

²⁶ Se «Logistikk og transport - en detaljstudie av metallfremstilling i Midt-Norden i romertiden og folkevandringstiden». J. A. Wintervoll / Universitetet i Bergen 2010

²⁷ Et gedigent prosjekt for kartlegging i Hedmark fylke som fant 110 jernutvinningsanlegg, 1750 kullgroper, samt 5000 røstesteder for myrjern. Se diverse rapporter.

Det er også grunn til å anta at virksomheten kom i gang igjen før Kalmar-unionen trådte i kraft.²⁸ Ikke minst peker Håkon 6. Magnussons gitte privilegier året 1358 i Nes, Romerike i den retning. Da dronning Margrethe sendte sin utstrakte arm - kong Erik av Pommern - ut for å hylles i 1405, ga hun ham en «huskeliste» der han innstendig ble bedt om ikke å utdele privilegier. Når kongen på denne måten satte seg ut av spillet om metallfremstilling, må vi dermed anta at Kirken, eller eventuelt storfamilier som nettopp Lunner-ætta holdt denne virksomheten ved like. Dessuten viser jo Hytten at også jernmalm ble smeltet, det vil si malm hentet ut av fjellet. Hytten kan meget vel ha vært et sted for såkalt *blestring* i lang tid - og i all hovedsak. Men kan bråstansen i produksjonen i Norge skyldes at man manglet den såkalte masovnen? Den trengtes når man skulle smelte jernmalm som hematittmagnetitt, eller kalt rødjernstein, magnetjernstein eller brunjernstein som er blitt påvist allerede mot slutten av 1200-tall i Sverige.

Svenskene fremstilte såkalt *osmundjern* i store mengder. Den ble pakket i fat, og veide ca. 229 gram, stort sett produsert i Bergslagen (Dalarna) i Sverige og eksportert fra 1200-tall i disse trefatene til smeder over hele Europa. Det var råstoff for søm, hestesko, låsetøy, tråd med mer. Det er først i den senere tid at den norske bevisstheten om tidlig norsk metallproduksjon har økt, og det er tid for å spørre: Hvem var aktørene? Hvordan var produksjonen organisert?

I mellomtiden kan vi fastslå at det største behovet var tilgang til skog. Og hva kan ha ført **Klemet Harestua** fra Hytten i Lunner til Ringerike som vitne i en grensetvist mellom Mo og Bjørke på Steinsletta 25. september 1671,²⁹ om det ikke handlet om skog?

Kullgropene og grensestridigheter i Hole

La oss aller først orientere oss: På vestsida av Steinsletta ligger Mo gård mellom Sørum og Bjørke (se kartet). I et slags belte mellom Røysehalvøya og Steinssletta ligger skogen som utgjør fra syd Borgensmoen, Bysmoen, Mosmoen og Lamoen. Dette er fra arilds tid et skogstrøk og utkantstrøk. Vi skal ikke undre oss mye at det har utgjort en slags evig kilde for gårdenes

nødvendige skoguttak. Men ettersom tømmerbehovet for hele Norderhov var økt voldsomt med sagene i nærområder som ved Hønefoss og Heierenfossen, pågikk ennå i lang tid metallindustrien med sine gamle kullgroper, foruten de større verkene som så dagens lys omkring 1600-tall - og som overtok disse.

Utkanten av stridsområdet i saken 1671 strekker seg mot Mosmoen, og Klemet er innkalt som vitne. Spørsmålet vi kan stille er om det er oppstått en interessestrid mellom de som vil ha tømmer til sagene, og de som vil ha tømmer til kullmilene og gropene?

I 1670 giftet enken etter Johan Snell, tidligere fogd til Ringerike, seg med **Jørgen Larsen** (1638-1716) fra Skodborg i søndre Jylland. Jørgen Larsen (eller Lauritzen som det ofte skrives) kom til Norge og Bragernes på 1650-tall. Han kom så i tjeneste hos fogden, og ble sorensskriver før han ble en riktig stor landherre. Han maktet til stor del å samle eiendommen Hønen (inklusive Hønen på Ullerål siden). Først ved å låne med pant, siden direkte kjøp av en kjenning i denne historien, Gunder Klekken, nærmere bestemt i 1673 10 lispund. Jørgen Larsen overtok med ekteskapet Bjørke gård der Snell hadde vært bosatt, men fra 1670 ble Bjørke bortforpaktet. Det forhindret slettes ikke Jørgen Larsen i å anklage besitterne av nabogården Mo for å ha annektert ulovlig mark henliggende oppimot nevnte Mosmoen.

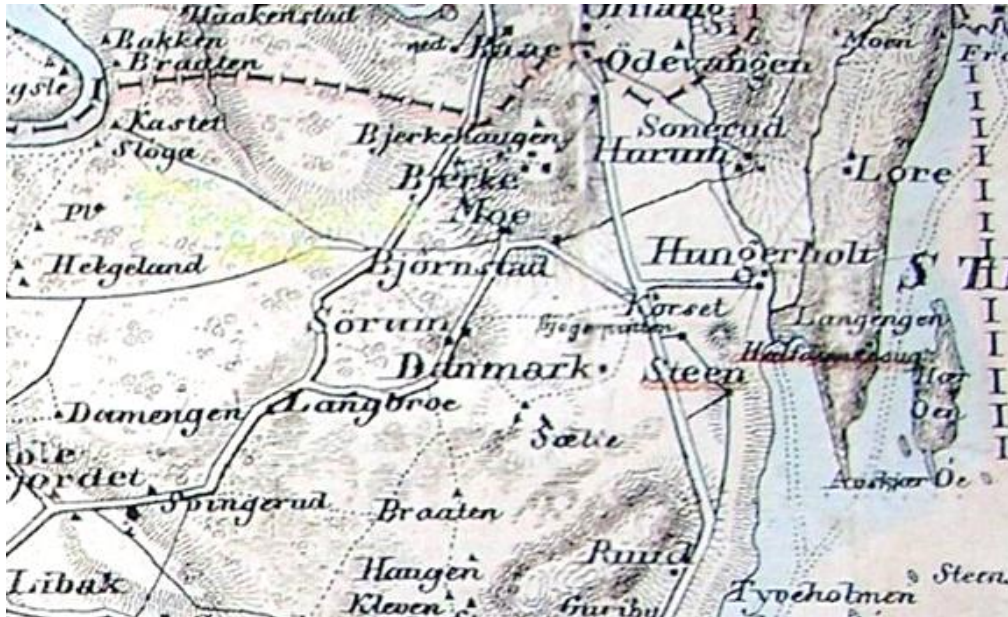
Jørgen Larsen forhindrer aller først at innkalte Kristoffer Engebretsen fikk vitne. Kristoffer var nemlig født på Bjørke; det *haffuer Wered hans for Eldris gods*. Men Jørgen Larsen protesterte, for Kristoffer hadde aldri vært eier av Bjørke. Jørgen Larsen hadde overtatt Bjørke etter Snell, og hvordan skulle Kristoffer *prouffue Sin Sandhed*? Bjørkes eierrekke kan vi regne tilbake til 1) Klemet Bjørke (n. 1579), 2) Steinar Klemetsson Bjørke (n. 1615, kirkeverge 1622) og endelig 3) Engebret Steinarsson Bjørke som måtte gi fra seg gården. Ja, slik kan man behandle folk.

Men enda et vitneprov ble forhindret denne dagen. Klemet fra Hadeland sitt vitneprov skulle understøttes av Mads og Hans Berg³⁰ som *haffuer Wered udj beschichelse hos Clemmed Harstuen tilhollende paa en øde gaard Nemblig*

²⁸ Kalmar-unionen ble dannet i 1397, og ikke formelt oppløst før i 1523 da Sverige med Gustav Vasa var ute av den for godt.

²⁹ Tingbok I-9 for Ringerike og Hallingdal, s. 63.

³⁰ Det er en Berg-gård på Røyse bare noen hundre meter fra Steinssletta, men noen Mads eller Hans finnes ikke der. Trolig gjelder det en av Berg-gårdene i Haug annekts, som en Hans Gudbrandsen brukte på denne tiden.

Lommekart over den meest besøgte Deel af Ringerige (1846) - utsnitt. Trykk: Statens Kartverk.

*Hytten paa Hadeland, at Erfare hans viden-
schab och Tilstand i denne Sagh. som de fra Sig
hafuer giffued beschreffuid Vnder deris bo-
mercher.*

Som en motvekt til dette ble det fremlagt et annet brev fra Vexsell Hansøn og Nils Stein som også hadde vært *udj beschichelseviis hos for^{ne} Clemmed Harstuen*. Men ettersom de hadde opplevd Klemet som *megit Stridig och v-Eenstemmig besønderlig*, kunne de ikke gå god for hans vitnemål ved ed. Et underlig spill dette. Vexsell Hansøn kan identifiseres som sorenskriver for Nedre Romerike,³¹ men resultatet var uansett at heller ikke Klemet fra Hytten fikk lov til å vitne. Hva er det som skjer?

Hyttens revitalisering av 1475-skinnbrevet

På samme tid som Klemet kom til Ringerike, har det pågått det vi kan kalle en revitalisering av smelteverket ved Hyttefossen. Da en komité er ute for å befare skogen fra Harestua og østover, tar de Ole Andersen Mo i det de tror er «på fersk gjerning». Han har hentet ut tømmer i Asakskogen ved Avalsjøen, *efter hviss loff vides icke*. Tingbøkene for Hadeland meddeler litt senere at skinnbrevet fra 1475 om delet mellom Romerike, Hadeland og *Hyttonnæ* har blitt lest opp på tinget i Hadeland. På Romerike var det 2., 3. og 4. august samme år skyldsetting av allmenningen som ble avsagt av sorenskriver Vexsell Hansøn samt tolv lagrettesmenn.³²

Hyttens privilegier fra 1475 gjentas i denne behandlingen, og «hvis loff» som gjelder tilsier at ikke noen som helst kan anklage Ole Andersen Mo for å ha utført en kriminell handling. Han må være en representant for «Hytten». Gjenstår å spørre hvem denne Ole Andersen Mo er?

De to største eiendommene i Lunner-ættas eie og som vi finner nevnt så langt tilbake som i 1444, er jo Mo og Berger i Jevnaker. Eierforholdet innen ætta kan absolutt gå atskillig lenger tilbake. Men underveis i transaksjonshistoriene i det turbulente 1500-tall må Mo og Berger ha splittet lag. Mo er nemlig i 1642 oppført som Kalips-gods. Slik har det kommet til folk fra Solør, og i dette tilfelle **Anders Tørkjellsen Andset** (2 skippund pluss 1 fjerding med byg-selsrett). Som Lars Løberg skriver: «Hvilke sosiale spenninger som kunne oppstå når solunger etter 150-200 års stabil leilendingstatus under adelsætten på Holter og dens etterkommere kastet leilendingene ut for selv å drive gårdene, noe vi vet skjedde blant annet med Berger i Fet og Mo i Jevnaker, kan vi bare forestille oss.»³³ Ole Andersen Mo var således opprinnelig fra Andset gård ved Hof i Solør.

Det er Lunner-ættas **Karen Hermansdatter** vi følger. Hun var gift første gang med **Christen Torgier**, jordeier på Askim 1639-48. Familien rundt Torgeir, eller Torgut Askim og Rønnaug Østensdatter (1580-1660) i hennes andre

³¹ Jfr. Christiania lagtingsprotokoll (1680-89), s. 122a.

³² Jfr. Birger Kirkeby: Nannestad bygdebok, bind 3, s. 17.

³³ Lars Løberg: «Nye biter i et gammelt puslespill: Om kalipsinnløserne i Solør og slekten Colbjørnsens forbindelser til Arneberg, Vølsnes og Gile»/ NST (1998)

ekteskap, har jordegods i Hilden, Gulden og Alm i Gran og Ballangrud i Lunner. Hustruens navn er knyttet til Ulven, gnr 13 som Bjørkvik skriver,³⁴ og presiserer «den parten i Ulvenmarken som tidligere var registrert under Askim». Christen Torgiersen eier også ½ pund i Krogsrud, en skog i Brandbu. Christen Schreder som han også kaller seg, er tydelig en figur i tømmerhandelen, og 1658 lot han «oplese et bevilgningsbrev paa en sag at la bygge i Bergerfossen, dat 19/3 1657.» Så er han plutselig aktiv på delområdet mellom Mo og Berger i tillegg.

Alle disse herlighetene overtar Ole Andersen Mo, og sammen med barna til Karen Hermansdatter: 1) Dorthé Christensdatter, gift første gang med Mons Hovland, annen gang med Juul Jonassen Hytten som vinner Stubhytten i en rettssak 1715, 2) Eli Christensdatter som giftet seg i Solør, 3) Johanne Christensdatter, gift med Søren Emanuelsen, smed, med tiden bosatt på Heieren. På denne tiden rundt 1670 er smeden Søren bosatt på Lindstad gård i Lunner, verken langt fra Hytten eller et påbegynt kobberverk på Brattholt ved Mylla. I tillegg tilhører han Dyre Sevaldsson-ætta (i den betydningen jeg har innført). I en rettssak 1719 tilkjennes datteren etter Johanne, Birgitte Sørensdatter, eiendomsretten til Hytten ved sin ektemake Hans Christensen Heieren. Denne selger den videre til Gulbrand på Rud i Lunner, som endelig selger den til Hans Stubs sønn Ole Hansen. Jadda, det er Stubhytten som er navnet. Her ble det støpt ovner fra *Hytten Werch* på 1740-tall.³⁵

Oppsummering

Vi har selvsagt ikke fått fortalt alle historiene om Hytten på Lunner i denne korte artikkelen. Ei heller har vi vel fått med oss alle detaljer vedrørende Steinssletta med den norske lakune som vi kan kalle den, og som mange historikere er for høflige til å omtale som dét det er: Et overgrep der danske herrer kom til Norge, brant dokumenter og ville utrydde den gamle kulturen vår. Med den brutalitet de utøvte gjorde de det særdeles vanskelig for oss å trekke de få doku-

menttreff vi finner til tider der vi har bedre dekning - som på 1600-tall. Vi har sett det demonstrert her der den gamle Lunner-ætta på Ringerike på en måte ikke får kontakt med den Lunner-ætta vi gjenfinner aktive på 1600-tall. Lakunen som reformasjonen og dansketiden skapte kan bringe oss til fortvilelse, men samtidig i stor spenning. Det gjenstår flere studier.

Lunner-ættas godssamling innbefatter Eiker, Toten, Romerike og Solør foruten Hadeland og Ringerike som jeg hittil har dekket. Jeg har med dette antydnet at dette studieprosjektet absolutt ikke er ferdig, og det mener jeg 100 %. Jeg vil også legge til at det er mitt håp at andre både kan fortsette, og føre nye detaljer til! Om det så er nødvendig å rive ned det jeg mener jeg har funnet, eller spekulert meg fram til.

Jeg skal aller sist innrømme at jeg ble overrasket da jeg stakk nesa nedi Ringerike. Jeg fulgte metallindustri-tråden, og kan nå spørre: Har denne «tråden» der Lunner-ætta sees som en mulig aktør i en tidlig metallindustri (påbegynt i middelalderen og strukket til 1600-tallets nye kapitalistiske strukturer som stort sett desimerte den gamle tid), har den vært fruktbar? Jeg føler i hvert fall at vi har kommet et knepp videre.

Den som har fulgt mine skriverier for *Hringariki* vil finne at jeg har en stamfar Peder Gjesval (ca. 1585-1670) som både var lensmann for Hole og smed. Jeg har vært sikker på at Peder etter all sannsynlighet var innflytter.³⁶ Han må ha hatt svært gode kontakter i hele distriktet, tenker jeg, for å kunne bli valgt som lensmann. Da har jeg tenkt at han ikke fremhevet seg som gårdbruker, men som smed. At han dermed skulle være vevd inn i ovenstående historie er slettes ikke usannsynlig.

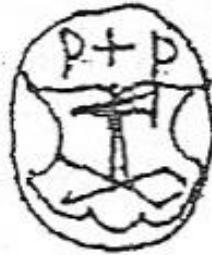
Det er smått fantastisk: Fordi jeg bor på Hadeland og har forsket på bergverkshistorien her, har jeg kommet tilbake til gåtene rundt min stamfar. Peder Gjesvals etterslekt har vært på en lang rundtur gjennom århundrene inklusive Kongsberg, Larvik, Arendal og Moss, helt fram til her jeg er i dag har kunnet knytte det hele sammen. Noen ganger overgår det vi holder på med fantasien.

³⁴ Randi Bjørkvik: «Familierekonstruksjoner for Hadeland ca 1700-1880» - CD-rom utgitt av Randsfjordmuseene AS, avdeling Hadeland Folkemuseum.

³⁵ Du kan lese om det eventyret i «Bergverk på Hadeland». En omdiskutert påstand, og Folkemuseet på Bygdøy som er i besittelse av en ovn fra *Hytten Werch* har konkludert med at det er Hakadal verk som av ukjent årsak har besluttet å merke enkelte ovner med *Hytten Werch*. Hvorfor skulle

de det? Birger Kirkeby i sin «Nittedal og Hakadal bygdebok» er imidlertid enig med undertegnede. Svaret finnes i Lunner.

³⁶ En slutning jeg drar i og med at mange av barna blir gift med innflyttere som eksempelvis familien Resch og familien Wølner, eller som familien Gregersen i Tønsberg, alle fra Schleswig, Holstein eller Jylland.

Peder Pedersen Gjesvals segl (14. januar 1622).
Avtegning i Kjeldeskriftavdelingen, Riksarkivet.

Litteraturliste

- Bakke, Gudmund (2002): Bygda og folket. Hole bygdebok, bind II. Utgitt av Hole kommune.
- Berg, Rune Arenfeldt (2013): Bergverk på Hadeland: en glemt historie om mennesker og malm. Randsfjordmuseene AS
- Berg, Rune Arenfeldt (2019): Herr Tosten fra Lunner, Innigranskauen Productions
- Berg, Rune Arenfeldt (2011): Mer om stiger Michel Clausens slekt fra Gjesval i Hole. *Hringariki* nr 2/2011.
- Berg, Rune Arenfeldt (2015): Hvem var Peder Gjesval? Om tolkning innen genealogi. *Hringariki* nr 1/2015.
- Bjørkvik, Randi (2003): Familierekonstruksjoner for Hadeland ca 1700-1880. CD-rom utgitt av Randsfjordmuseene AS, avdeling Hadeland Folkemuseum
- Bjørkvik, Randi (1982): Fra Ohren til Vigga, uutgitt manuskript, Hadeland Folkemuseum
- Christiansen, Per Reidar Bjørnerud (1996): Dyre Sevaldssons ætt, og litt om Hove- og Østby-ættene. I: *Norsk Slektshistorisk Tidsskrift*, bind XXXV, s. 387-435
- Fagrappport for arkeologiske kulturminner og kulturmiljøer. Hole kommune 2018.
- Finne-Grønn, S. H. (1944): Et par gamle slektstavler. *Norsk Slektshistorisk Tidsskrift*.
- Harsson, Margit (2000):_ Stein - en storgård på Ringerike, eget forlag.
- Høyendahl, Sten (2008): Var bøndene på Hønen i Norderhov av Dyre Sevaldssons ætt? *Hringariki* nr 1/2008.
- Kirkeby, Birger - Nannestad bygdebøker, 4 bind (1962-71) og Nittedal og Hakadal bygdebøker. 2 bind (1965-68)
- Løberg, Lars (1998): Nye biter i et gammelt puslespill: Om kalipsinnløserne i Solør og slekten Colbjørnsens forbindelser til Arneberg, Vølsnes og Gile / *Norsk Slektshistorisk Tidsskrift* (1998)
- Vigerust, Tore Hermundsson (1993-2002): Folk fra Ringerike 1300-1591. Norsk Slektshistorisk Forening.
- Wintervoll, J. A. (2010): Logistikk og transport - en detaljstudie av metallfremstilling i Midt-Norden i romertiden og folkevandringstiden / Universitetet i Bergen

Den Norske Riastidende

Lørdag 10. april 1852

Bekjendtgjørelser

At Niels Gulbrandsen Sundvolden af Hole Præstegield ved Buskeruds Amts Resolution af 12te denne Maaned formedelst Drikfældighed og andre Laster er sat i Umyndighedsstand samt at Gaardmand Peder Engebretsen Gjesvold er beskikket som hans Væрге bekjendtgjøres herved.

Ringeriges Sorenskrivercontor den 17de Marts 1852

G. Fougner

Slekt, puslespill og kinderegg

Slektsgransking har en del felles med puslespill. Ikke sjelden leter man både lenge og vel etter den rette brikken. Med den på plass faller ofte flere andre brikker i tur og orden på sin rette plass. Samtidig som nye spørsmål dukker opp. For egen del har det siste året handlet mye om å lete i kilder og bla i kronologiske lister, folketellinger, artikler osv på leting etter min morfars forfedre.

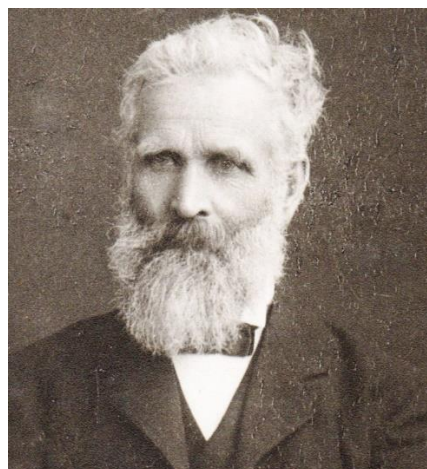
---

av Anne Kristin Formodalen Tinding

Morfar Jørgen Andreas Johannessen vokste opp i Sørgefoss på Ask i Norderhov. Født i 1886 som ett av seks barn etter Ole Johannessen Engen (1854-1916) og Aase Mathea Jørgensdatter (1853-1917) fra Toreshaugen. Både Ole og Aase Mathea døde forholdsvis tidlig - og før min mor ble født. Jeg har få eller ingen erindringer om historier eller fortellinger om deres liv og levnet. Morfar slo seg ned i Modum hvor han stiftet familie. Mine egne erindringer om ham er knyttet til Vikersund hvor han bodde til han døde i 1972.

Både min mor og en av hennes søstre forsøkte å nøste opp i slektstrådene på Ask. I notatene etter min mor fant jeg at de hadde kartlagt sine besteforeldre, oldeforeldre og tippoldeforeldre - de siste født mot slutten av 1700-tallet. Sist vinter klarte jeg å finne nok et slektsledd bakover i tid. På forsommeren i år fikk jeg tips

Ole Johannessen Engen, min oldefar.

om en innholdsrik artikkel i Hringariki 1/2014 - *Slekten Tinding ved Hønefossen*, forfattet av Sten Høyendahl. Og vips - så kunne jeg plusse på tre nye slektsledd på treet mitt. Helt tilbake til min 6x tippoldefar Jens Nilsen klokker som døde i 1707. Han var sagfogd på Heierenbruket og mangeårig klokker i Norderhov kirke på sine noe eldre dager.

Jeg var kjent med mine forfedres sterke tilknytning til Norderhov kirke gjennom generasjoner, men ikke at det gikk så langt tilbake i historien og inkluderte en forfar med klokkergjerning. Den direkte slektslinjen fra klokkeren Jens Nilsen Tinding ned til min morfar, murer Jørgen Andreas Johannessen går slik:

Jens Nilsen Tinding (ca 1631-1707)

/
Gregers Jensen (ca 1667-1734)

g. Ide Jeremiasdatter

/
Sara Gregersdatter (1710-1773)

g. Ole Pedersen

/
Lars Olsen Åsen (1744-1808)

g. Inger Knudsdatter

/
Peder Larsen Åsen (1776-1837)

g. Sigri Trulsdatter

/
Johannes Pedersen, Hole Ødegaardseie (1824-1884)

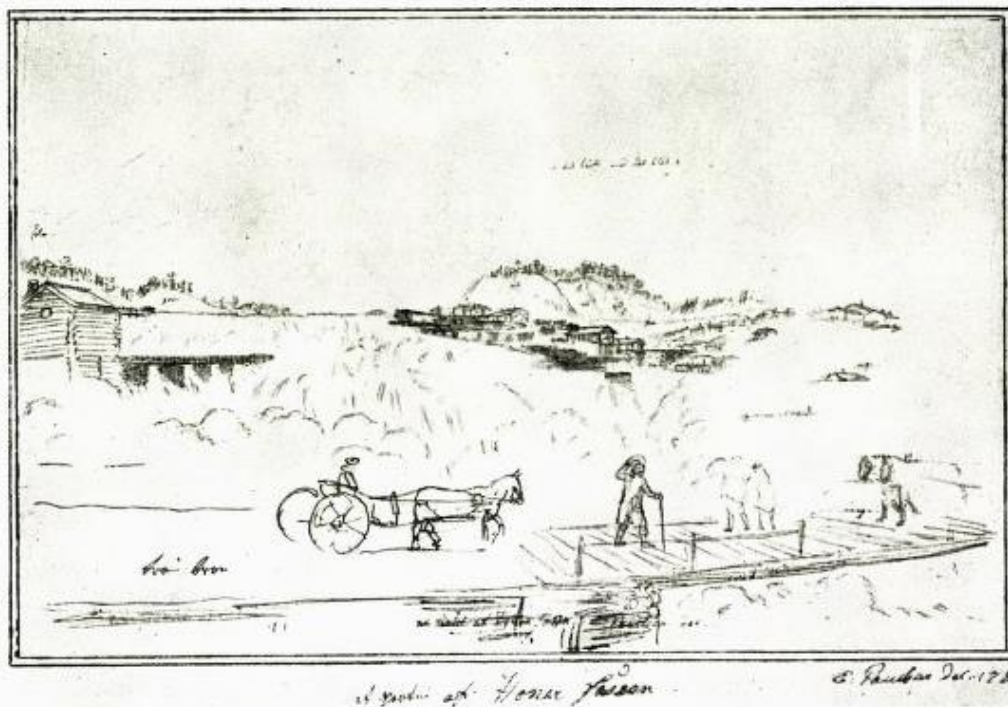
g. Sara Ellingsdatter Hunstad

/
Ole Johannessen Engen (1854-1916)

g. Aase Mathea Jørgensdatter

/
Jørgen Andreas Johannessen (1886-1972)

”Et partie af Höner fossen”. Skisse av Erik Paulesen (1780). Fra *Hønefossboka*.

Artikkelen omhandler Jens Nilsens barn og svært mange av deres etterkommere - rundt 145-150 personer i alt. Av klokkerens barn er det Gregers Jensen som er min forfar. Ifølge artikkelen bragte Jens Nilsen med seg slektsnavnet Tinding, og to av sønnene hans brukte slektsnavnet i tillegg til patronymikonet Jensen. Foruten svært verdifull informasjon om mine forfedre og deres slektninger, satte artikkelen meg på en tanke. Hva med å søke Folkeregisteret om å ta navnet Tinding som nytt etternavn? Et navn som ville være direkte knyttet til slektshistorien min - i motsetning til mitt nåværende etternavn. Jeg har i et par tiår tenkt at jeg gjerne skulle hatt et etternavn som var knyttet til mine forfedre. Noen navn har vært vurdert, men ingen

som har fått meg til å gjøre alvor av det. Helt til nå, da jeg fikk et flott slektsnavn servert på sølvfat: Tinding.

Som tenkt - så gjort. Elektronisk søknad levert Skatteetaten v/Folkeregisteret. Etter det som må være tidenes raskeste saksbehandling, fikk jeg svar allerede etter et par dager om at søknaden var godkjent. Så nå har slektsnavnet Tinding gjenoppstått i distriktet, og vil forhåpentligvis finnes i mange år framover. Slektsgransking, puslespill og kinderegg kan så visst gi mange slags resultater.

Mange takk til Sten Høyendahl som delte stoffet i artikkelen, og til Nils Fransrud som gjorde meg oppmerksom på artikkelen om våre felles forfedre.

Fra tingbøkene

Jens Nielsen prouffued och tilstoed at in Anno 1654 kom hand till at tiene Sl: Simen Laursen her ved Heyren bruget och tiendte ham vdj Siuff Aar, kom saa fra ham och till Sl: Johan Snell och tiendte ved hans brug her i Heyeren, och tiendte han: och hans efterleffuersche alt indtill

in A° 1671, da Laa denne pladtz och Lyche vnder fætraad. Mens alt her offuen for vnder Aasen, det kallede di Snellebraaden och war Røed för Jens kom did, Mens Jens brugte det paa hans hosbonds Sl: Johan Snels veigne till bruged saa som till hestehauffn och fæbeed,

Ringerike og Hallingdal sorenskriveri, tingbok I-19, fol. 26a.

Klokker Jens Nilsen vitner 29. september 1685 i en sak om Heieren sagbruk.

Innflytting til Kongsberg fra Ringerike på 1700-tallet

Kommunikantbøker som kilde - 1. del: 1731-1750

Jeg har i de to siste numrene av bladet publisert artikler om ringerikinger på Kongsberg med utgangspunkt i manntall fra 1711, 1724, 1732 og 1765 over arbeidere ved sølvverket. Det finnes også andre gode kilder for å oppspore ringerikinger i bergstaden på 1700-tallet. Kommunikantbøkene er oppbevart for tidsrommet 1731-1766, og fra 1740 er de usedvanlig godt ført.

---

av Sten Høyendahl

I kommunikantbøkene fra denne tiden skrives navnene på folk som går til alters for første gang i Kongsberg, og som fra 1740 avkreves utflyttingsattest fra presten på deres siste oppholdssted. Dette fungerer nærmest som en innflyttingsprotokoll, og vi kan dermed se at mange fra Ringerike kom hit i 1740-årene, noen av dem med hele familien, særlig i perioden 1742-44.

Ellers ser vi at mange ringerikinger kommer inn til Kongsberg fra andre prestegjeld. Også i de dager var folk svært mobile, ofte i langt større grad enn vi forestiller oss.

Høy innflytting i 1740-årene

Året 1742 var ett av de verste nødsårene i norsk historie, noe som klart framgår av kirkebøkernes fyldige dødslistene, og fattigdom var åpenbart hovedårsaken til at så mange reiste til Kongsberg. Mens innflytterne fra Ringerike før 1740 i hovedsak hadde tatt arbeid ved sølvverket, ser vi at mange nå valgte en annen levevei i bergstaden.

Man skriftet gjerne to ganger i året, og i de fyldige kommunikantbøkene kan folk følges årlig over lengre perioder. Å gå detaljert gjennom samtlige kommunikantprotokoller vil være uoverkommelig, men de som går til alters for første gang og leverer attest er markert særskilt i listene, slik at innsamlingen av fakta har tatt kortere tid enn fryktet.

Kongsberg er et behagelig studieområde for tiden etter 1740, og skal vi tale om våte drømmer i slektsforskningen, trives de utmerket i skyggen av Jonsknuten. Også kirkebøkernes begravelleslister er usedvanlig detaljrrike med mange opplysninger om innbyggernes opprinne-

Christian VI, dansk-norsk konge 1730-1746.
Maleri av Johan S. Wahl, utsnitt.

lige hjemsteder. Vi oppdager likevel raskt at mange ringerikinger ikke er oppført i kommunikantbøkene, oftest på grunn av korte opphold i bergstaden.

Flere som leverer attest hører egentlig hjemme i Kongsberg-området, og har nok bare hatt et kort opphold på Ringerike, helst ved Hønefossen. Slike som arbeidsmannen Gjert Torgrimsen fra Efteløt, som både i 1736 og 1738 har oppholdt seg i Norderhov. Ettersom de har motatt presteattest på Ringerike, tas de likevel med i oversikten.

Vi har tidligere identifisert ringeriksfødte bergmenn etter opplysninger i manntallene, og har sett at mange av disse fram til 1730-årene kom fra gode forhold på Ringerike. Dette er mindre framtrødende i 1765, der manntallet viser at de fleste kom fra små forhold, og dette inntrykket bekreftes av det vi finner i kommunikantbøkene fra 1742 og utover.

Har en innflyttet person satt få spor i kommunikantbøkene, er det mest sannsynlig at vedkommende har flyttet fra bergstaden. Kongsberg-prestene har vært flinke til å sette tilnavn

og gårdsnavn på både sognebarn og innflyttere, men noe vanntett system er dette selvsagt ikke, og det er mange med svært vanlige navnesammensetninger.

Identifikasjon er heller ikke alltid det letteste. Vi har for eksempel en Jon Christoffersen Røssing i Bussedalen i 1740-årene, kalt en gammel enkemann - mest sannsynlig er han identisk med den utro sagtjeneren Jon Christoffersen Røyseng i Norderhov fra begynnelsen av 1700-tallet, som vi i 1709 finner som borger i Christiania, der han organiserte kramvaresalg på bygdene.

Om Rua i Haug

Enkemannen Alv Persen Rua flyttet i 1744 fra Norderhov til Kongsberg, men i første halvdel av 1700-tallet er det ingen ektemenn i Norderhov ved navn Alv Persen. I Hole har vi derimot Alv Persen som bygset Sønsterud på Utstranda, gift med Sissel Haakensdatter, men etter å ha fått seks barn, forsvinner denne familien rundt 1741 fra Hole. Datteren Siri Alvsdatter dør i juni 1743 på Kongsberg, og da kalles han Alv Persen Berg fra Norderhov - kanskje har han allerede da et midlertidig opphold i bergstaden. Sissel Haakensdatters begravelse er ikke funnet.

Alv Persen (uten gårdsnavn) stevnet i 1741 Sjur Paalsen på Nordre Hval i Haug for å ha misligholdt en kontrakt om avståelse av halve Hval. Saken ble utsatt, og kan ikke sees gjenopptatt. Her var det to søskenbarn som utkjempet et arveoppgjør. Sjur var sønn av Paal

Kongsberg på 1600-tallet. Utsnitt av samtidig kobberstikk.

Alvsen Hval (død 1728), mens Alv Persen var sønn av Paals søster Siri Alvsdatter, gift med Per Olsen på Nordre Sørnum. De to søskenbarnas bestefar var Alv Gundersen på Nordre Hval, kjent gjennom tingbøkene utover 1600-tallet som en dugelig slåsskjempe.

At Alv Persen skulle ha tilknytning til den lille gården Rua i Haug kan man ikke se av lokalt kirkebokmateriale, men derimot bodde det en bruker ved navn Alv Torgersen her fra 1726 fram til sin død i 1749. Dennes sønn Anders Alvsen Rua (døpt 1738) flyttet i 1764 til Kongsberg. Man må spørre seg om Norderhovpresten Nyrop i sin attest fra 1744 har forvekslet de to Alv'ene i Haug, og dermed påført Alv Persen et gårdsnavn som skulle følge ham resten av livet. Kanskje hadde han aldri satt sine ben på Rua?

Manntallet 1732 og tidligere - se Hringariki nr 2/2018

Manntallet 1765 - se Hringariki nr 1/2019

1735

- 1311 Paal Persen med kvinne **Aase** - **1741** 2210: Paal Persen, tjente hos Klem, og kvinne Aase **Jensdatter** - **1746** 2404, **1749** 0405: Paal Persen Skinnes med kvinne Aase og stesønn Gul Hansen // Gift 1735 24/8 på Kongsberg - Aase bgr 1752 26/2 på Kongsberg, 52 år, i skiftet 1752 30/6 oppgis Johannes Jensen By (se **1748** 1205), opprinnelig fra Hole, å være hennes bror Paal Persen Skinnes født ca 1714, gjengift med **Edel Malene Luthsdatter** (datter av sersjant Luth Torkelsen Walter i Hole - se **manntallet 1732 og tidligere**) - Paal bgr 1761 18/8, sjaktstiger, 56 år, gift mann som falt i døden på *gl: Scharften*, skifte 1761 9/9 Aases barn utenfor ekteskap med Johannes Hansen: Gul, døpt 1730 23/4 i Hole, n. 1749 på Kongsberg Barn i ekteskap: Helene Sofie, døpt 1740 3/3, n. 1761, død før 1776 - Helene Marie, døpt 1747 1/10 (tvilling dødfødt), n. 1776 - trolig er også Eli, døpt 1737 6/10; Berte, døpt 1739 4/4; og Sønnov, døpt 1742 3/11 deres barn, men de er i så fall døde før 1752

1736

- 2612 **Gjert Torgrimsen**, arbeidsmann fra Norderhov - **1738** 1901: Gjert Torgrimsen fra Norderhov, *fähröran paa Charlotta* // Født ca 1711, foreldre: Torgrim Halvorsen og Mari Gjertsdatter Hvamsal (bgr 1754 18/6 Kbg) i Efteløt - han var bosatt på Kongsberg, og har åpenbart i yngre dager hatt korte arbeidsopphold i Norderhov Gift første gang 1737 1/6 på Kongsberg med Anne Margrete Halvorsdatter (bgr 1749 1/3, 38 år)

1737

- 2807 **Tomas Persen Mælingen**, har levert passbevis fra herr Wolf, tjener hos Reimann //
Født ca 1694 på Ringerike, trolig sønn av Per Nilsen Mælingen (n. 1691, død før 1709) - bgr 1741 21/10 på Kongsberg, 46 år, ungar, født på Ringerike, døde hos Hans Larsen skomaker, hadde tjent madame Schumann - skifte 1741 19/10, det framgår at hans søster var gift med Erik Eriksen, utvilsomt Mari Persdatter og Erik Eriksen på Mælingen u. Frok søndre
Jan Eriksen ble 1743 5/7 begravet på Kongsberg (se vedlegg), 18 år gammel, sønn av Erik Olsen Mælingen fra Norderhov, død hos Lars apotekers enke - farens navn var åpenbart feilskrift for Erik Eriksen

1739

- 0705 **Anne Madsdatter Bure**, tjener hos Hans Hov - **1743** 3006: Anne Madsdatter Bure, tjener hos Ole Haraldsen, har levert attest fra herr Augustinus Schjelderup til Lardal, har kommunisert her halvannet års tid - **1745** 2904: pike, hos sin søster Edel - **1747** 1603: gammel pike, hos Halvor Bævers enke - **1751** 1910: gammel pike, er hos Henrik Karlsen - **1759** 0107: Anne Madsdatter Bure, gammel pike, har levert attest fra hr: Prosch til Flesberg, har tidligere kommunisert her i menigheten //
Født ca 1700 på Tyrstrand, datter av Mads Paalsen Bure (trolig død 1734) - søsteren Sofie Madsdatter var enke etter Gudbrand Taraldsen Bure, og hele familien flyttet først i 1720-årene til Kongsberg
- 2106 **Ole Persen** smelter - **1742** 2511: Ole Persen hutmann, i hytta, losjerer hos Ole Christoffersen - **1745** 2410: hutmann, ugift, i Fjerdingsstad - **1748** 2101: hutmann, ugift, hos sin bror Paal hutmann //
Bror av **Paal Persen** hutmann, også kalt Pjåkerud, som skal være født i Norderhov (se manntallet 1765) og Per Persen hutmann (se 1742 0411)

1740

- 1004 **Anders Torgersen**, soldat ved kaptein Thambs kompani, har levert attest fra Norderhov, bor hos Hans Kjennerudvannet // - har åpenbart hatt et kort opphold i Norderhov
Foreldre: Torger Sebjørnsen Stavlum (skifte 1739 15/4) og Kirsti Paalsdatter på Dyremyr i Kongsberg
- 2509 **Erik Jakobsen Lindelia**, tjener hos assessor Henne, har levert attest fra herr Hans Rosing på Norderhov //
Døpt 1711 8/11 i Norderhov, foreldre: Jakob Eriksen og Gudbjørg Olsdatter (bgr 1741 15/7 på Kongsberg, se vedlegg) på Bråten i Norderhov - til Kongsberg i 1740, vel sammen med sin mor, kalles i 1757 bergmann, senere pensjonist - død før 1783
Gift 1754 1/6 på Kongsberg med Kari Fingarsdatter Gren, født ca 1725, datter av Fingar Gren på Strømsø, bgr 1783 18/10, skifte 1783 4/12, enke på Sandsværmoen
Barn: Berte Maria, døpt 1754 28/9, g. (1781 28/6) med Johan Henrik Rammelsberg, bgr 1783 15/11 - Maria, døpt 1757 23/7 - Anna Karina, døpt 1761 11/7
- 0611 **Gudbrand Olsen Nes**, arbeidsmann, har levert attest fra herr Hans Rosing til Norderhov, losjerer hos Rasmus i fogdegården - **1741** 1603: losjerer hos Iver tømmermann ved småbruene - **1745** 2904, **1746** 0105: losjerer hos Jørgen Backe // - se manntallet 1765

1741

- 1104 **Hans Hansen Søya**, arbeidsmann, med kvinne Kirsti Arnesdatter, kommet fra Modum, bor i Rue myntmesters gård //
Født ca 1702, sønn av Hans Olsen Løken (bgr 1732 23/3) av slekten på Gjesval søndre i Hole - bgr 1767 7/11 på Kongsberg, 65 år, gift, født på Ringerike, ikke pensjonist, kommet hit fra Sandsvær
Gift 1731 9/12 på Modum med Kirsti Arnesdatter, datter av Arne Tryggsen Søya, hvis enke Sofie Olsdatter Søya gikk til alters første gang 1741 11/6 på Kongsberg med attest fra Modum, og ble begravet 1742 7/4 på Kongsberg, 68 år gammel, død hos Hans Hansen Søya
Gift annen gang med **Marte Ellingsdatter**, døpt 1724 17/9 i Norderhov, datter av Elling Christensen og Magnhild Botolvsdatter Holeødegården, som vinteren 1742 flyttet til Kongsberg, der Magnhild ble begravet 15/12 og Elling 24/12 samme år - Marte konf. 1745 3/10 på Kongsberg - bgr 1774 24/9 på Kongsberg, angitt 56 år gammel, ikke pensjonist, døde hos Lars Hansen Mugggerud
Barn i første ekteskap: Arne, døpt 1733 29/11 på Modum, Buskerudeie, g. Siri Christiansdatter, bor 1766 på Kongsberg - Margrete, døpt 1736 15/4 på Modum, Søya - Sofie, døpt 1738 30/11 på Modum, Søya, bgr 1740 26/4 på Kongsberg - Hans, døpt 1741 7/3 og bgr 1742 21/4 på Kongsberg
Barn i annet ekteskap: Ole Søya, døpt 1753 18/11, Tangen ved Strømsø, Grinerud, bgr 1800 5/10 på Kongsberg, bergmann, g. (1779 23/12 Kbg) Sara Cathrine Olsdatter Mork, f. ca 1750, bgr 1789 21/11 på Kongsberg - Cathrine Maria, døpt 1756 14/3, Tangen ved Strømsø, Verket - Hans, født ca 1757, bgr 1770 26/5 på Kongsberg - Nils, født ca 1762, bgr 1770 5/5 på Kongsberg

Amtskart 1761. Utsnitt.

Trygg Hansen Søya er trolig en sønn av første ekteskap, han begraves 1814 24/8 ved Hedenstad, enkemann på Yslerplassen ved Lofstua, 81 år gammel, pensjonist (aldersoppgaven trolig feilaktig), g. (1768 4/6 Kbg) Kari Helene Gudbrandsdatter Slutter, døpt 1740 30/1, bgr 1780 4/11 på Kongsberg - gjengift (1782 2/11 Kbg) med Abigail Hansdatter Temte, f. ca 1756, bgr 1790 30/10 på Kongsberg

- 0207 **Helge Gundersen Åsterud**, dagarbeider, og kvinne **Anne Samueldatter**, har levert attest fra Ringerike // Gift 1732 14/5 på Modum (Heggen) - Barn: Sidsel, døpt 1736 15/1 på Modum, Skjelbred
- 2808 **Nils Olsen Nakkerud**, levert attest fra herr H. Teilman til Hole, losjerer hos Torgrim Christoffersen // Døpt 1718 17/8 på Tyrstrand, foreldre: Ole Olsen og Ragnhild Alvsdatter Nakkerud på Tyrstrand - bgr 1742 31/3 på Kongsberg, 24 år, ungkar fra Ringerike, døde hos enken Anne Stiksrud salig Torgrim Christoffersens
- 1311 **Knut Danielsen** smed og kvinne **Kari Persdatter**, har levert attest fra herr Hans Rosing til Norderhov // Se manntallet 1765
- 2711 **Anders Mikkelsen Nes**, har levert attest fra herr Hans Rosing til Norderhov, losjerer hos Johannes Pettersen på Nymoen - 1743 2402: Anders Mikkelsen Nes, losjerer hos Auen Jensen Hassel // Døpt 1715 15/6 i Norderhov, foreldre: Mikkkel Rolandsen og Marit Andersdatter Bjonevannet i Vikar, død 1768 22/1 på Kongsberg, blind enkemann fra Eikermoen, pensjonist, skifte 1768 23/1 i Hans Evenstens hus, ingen livsarvinger, hans søsken var Gudbrand Mikkelsen Dorsehøl u. *Uland Eien*, Torsten Mikkelsen på ukjent oppholdssted, Barbro Mikkelsdatter, gift, ukjent oppholdssted, skal ha bodd i Christiania, samt en halvbror, Mikkkel Trulsen, men ukjent om han var i live
Gift 1745 17/7 på Kongsberg med Marte Christoffersdatter Sveum, bgr 1763 14/5 på Kongsberg, 60 år gammel, enkemannen Anders *er Stær Blind*, skifte 1763 5/5, Eikermoen u. Dyremyr gård - gjengift 1764 4/12 med Ingeborg Pedersdatter Mælum el. Bjørnholm fra Modum, bgr 1766 31/5, snaue 42 år
Barn i annet ekteskap: Per, døpt 1765 13/7, bgr 1766 18/1
- 0412 **Lisbet Gudbrandsdatter**, tjener hos pukkforvalter Wöllner, har levert attest fra herr Hans Rosing til Norderhov - 1742 3112: Lisbet Gudbrandsdatter **Bure**, hos sin mor Sofie Bure salig Gudbrand Taraldsens - 1750 2210: Lisbet Gudbrandsdatter Bure, pike fra Hole sogn, har ellers levert sin seneste attest fra herr Aal til Modum //

Døpt 1720 2/6 i Hole, foreldre: Gudbrand Taraldsen Bure (se **manntallet 1732 og tidligere**) og Sofie Madsdatter fra Tyrstrand - bgr 1784 3/4 på Kongsberg, 64 år, enke, pensjonist
Gift med Ole Knutsen Ramsrud el. Spillemand (bor 1771 på plassen Ramsrud i Numedal) - hun står 1754 25/4 til offentlig skifte for utenomekteskapelig fødsel
Barn med Ole Knutsen Ramsrud: Mari, døpt 1754 23/5 (før ekteskapet)

1742

- 2501 **Maria Nilsdatter Støa**, pike, hos moren **Alhed**, enke etter Nils Olsen Støa, har levert attest fra herr Hans Rosing til Norderhov //
Døpt 1717 17/3 i Norderhov, foreldre: Nils Olsen (bgr 1741 30/11 Kbg) og Alhed Christensdatter (se **1743 2410**) i Støa u. Vestern i Haug, som åpenbart flyttet til Kongsberg i 1741
- 0402 **Jonas Jonsen Nesjarn**, har anvist attest fra herr Wurring, komminister til Norderhov //
Døpt 1721 11/5 i Norderhov, foreldre: Jon Jakobsen (skifte 1728 16/4) og Mari Iversdatter på Nesjarn u. Frok søndre
- 1102 **Villum Halvorsen**, ugift, har levert attest fra herr Hans Rosing til Norderhov, losjerer hos Christian Hansen på Korpemoen - **1742 2210**: Villum Halvorsen **Hønefossen**, arbeider, losjerer hos Ole Torstensen i Bussedalen //
Døpt 1713 16/7 i Norderhov, foreldre: Halvor Tomassen og Marte Gudbrandsdatter Sandsetra u. Norderhov prestegård - bgr 1742 6/11 på Kongsberg, 30 år, ung mann hitkommen fra Norderhov, døde hos Lars Mikkelsen sundmann ved Hedenstad
- 2502 **Nils Henriksen**, arbeider, og kvinne **Mette Andersdatter Moss**, har levert attest fra herr Hans Rosing til Norderhov - **1755 1412**: Nils Henriksen **Moss** med kvinne Mette Andersdatter og sønn **Per Nilsen Moss**, den siste for første gang, og var nå i høst til konfirmasjon - NB: han var ellers utlagt til barnefar av enken Ingeborg Marie Gudbrand Tislegårds, men har med sin ed befridd seg fra dette, etter framlagt attest fra bergamtskriver Wildhagen //
Nils Henriksen, født ca 1688, bgr 1762 24/4 på Kongsberg, angitt 74 år, tømmerbryter fra Gamlegreina, men ikke pensjonist, skifte 1762 6/12 - tok navnet Moss på Kongsberg
Gift 1724 7/3 i Norderhov med Mette Andersdatter Moss, født ca 1700, foreldre: Anders Sørensen Moss og Kirsti Persdatter (død 1749) ved Hønefossen - bgr 1778 12/9 på Kongsberg, angitt 85 år, Gomserud
Barn født i Norderhov: Anne Marie, døpt 1724 9/7, død ung - Henrik Moss, døpt 1726 30/5, bgr 1783 11/12, Gomserud, g. (1747 29/7 Kbg) Guri Bjørnsdatter Bråten (skifte 1778 18/11), gjengift (1779 3/4 Kbg) med Anne Olsdatter Sandbakken - Per Moss, døpt 1728 9/9 (se **manntallet 1765**) - Anne Marie Moss, døpt 1730 1/11, bgr 1773 14/5, skifte 1773 31/7, g. (1759 3/6 Kbg) Ole Dyresen Skinnes (skifte 1771 12/6) - Mari, døpt 1733 14/5, død ung - Ole, døpt 1734 26/9, død ung - Anders Moss, født ca 1737 (se **manntallet 1765**), bgr 1767 20/6 - Olea, døpt 1739 19/7, bgr 1742 8/9 på Kongsberg
Barn født på Kongsberg: Kirsti, døpt 1743 25/8 og bgr 1747 18/4 - Johan, døpt 1746 12/6 og bgr 1747 24/10
- 0605 **Christian Hansen Evju**, arbeider, og kvinne **Ingeborg Olsdatter**, har levert attest fra herr Hans Rosing til Norderhov - **1757 2703**: Christian vært borte fra sakramentet ett år, enkemann // - se **manntallet 1765**
- 1006 **Nils Christensen Mo**, har anvist attest fra herr Hans Teilman til Hole - **1743 2402**: Nils Christensen Mo, losjerer hos Johannes Klemetsrud //
- 1006 **Jakob Knutsen Frok**, har anvist attest fra herr Hans Rosing til Norderhov - **1744 1602**: losjerer hos Knut Røste, ble i sommer betjent i sin sykdom // - se **manntallet 1765**
- 2406 **Engebret Olsen Lien** og kvinne **Johanne Andersdatter**, har anvist attest fra herr Hans Rosing til Norderhov - **1745 0808**: på Korpemoen // - se **manntallet 1765**
- 2406 **Truls Ellendsen** og kvinne **Else Andersdatter**, har anvist attest fra herr Hans Rosing til Norderhov - **1743 1011**: Truls Ellendsen med kvinne Else Andersdatter //
Truls er født ca 1715, sees ikke døpt i Norderhov, kun kort opphold (1742-43) på Kongsberg, bgr 1805 febr. i Norderhov, angitt 95 år gammel, Vesterneie, skifte 1806 20/3
Gift 1738 2/1 i Norderhov med Else Andersdatter, døpt 1716 26/1 i Norderhov, foreldre: Anders Erikson og Elsebet Sørensdatter Heieren ved Ask - bgr 1784 1/5 i Norderhov, skifte 1784 22/7
De flyttet tilbake til Norderhov, og var i 1762 husmannsfolk på en plass u. Vestern i Haug - Truls gjengift 1784 25/11 i Norderhov med Anne Eriksdatter
Barn: Ellend, døpt 1739 13/1, Hønefossen, gift med Sørine Andersdatter, n. 1784 - Anne, døpt 1741 3/9, Heieren, bgr 1743 5/1 på Kongsberg - Anders, døpt 1744 19/1, Heieren, n. 1784 - får senere flere barn i Norderhov

- 2806 **Rasmus Nilsen Grosvoll**, ungt menneske, har anvist attest fra herr Warring, komminister til Norderhov, bor hos sin svoger Jens Nilsen // - har åpenbart i sine yngre dager hatt et kort opphold i Norderhov
Døpt 1723 11/8 på Kongsberg, foreldre: Nils Pedersen Grosvoll (vel bgr 1730 8/6 på Kbg) og Anne Rasmusdatter Crone - konf. 1739 på Kongsberg
- 2307 **Sjur Andersen Hønen**, dagarbeider, har levert attest fra herr Warring, komminister til Norderhov -
1745 1212: ugift, losjerer hos Simen Brynd // - se manntallet 1765
- 1908 **Ole Gudbrandsen Reinli** med kvinne **Dorte Nilsdatter**, har anvist attest fra herr Hans Teilman til Hole - **1743** 1003: Dorte Nilsdatter, enke etter Ole Gudbrandsen **By** fra Hole, kommunisert her annen gang, losj. hos Gjert Didriksens enke - **1748** 2010: Dorte Nilsdatter salig Ole Gudbrandsens, i Gamlegreina // Ole var født ca 1687, bgr 1743 5/1 på Kongsberg, kalles Ole Gudbrandsen Hole, 56 år, gift mann fra Hole som kom hit sist sommer
- 1908 **Knut Eriksen Røste** og kvinne **Sara Persdatter**, har anvist attest fra herr Hans Teilman til Hole //
Se manntallet 1765

Dorte Larsdatter, H. Truls Svendsen Hval, er fra Norderhov, hvorfra hun har hatt attest fra herr Rosing, pastor samme sted, hvilken attest er forkommet hos geschwornen Villumsen, som tilstår at han har sett denne, hun har altså herr N. K.'s permisjon, bor hos Berte Jacob Klothis //

En Dorte Larsdatter er døpt 1705 8/11 i Norderhov, foreldre: Lars Iversen og Anne Andersdatter Hjelle ved Ask (faddere fra Haug), men det er uvisst hvorvidt dette er rett person

Gift 1735 25/11 i Norderhov, da Truls er soldat og bor på Hval - Truls er døpt 1709 28/3 i Norderhov, foreldre: Svend Trulsen (bgr 1712 27/11) og Marte Jonsdatter Hval i Haug - bgr 1742 16/8 på Kongsberg, 36 år, gift mann, oppholdt seg hos Berte salig Jacob Klothis - ved datteren Lisbets dødfall i april 1742 bodde de hos enken Christine Wittmeyer i Glitre

Truls' barn utenfor ekteskap med Marte Iversdatter: Per, døpt 1735 3/7 i Norderhov

Barn i ekteskapet, alle født på Hval i Haug: Mari, døpt 1735 27/12 - Lisbet, døpt 1737 17/3, bgr 1742 24/5 på Kongsberg - Anne, døpt 1740 17/1, bgr 1742 19/7 på Kongsberg

- 2608 **Dorte Larsdatter**, enke etter **Truls Svendsen Hval**, er fra Norderhov, hvorfra hun har hatt attest fra herr Rosing, pastor samme sted, hvilken attest er forkommet hos geschwornen Villumsen, som tilstår at han har sett denne, hun har altså herr N. K.'s permisjon, bor hos Berte Jacob Klothis //
- En Dorte Larsdatter er døpt 1705 8/11 i Norderhov, foreldre: Lars Iversen og Anne Andersdatter Hjelle ved Ask (faddere fra Haug), men det er uvisst hvorvidt dette er rett person
- Gift 1735 25/11 i Norderhov, da Truls er soldat og bor på Hval - Truls er døpt 1709 28/3 i Norderhov, foreldre: Svend Trulsen (bgr 1712 27/11) og Marte Jonsdatter Hval i Haug - bgr 1742 16/8 på Kongsberg, 36 år, gift mann, oppholdt seg hos Berte salig Jacob Klothis - ved datteren Lisbets dødfall i april 1742 bodde de hos enken Christine Wittmeyer i Glitre
- Truls' barn utenfor ekteskap med Marte Iversdatter: Per, døpt 1735 3/7 i Norderhov
- Barn i ekteskapet, alle født på Hval i Haug: Mari, døpt 1735 27/12 - Lisbet, døpt 1737 17/3, bgr 1742 24/5 på Kongsberg - Anne, døpt 1740 17/1, bgr 1742 19/7 på Kongsberg
- 0209 **Angjerd Jensdatter**, enke etter **Anders Jonsen**, har anvist attest fra herr Hans Teilman til Hole //
Gift 1721 6/3 i Hole - Mulige barn: Sjur, døpt 1721 3/8 - Jakob, døpt 1723 10/2, begge i Hole
- 0411 **Per Persen** hutmann, tjener hos berghauptmann Stuckebrock - **1745** 1809: Per Persen hutmann, ugift, hos sin bror Paal hutmann //
Bror av Paal Persen hutmann (se manntallet 1765) og Ole Persen hutmann (se 1739 2106)
- 2511 **Marte Halvorsdatter Gullerud**, amme hos skiktmester Riegels, har levert attest fra herr Rosing til Norderhov - **1743** 0905: amme hos skiktmester Riegels - **1744** 2105: tjener hos skiktmester Riegels //
Døpt 1720 28/3 i Norderhov, foreldre: Halvor Olsen Rankedal og Guri Andersdatter (se 1745 1701) - Marte bgr 1762 29/4 på Kongsberg, 45 år og fra smågårdene
- Marte Halvorsdatter Myreeie i Haug fikk 1740 14/8 sønnen Jørgen i Norderhov, som ble begravet 1742 17/3 på Modum, Nykirke - ble 1741 9/7 refset i kirken for leiermål med soldat Per Larsen Kytterud av Jevnaker, gift mann, bodde da på Gullerudeie
- Gift 1746 30/6 på Kongsberg med Mikkel Larsen fra Skotselv, som etter Martes død ble gjengift med Maria Persdatter Berg svenske, og bgr 1772 29/2, skifte 21/2, Postebraua
- Barn: Mette Marie, døpt 1746 29/10 - Kari Helene, døpt 1749 5/4 - Lars, døpt 1751 17/4 - Jørgen Andreas, døpt 1753 16/6 - Gunhild, døpt 1755 21/9, bgr 1763 14/5 - Jakob, døpt 1759 19/8, bgr 1763 10/9
- 2511 **Tore Knutsen Stiksrud** og kvinne Maria Olsdatter, har anvist attest fra herr Anchersen til Eiker //
Se manntallene i og før 1732

- 0312 **Mikkel Iversen Hjelle** og kvinne Gunbjørg Iversdatter, har anvist pass fra herr Winge i Sande //
 Født ca 1678, angivelig i Hole, bgr 1758 2/11 på Kongsberg, 80 år, gift mann fra opplandet, pensjonist
 Gift første gang med Gudbjørg Iversdatter, født ca 1690, bgr 1750 3/1 på Kongsberg, 83 år gammel,
 men siden hun fikk barn rundt 1734, kan hun ikke ha vært født tidligere enn i slutten av 1680-årene
 Gjengift 1751 4/9 med Kari Halvorsdatter Kollerud, bgr 1785 19/7 på Kongsberg, 98 år - hun var
 første gang gift med Jens Olsen Gosserud - hennes mor, Eli Rolvsdatter ble begravet 1758 2/11,
 93 år, enke etter Halvor Sjursen Kollerud, bodde hos svigersønnen Mikkel Iversen
 Barn i første ekteskap: Iver, født ca 1734, bgr 1748 18/5 på Kongsberg, 14 år 1 mnd
- 0312 **Anders Jensen Bjørke**, har levert attest fra herr Hans Wurring, komminister til Norderhov -
1743 2306: Anders Jensen Bjørke, losjerer hos Nils Hansen Haraldsen - **1745** 2410, **1748** 2306: Anders
 Jensen Bjørke med kvinne Kari Olsdatter //
 Født ca 1714, angivelig i Norderhov, bgr 1749 8/3 på Kongsberg, 35 år gammel, gift, fra opplandet,
 skjøt seg til skade på Galås gruve - gift 1744 12/12 med Kari Olsdatter Hovde fra Modum
 Barn: Ole, døpt 1744 6/9 (før vielsen), bgr 1745 1/5 (Anders står 1744 12/7 offentlig skrifte i kirken, sies å være
 fra Norderhov og bor hos Nils Hansen Haraldsen)
- 0312 **Christense Nilsdatter**, pike hos sin mor **Alhed Christensdatter** salig **Nils Olsens**, har levert attest fra
 herr Anchersen til Eiker //
 Døpt 1719 12/12 i Norderhov, foreldrene Nils Olsen og Alhed Christensdatter (se **1743** 24/10) i Støa
 u. Vestern i Haug, som flyttet til Kongsberg i 1741 - Christense bgr 1743 11/5 på Kongsberg
- 1012 **Hans Jacob Meyer** hos assessor Klem, har anvist attest fra herr Hans Teilman til Hole - **1743** 2508: ung-
 kar, fru Klems søstersønn - **1748** 0408: ugift, hos sin mor, løytnant Meyers enke - **1756** 1912: ugift,
 er hos Per Persen Skavanger - se **manntallet 1765**
- 3112 **Gjertrud Amundsdatter Breien**, tjener hos David Falkenberg, har levert attest fra herr Hans Wurring,
 komminister til Norderhov - **1753** 0806: Gjertrud Amundsdatter Breien, pike hos sin bror Ellev Amund-
 sen Hov, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov //
 Døpt 1721 20/7 i Norderhov, foreldre: Amund Johansen og Jøran Alvsdatter på Hole/Fallerud ved Ask,
 bror til bergmannen Alv (Ellev) Amundsen Hov (se **manntallet 1765**) - ser ut til å ha hatt to korte opp-
 hold på Kongsberg
 Gift 1756 4/11 i Norderhov med Jon Rasmussen Hønekilen - sees ikke 1762 i Norderhov
 Barn: Anne, døpt 1757 2/7 i Norderhov, Hønekilen
- 1743**
- 0801 **Nils Persen Skjærdalen** og kvinne **Berte Endresdatter**, har anvist attest fra herr Hans Teilman til Hole -
1745 2908, **1746** 2404: Nils Persen Skjærdalen med kvinne Berte Enersdatter //
 Gift 1722 24/11 i Hole, mulig tilknytning til Oppsal på Tyrstrand
- 0303 **Lisbet Olsdatter** svenske, enke etter Lars Hansen, har anvist attest fra herr Hans Rosing til Norderhov -
1743 1211: Lisbet Olsdatter svenske salig Lars Hansens - **1744** 0206: Lisbet Olsdatter salig Lars Han-
 sen Schiermans, losjerer hos Simon Andersen ved Postebrua //
 Født ca 1693, bgr 1745 5/6 på Kongsberg, 52 år, sal: Lars Hansens Haug ved Holmen fra Modum, døde
 hos Morten svenske ved Postebrua
- 0505 **Christen Olsen Veien** fra Ringerike, har anvist attest fra herr Winge til Sande - **1743** 0311: losjerer hos
 Jørgen Åsland - **1756** 2111: Christen Olsen Veien med kvinne Berte Persdatter Green, hun har kom-
 munisert første gang og har levert attest fra herr Stockfleth til Sigdal, som trolovet dem - **1758** 2105:
 Christen Olsen Veien med hustru Kirsti Nilsdatter salig Steffen Korneliussens, hun er fra Sigdal og har
 levert attest fra herr Stockfleth // - se **manntallet 1765**
- 0505 **Ole Jonsen Ringerike**, tjent hos geschworne Henckel, *nu fahr an*, losj. hos Karen Klausis i Bussedalen -
1756 0906: Ole Jonsen Ringerike med kvinne Gunhild Hansdatter, som har første gang kommunisert, og
 har levert attest fra herr Grave til Eiker - **1766** 2704: Gunhild Hansdatter salig Ole Jonsens Bratt el:
 Ringerike //
 Gift 1744 16/5 på Kongsberg med Maria Larsdatter Bratt, bgr 1754 31/3, 41 år - gjengift 1756 5/6
 med Gunhild Hansdatter Fossehølm - Ole Jonsen Bratt el. Ringerike bgr 1763 5/2, 58 år, pensjonist -
 Gunhild bgr 1773 10/4, 65 år, døde hos sin svoger Per Olsen Eger på Nymoan
 Barn: Jon, døpt 1745 16/10, bgr 1748 30/4
- 0905 **Marte Olsdatter Haug**, tjener hos Christopher Schröder, har levert attest fra herr Wurring, kapellan
 til Norderhov - **1743** 2609: Marte Olsdatter Haug, pike hos Jørgen Knepp //

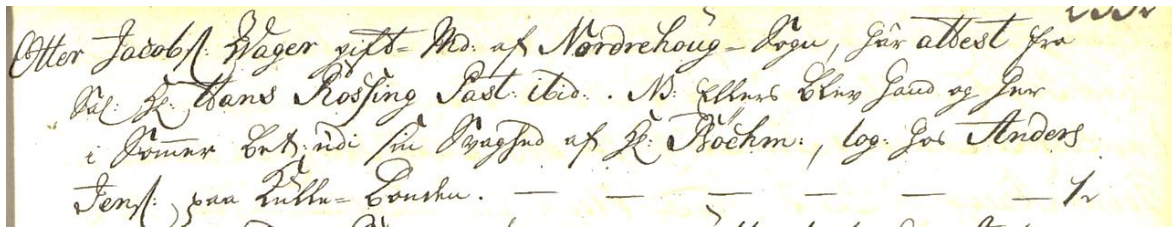

Ved barnedåp i 1744 sies hun å være fra Ringerike, der hun bare fikk én kvinnelig barnefadder til å stå for barnet, hun oppholder seg da hos Elias Christensen ved Stengelsrud - står 1746 10/11 offentlig skrifte for et leiermål i 1743 med Ole Andersen fra Hedemarken, og for at hun ikke har gått til alters i tre år, sies da å være fra Eiker, men sist kommet fra Norderhov, og losjerer hos Hans Kovstad
Barn utenfor ekteskap med Sjur Iversen Grav fra Tinn: Ole, døpt 1744 19/4 på Kongsberg

- 2605 **Knut Andersen Moss**, enkemann, har levert attest fra herr Wurring, komminister til Norderhov //
Se manntallet 1765
- 0906 **Bertel Bartolomæus Davidsen Lindrup**, har levert attest fra herr Teilman til Hole - **1745** 27/5: losjerer hos Andreas Wolff - **1749** 0405: hos Jens Hansen Sunde - **1752** 3004: nevnes som ugift //
Døpt 1721 9/11 i Norderhov (navnet er ved dåpen bare oppført som Bartolomæus), foreldre: David Knudsen smed (skifte i levende live 1742 7/2) og Kari Christensdatter (død ca 1740) ved Hønefossen
- 0906 **Hans Hansen Kyta**, har levert attest fra herr Wurring, komminister til Norderhov - **1744** 1201,
1745 1111: losjerer hos Nils Botolvsens enke //
Døpt 1718 23/1 i Norderhov, foreldre: Hans Haraldsen (skifte 1742 25/3) og Dorte Gundersdatter (skifte 1733 28/2) på Kyta i Haug
- 0906 **Anders Knutsen Gomserud**, enkemann, har anvist attest fra herr Wurring, komminister til Norderhov //
Døpt 1719 3/1 i Norderhov, foreldre: Knut Olsen og Anne Jakobsdatter Gomserud u. Frok, bgr 1752 20/5 på Kongsberg, 36 år, Gamlegreina, skifte 1752 30/6 (hans bror er Jakob Knutsen, se manntallet 1765)
Gift 1741 19/10 i Norderhov med **Randi Jørgensdatter**, døpt 1720 28/1 i Norderhov, foreldre Jørgen Halvorsen og Kirsti Anfinnsdatter Hole ved Ask - Randi bgr 1743 7/1 på Kongsberg, kom hit sist høst
Gift annen gang 1745 30/1 på Kongsberg med Sara Hermansdatter, tidligere gift med Christian Kollert - Sara gjengift 1753 21/9 med Søren Evensen Riis (se manntallet 1765) - Sara bgr 1781 27/1 på Kongsberg, skifte 1781 5/4
Barn i første ekteskap: hjemmedøpt barn bgr 1743 26/1
Barn i annet ekteskap: Anne Marie, døpt 1746 25/6, død som barn - Johan Herman, døpt 1749 20/3 og bgr 1750 20/3 - Johan Herman, døpt 1751 7/2 og bgr 1755 16/12
- 1606 **Engebret Nilsen Hårum**, har levert attest fra herr Teilman til Hole - **1744** 1901: arbeidsmann, losjerer hos Jens Olsen på Nymoene - **1745** 2706: ugift, hos Torger Røssing - **1748** 2306: losjerer hos Søren maler, gammel karl - **1750** 1806: ugift, losjerer hos Torger Røssing //
Sannsynligvis identisk med Engebret Nilsen, født ca 1713 i Hole, foreldre: Nils Alvsen (skifte 1742 2/4) og Mari Persdatter på Hårum Nigarden nedre - gift 1755 17/7 i Norderhov med enken Paaline Persdatter Gile i Norderhovsbygda, og var leilending på Gile fram til 1787
- 2306 **Ragnhild Olsdatter Bønsnes**, besovet pike, tjener hos Ole Auensen, har anvist attest fra herr Hans Grønbech, komminister til Lier, er ellers født i Hole //
Født ca 1715 i Hole, bgr 1765 19/1 på Kongsberg, 50 år, født i Hole, skifte 1765 22/3, Skinnerbergene
Gift 1745 27/2 på Kongsberg med Jon Engebretsen Skarsgård el. halling, enkemann
Barn: Jesper, døpt 1748 10/8 - Berte, født ca 1751 - Guri, født ca 1753 - Hans, døpt 1755 29/7, bgr 16/8 - Marte, døpt 1756 18/12, død som barn - Engebret, døpt 1758 15/4, bgr 1759 22/5 - Ingeborg Jørgine, døpt 1762 16/9
- 2306 **Ole Amundsen Mo**, enkemann fra Hole, har levert attest fra herr Teilman på samme sted - **1743** 2212:
Ole Amundsen **By**, enkemann, losjerer hos Jakob Fransen //
Født ca 1691, angivelig i Hole, bgr 1772 8/2 på Kongsberg
Gift første gang 1721 30/10 i Hole med **Anne Eriksdatter**, født ca 1693, bgr 1742 16/6 på Kongsberg, kom ved juletider fra Hole og bodde hos Johan Tillesen ved Tislegård, Ole kalte seg da Ole Amundsen Mo, men alle i familien kalte seg senere By
Gift annen gang 1745 3/6 på Kongsberg med **Inger Persdatter**, født ca 1701, bgr 1764 20/9 på Kongsberg - ved vielsen angis at Ole er fra Hole og Inger Persdatter fra Norderhov
Gift tredje gang 1765 31/8 på Kongsberg med Berte Olsdatter, født ca 1705, bgr 1773 20/2 på Kongsberg, 68 år, hun var tidligere gift med Henrik Moses Eggert
Barn i første ekteskap, født i Hole: Torger, døpt 1722 23/4 - Even, døpt 1724 20/2, tømmermann, g. (1748 15/6) Marte Hansdatter, bgr 1758 27/6 - Kirsti, døpt 1726 8/12 - Amund, døpt 1729 20/4, bgr 1757 16/4, skifte 1757 26/4, g. (1752 17/6) Kirsti Persdatter Grøn, født ca 1721, bgr 1757 28/4 - Johannes By, døpt 1732 juni, bergmann, bgr 1783 28/6, g. (1758 3/6) Ingeborg Christine Paalsdatter Popp, født ca 1733, bgr 1783 3/5 - Eli, døpt 1735 12/6, n. 1771 - Jens, døpt 1742 1/1 i Hole, bgr 1742 9/6 på Kongsberg
Barn i annet ekteskap, født på Kongsberg: Anders, døpt 1745 27/6, bgr 1746 26/3

- 2306 **Søren Andersen Heyen**, har levert attest fra herr Warring, komminister til Norderhov //
Trolig identisk med Søren, døpt 1719 18/1 i Norderhov - antatte foreldre: Anders Eriksen og Elsebet Sørensdatter Heieren ved Ask, og i så fall bror av Else Andersdatter som var gift med Truls Ellendsen og en kort tid bodde på Kongsberg - bgr 1748 3/6 i Norderhov, 29 år, Heieren
- 3006 **Christoffer Toresen Frøyshov**, har levert attest fra herr Teilman i Hole - **1745** 0808: Christoffer Toresen *Frössu* losjerer hos Hans Bothner - **1749** 2112: Christoffer Toresen *Frössu* losjerer hos Hans Bothner //
Gift første gang 1750 31/10 med Margrete Torgersdatter, født ca 1731, bgr 1751 7/10 på Kongsberg, lagt i kiste med sin dødfødte datter
Gift annen gang 1753 9/6 på Kongsberg med Inger Monsdatter
- 2107 **Hans Engebretsen Hønefossen**, har anvist attest fra herr Warring, komminister til Norderhov - **1745** 2102, **1746** 2301, **1748** 2605: Hans Engebretsen Hønefossen, losj. hos Ole Kittelsen på Nymoene //
Trolig døpt 1720 15/9 i Norderhov, antatte foreldre: Engebret Olsen og Sissel Jørgensdatter Kyhn (bgr 1740 13/4) ved Hønefossen - bgr 1757 2/4 på Kongsberg, 46 år (!), ikke pensjonist
Gift 1748 21/9 på Kongsberg med Inger Christine Christiansdatter - Inger Christine bgr 1784 7/10 på Kongsberg, 72 år, pensjonist, fra Munsterplassen
Barn: Mads, døpt 1751 5/9, bgr 1759 19/5, Syngeren, død i krillen - Inger, døpt 1754 21/9
- 2807 **Anders Olsen Hov**, arbeidsmann, har levert attest fra herr Grønbech, residerende kapellan til Lier, er ellers fra Norderhov - **1745** 1605: losjerer hos Ole Rå - **1747** 1501: ugift, losjerer hos enken Ragnhild Haugen - **1749** 2704: losjerer hos stiger Ulrik Olsen // - **se manntallet 1765**
- 2807 **Jøran Sjursdatter Kolkinn**, gammel pike hos Per Jørgensen smed, har levert attest fra herr Teilman til Hole - **1745** 2810: Jøran Sjursdatter Kolkinn salig Lars Eriksens (!) - **1756** 1410: Jøran Sjursdatter Kolkinn, besovet pike, hos sin sønn Sjur Larsen //
Født ca 1696, foreldre: Sjur Mikkelsen (skifte 1735 6/3) og Kari Persdatter Kolkinn på Tyrstrand - bgr 1760 5/6 på Kongsberg, 64 år gammel besovet pike fra Ringerike, død hos Ole Rolvsen Dokka
Barn med soldat Lars Eriksen Dæli: Sjur Larsen Kolkinn, døpt 1725 9/9 på Tyrstrand (**se manntallet 1765**)
- 0408 **Anders Eriksen Viul** med kvinne **Lisbet Eriksdatter**, har levert attest fra herr Warring, komminister til Norderhov //
Anders er døpt 1718 23/1 i Norderhov, foreldre: Erik Amundsen og Jøran Andersdatter Jammerdal i Haug, bror av Knut og Nils Erikssønner Viul (**se manntallet 1765**) - bgr 1756 9/10 på Kongsberg, skifte 1758 26/8
Gift 1742 28/12 i Norderhov - Lisbet er født ca 1717, datter av Erik Karlsen Staalhandske (bgr 1763 22/1), svenskt murmester på Kongsberg, bgr 1783 20/12 på Kongsberg - gjengift 1759 6/3 med Mikkel Gudbrandsen Bure, døpt 1723 23/10 på Kongsberg, bgr 1771 24/4, skifte 1771 10/4, Kattkleiva, hauer ved sølvverket, hadde vært drukken og styrende, død ved ombringingelse (*et ryggeslöst och liggerlig menneske, hengt ved sit eget hjem*)
Barn: Erik, døpt 1743 16/11 på Kongsberg, bgr 1767 14/3 - Anne Marie, døpt 1746 11/4 og bgr 1748 22/6 - Ole, døpt 1749 19/1, bgr 1780 23/12, ihjelslått på Prinsesse Lovise Grube, g. (1774 15/2) med Marte Persdatter Alvsen, - Anne Marie, døpt 1751 20/2 og bgr 1783 15/2 - Lisbet, døpt 1754 3/3, n. 1773 - Jøran, døpt 1756 10/1, bgr 1759 15/5, død i koppene
- 1108 **Mikkel Olsen Solberg**, arbeidsmann, har levert attest fra herr Teilman til Hole - **1745** 0905, **1750** 0305: Mikkel Olsen Gran el. Solberg, losjerer hos Lars Olsen Kongsberg // - **se manntallet 1765**
- 1108 **Rolv Svendsen Gjesval**, tjener hos bergamtskriver Wildhagen, har levert attest fra herr Teilman til Hole - **1745** 0203 Rolv Svendsen Gjesval, tjener hos monsieur Paasche, anvist attest fra herr Teilman til Hole - **1746** 3105: tjent hos Paasche, er nå hos Per Alvsen - **1746** 2410: tjener hos Ole Falch //
Døpt 1719 12/4 i Hole, foreldre: Svend Olsen (bgr 1723 24/12) og Ragnhild Persdatter på Gjesval nordre i Hole - har åpenbart bare hatt korte opphold som tjener på Kongsberg
Gift 1753 15/11 i Hole med Lisbet Toresdatter Hodt - er 1762 husmannsfolk u. Hollerud, Tyrstrand
Barn døpt i Hole: Ragnhild, døpt 1753 23/12, Gjesval - Svend, døpt 1756 5/9 og bgr 1757 4/11, Gjesval - Marte, døpt 1759 25/3, Solli på Tyrstrand - Ambjørg, døpt 1762 15/8, Solli
- 1108 **Anders Jonsen Storjordet**, ugift, har levert attest fra herr Warring, komminister til Norderhov
Kun kort opphold på Kongsberg - Anders Jonsen, gevorben soldat, og Mari Andersdatter på Storjordet i Haug troløvet 1744 17/3 i Norderhov //
Barn født i Norderhov: Jon, døpt 1744 14/6 - Berte, døpt 1746 6/11

- 1808 **Nils Eriksen** og kvinne **Marte Gabrielsdatter**, har levert attest fra herr Wirring, komminister til Norderhov // - se **mantallet 1765** (Nils Eriksen Viul)
- 0109 **Halvor Olsen Hovi** og kvinne **Kirsti Paalsdatter**, har anvist attest fra herr Teilman til Hole //
Halvor født ca 1720, angivelig i Hole (vel på Tyristrand), bgr 1754 17/8 på Kongsberg, 34 år gammel og gift, var kommet fra Hole og bodde på Stengelsrud - kan ikke sees gift i Hole
Kirsti Paalsdatter født ca 1708, bgr 1781 6/1 på Kongsberg, 73 år, pensjonist, bor på Stengelsrud - hennes farsnavn framgår av fadderskap 1753 7/10
Barn: Anne Kirstine, døpt 1744 14/6 og bgr 1769 21/1 på Kongsberg, hos sin mor - Ole Hovi, døpt 1747 27/8, g. (1772 24/12) Johanne Marie Eriksdatter Røste - Halvor, døpt 1750 24/6 - Anders, døpt 1753 27/5, bgr 1754 13/7
- 1509 **Siri Helgesdatter**, enke etter Even Iversen Dokken, har anvist attest fra herr Teilman til Hole - **1745 0909**: Siri Helgesdatter salig Even Iversens, hos Haaken hattemaker //
- 2010 **Søren Toresen Hønefossen**, enkemann, har levert attest fra herr Wirring, komminister til Norderhov - **1745 3005** og 1411: Søren Toresen Hønefossen, enkemann, hos Morten Laurud // - se **mantallet 1765**
- 2410 **Rebecca**, enke etter løytnant **Meyer**, som er fru Klems søster, er fra Ringerike og har anvist attest //
Født ca 1676 i Hole, foreldre: Jacob Luth, tidligere fogd på Ringerike, og hustru Anne Christensdatter på Helgeland, kalles Walter - bgr 1751 18/12 på Kongsberg, 75 år og seks uker, kalles *Frue*
Gift 1720 5/4 i Hole etter kongelig bevilling med Hans Hansen Meyer, løytnant, vielsen hjemme i huset
Barn: Hans Jacob Meyer, døpt 1721 2/3 i Hole, Stadum, bgr 1781 12/6 på Kongsberg - se **mantallet 1765**
- 2410 **Alhed Christensdatter**, enke etter **Nils Olsen Støa**, med to døtre, Maria og Dorte, den siste første gang //
Nils født ca 1689, bgr 1741 30/11 på Kongsberg, fra Norderhov, 52 år gammel, arbeidet ved den nye kirken, bodde hos Margrete Christian Bautzis - Alhed født ca 1685, bgr 1761 19/2 på Kongsberg, død hos sin datter på Kåvenmoen - hele familien flyttet til Kongsberg i 1741 eller tidligere
Barn født i Norderhov: Maria, døpt 1717 17/3 (se **1742 2501**) - Christense, døpt 1719 12/12, bgr 1743 11/5 på Kbg (se **1742 0312**) - Gjertrud, døpt 1722 15/11, Vesterneie - Dorte, født ca 1724, g. (1744 20/6 Kbg) Svend Olsen Andorsen, Kåvenmoen, Kbg - Christen Støa, døpt 1728 14/11, Vesterneie, bgr 1755 17/5 på Kbg - Per, døpt 1732 30/11, Støa, bgr 1742 3/3 på Kbg
- 0112 **Lisbet Larsdatter Hønefossen**, tjener hos stiger Tax, har levert attest fra herr Peter Nyrup til Norderhov //
- 0812 **Malene Isaksdatter**, har anvist attest fra herr Wirring, komminister til Norderhov, ektemannen Per Hansen skomaker skal være reist fra henne //
Per Hansen, gevorben soldat, og enken Malene Isaksdatter på Årstadeie vies 1729 27/1 i Nannestad - Malene sees ikke nevnt i Norderhov, vel bare et kort opphold
- 1512 **Jakob Sørensen Hønen**, ung dreng, har levert attest fra herr Peter Nyrup til Norderhov - **1745 0711**, **1747 0705**: losjerer hos Jens Didriksen Barne // - se **mantallet 1765**
- 1512 **Gjertrud Christensdatter Gomserud**, tjener hos løytnant Meyers enke, har levert attest fra herr Teilman til Hole, ble sist sommer i sin svakhet betjent av herr Bøhm, da hun var hos assessor Klem - **1748 2305**:
Gjertrud Christensdatter, pike hos sin mor Edel Christen Amundsens //
Døpt 1724 23/4 på Kongsberg, foreldre: Christen Amundsen, bergmann (se **mantallet 1732** og tidligere) og Edel Madsdatter, begge født på Ringerike
Gift 1752 20/5 på Kongsberg med Jakob Olsen Årdal, n. 1781, bergmann
Barn: Christen, døpt 1752 25/11, vel død som barn - Mette Malene, døpt 1754 17/2 - Anne Malene, døpt 1755 28/6 - Ole, døpt 1757 13/3, bgr 1781 9/8, avgikk ved døden på Lovisehaugen i Prins Carl-gruven, skifte 1781 21/9, Bæver grunn, g. (1779 14/5) Tore Maria Davidsdatter, døpt 1759 7/10 på Kongsberg - Boel, døpt 1759 9/12, død som barn - Christen, døpt 1761 28/11 - Sofie, døpt 1764 23/4 - Boel, døpt 1765 14/7, død som barn - Boel, døpt 1766 17/8
- 1512 **Rolv Hansen Berggården** og kvinne **Gjertrud**, har anvist attest fra herr Teilman til Hole //
Rolv er født ca 1690 på Tyristrand, foreldre: Hans Olsen (skifte 1706 10/3) og Eli Knutsdatter Berggården på Tyristrand - bgr 1744 25/2 på Kongsberg, 54 år gammel, døde i Lars Biris hus
Gjertrud **Hansdatter**, født ca 1695, bgr 1744 29/2 på Kongsberg - Gift 1721 8/11 i Hole
Barn født på Tyristrand: Anders, døpt 1722 25/3 - Hans Rolvsen Berggården, døpt 1724 13/12, bgr 1751 6/3 på Kongsberg, ungar fra Ringerike - Inger, f. ca 1726, bgr 1744 13/2 på Kbg - Kari, døpt 1730 14/5, bgr 1731 16/9

1744

- 1201 **Otter Jakobsen Vaker**, gift mann av Norderhov, har attest fra salige herr Hans Rosing, ble i sommer be-
tjent her i sin svakhet av herr Bøckman, losjerer hos Anders Jensen på Kølabbonn - **1745** 2410: **Otto**
Jakobsen Vaker, gift mann, losjerer hos Anders Jensen på Kølabbonn - **1760** 2407: **Lisbet Andersdatter**
sal: **Otto** Jakobsens Vaker eller Bjørnstad, har levert attest fra herr Peter Nyrop til Norderhov //
Otter kjøpte rundt 1716 Store Vaker i Norderhov, men solgte gården allerede i 1719 til svogeren Anders
Andersen Bjørnstad, var også en tid lensmann i Norderhov
Gift med Lisbet Andersdatter Bjørnstad, født ca 1691, datter av Anders Andersen Bjørnstad i Hole, bgr
1763 10/2 på Kongsberg, skifte 1763 12/3 - ved Lisbets dødsfall anføres at Otter formodentlig er i live
og skal oppholde seg i Holmestrand, til tross for at hun i kommunikantboken står oppført som enke,
72 år gammel, og døde hos sin svigersønn, tømmermann Anders Bentsen i Bussedalen
Barn: Marte, g. Christen Eriksen på Strømsø - Gunhild, døpt 1717 8/7 i N:hov, bgr 1761 12/12 på Kongsberg
(se **1748** 1212), g. (1752 2/9 Kbg) Nils Eriksen Bragernes - Anders Garder, døpt 1718 29/12 i N:hov, til København
- Kari, døpt 1721 20/4 i N:hov, bgr 1785 11/7 på Kongsberg, g. (1748 22/6) Peder Larsen Biring (død 1768 18/3 på
Kbg), skifte 1768 18/3, bergmann - Otter, døpt 1723 16/1 i N:hov, bgr 1799 11/5 på Strømsø, røyert ved tollboden,
g1 Else Ellevsdatter (død ca 1790 på Strømsø), g2 Kari Arnesdatter (bgr 1813 25/3 på Strømsø) - Jakob, døpt 1724
26/11 i N:hov, død som barn - Jakobe, døpt 1726 22/10 i N:hov, bgr 1777 17/5 på Kongsberg (se **1746** 1509),
g1 Anders Bentsen, tømmermester, g2 Iver Christiansen Strøm, Kongsberg, smedmester - Jakob, døpt 1728 29/9
i N:hov, til København - Ole, døpt 1730 3/12 i N:hov, bgr 1747 8/7 på Kongsberg - Mari, døpt 1734 10/1 i N:hov,
n. 1763
- 1901 **Marte Toresdatter**, enke fra Norderhov, har anvist attest fra herr Warring, komminister samme sted -
1744 0208: Marte Toresdatter, enke etter **Ole Helgesen Borger** fra Norderhov, bor hos Mikkel Hassel -
1745 0310: Marte Toresdatter, enke etter Ole Helgesen, losjerer hos Morten Laurud //
Født ca 1703 i Norderhov, foreldre Tord Olsen (død 1711) og Anne Olsdatter Breien ved Ask - bgr 1746
20/3 på Kongsberg, døde hos Per Andersen Finne
Gift 1723 6/10 i Norderhov med Ole Helgesen, f. ca 1703, fra Brørby i Jevnaker, men brukte noen år
Borger i Haug, bgr 1743 23/7 på Kongsberg, 40 år, kom hit samme vår - ingen kjente barn
- 2601 **Severine Sørensdatter**, enke etter Even Evensen Riis, capitaine des armes, har attest fra herr Hannibal
Hammer til Gran - **1749** 1506: Severine Sørensdatter, enke etter Even Riis, og sønn **Søren Evensen**,
hun kommuniserte sist på Norderhov, men har ingen attest på dette, antatt etter tillatelse av herr Cold //
Født ca 1688 ved Hønefossen, foreldre: Søren Andersen Moss og Mari Knutsdatter - bgr 1754 27/7 på
Kongsberg - gift 1723 15/4 i Norderhov med Even Evensen Riis, født ca 1689, bgr 1743 10/8 på
Kongsberg, capitaine des armes
Barn født i Norderhov: Anne Sofie, døpt 1723 24/6, trolig død som barn - Marie (Maren Christine) Riis, døpt
1726 18/4, bgr 1796 22/10 på Kbg, g. (1765 21/11) Johan Ludvig Taxt, snekkermester - Søren Riis, døpt 1728 18/7,
bgr 1782 23/2 (se **manntallet 1765**) - Johannes Evensen, døpt 1731 14/10, bor 1781 på Kaldaker i Hillestad, Botne
- Gudmund, døpt 1738 14/12 i Gran, Blekkerud, bor 1781 på Toten
- 1602 **Jon Hansen Hønefossen** og kvinne **Randi Gudbrandsdatter**, har levert attest fra prost Winge til Sande,
er ellers fra Norderhov - **1747** 1604: Jon Hansen Hønefossen og kvinne Randi Gudbrandsdatter //
Kun et kort opphold på Kongsberg, ikke gift i Norderhov - Randi Gudbrandsdatter bgr 1758 12/11,
Hønefossen
Barn: Gudbrand, døpt 1739 11/1 i Norderhov, Sørlø - Hans, døpt 1746 20/3 i Kongsberg - Kari, døpt 1752 1/1 i
Norderhov, ved Hønefossen
- 2603 **Jon Christoffersen Røssing**, gammel enkemann - **1746** 0805, **1747** 0604: enkemann i Bussedalen
Etter alt å dømme identisk med Jon Christoffersen Røyseng fra Norderhov, sønn av Christoffer Røyseng
- var på begynnelsen av 1700-tallet sagtjener for Anders Christensen, og ble tiltalt for utroskap
- 3105 **Anne Andersdatter Røsby**, besøvet pike, har levert attest fra herr Warring, komminister til Norderhov //
Anne Andersdatter Røsbyeie refses 1734 31/7 i Lunder kirke for begått leiermål med Jon Hovordsen,
hennes annet leiermål

- 0706 **Mikkel Toresen Sandsetra** med kvinne **Kari Kittelsdatter**, har levert attest fra herr Hammer, komminister til Sande - **1745** 1306: Mikkel Toresen Sandsetra med kvinne Kari Kittelsdatter //
Mikkel er døpt 1717 20/11 i Norderhov, foreldre: Tord Jensen og Dordi Mikkelsdatter Sandsetra u. Norderhov prestegård, og Kari trolig døpt 1710 16/5 i Norderhov, antatte foreldre: Kittel Toresen og Anne Hansdatter Garhammer i Ytre Soknedalen
Gift 1739 28/12 i Norderhov, ingen kjente barn - mulig identisk med Mikkel Torsen som i 1762 er arbeider på Sognedalen jernverk og gift med Kari
- 1406 Johannes Andersen Finne med festepike **Cathrine Christoffersdatter**, hun har attest fra herr Warring, komminister til Norderhov, som festet dem //
Hun err døpt 1724 9/7 i Norderhov, foreldre: Christoffer Olsen ved Hønefossen, som i 1744 flyttet til Kongsberg (**se vedlegg**), og Kari Olsdatter (skifte 1744 8/1) - Cathrine bgr 1767 17/6 på Kongsberg, Gamlegreina, skifte 1767 13/6 etter *Trinchen* Christoffersdatter
Gift 1744 20/6 på Kongsberg (Cathrine kalles Olsdatter), men kan ikke sees trolovet i Norderhov - Johannes Andersen Finne bgr 1758 5/1 på Kongsberg, 50 år, gift, ble syk i graven og døde straks etter
Barn: Anders Johansen Finne, døpt 1745 17/10, n. 1767
- 1207 **Jon Olsen Heieren** med festepike Anne Olsdatter, han har levert attest fra Norderhov til herr N. K., som festet dem, hun har kommunisert her tidligere - **1756** 0801: Jon Olsen Heieren med kvinne Anne Olsdatter ved Gomsrud //
Født ca 1691, angivelig fra Norderhov, bgr 1765 12/1 på Kongsberg, kalles Svarte-Jon
Gift første gang 1729 29/12 i Norderhov med Sissel Nilsdatter Tinding - annen gang 1745 2/6 på Kongsberg med Anne Olsdatter, da det oppgis at Jon er fra Norderhov, mens det ved første dåp sies at Anne er fra Strømsø (kan ikke sees trolovet i Norderhov) - Jon står 1759 6/12 offentlig skrifte for leiermål med piken Else Margrete Persdatter Tappelapp
Barn i første ekteskap, født i Norderhov: Nils, døpt 1730 5/11, Hønefoss - Olena, døpt 1732 13/7 - Kirsti, døpt 1734 25/7 - Malene, døpt 1736 11/11 - Christoffer, døpt 1740 15/6, Heieren i Norderhov
Barn i annet ekteskap: Marte, døpt 1744 16/5 (før vielsen) og bgr 1745 24/4 på Kongsberg - Jon, døpt 1749 5/10 og bgr 1750 10/1 på Kongsberg - Jonas, døpt 1751 7/11
- 2308 **Christoffer Gundersen Viul** med kvinne **Ragnhild Tordsdatter**, har levert attest fra herr Hammer, komminister til Sande - **1745** 0806: Christoffer Gundersen Viul med kvinne Ragnhild Toresdatter //
Trolig døpt 1709 8/9 i Norderhov, antatte foreldre: Gunder og Mari Torkelsdatter Nesset i Haug
Gift 1734 28/12 i Norderhov
- 2210 **Iver Andersen Myre** med kvinne **Kari Persdatter** og datter **Marte**, har anvist attest fra herr Peter Nyrop til Norderhov - **1753** 0706: Kari Persdatter salig Iver Andersens Myre, har anvist attest fra herr Nyrop til Norderhov, er hos sin svigersønn Rolv Knutsen Skaug //
Barn døpt i Norderhov, alle på Myre i Haug: Dorte, døpt 1710 16/3 - Anders, døpt 1712 28/2 - Anne, døpt 1714 27/12 - Johanne, døpt 1718 28/8 - Eli, døpt 1721 1/1, gift 1744 28/12 i Norderhov med Rolv Knutsen Skaug (**se nedenfor**)
- 2510 **Alv Persen Rua**, enkemann, har anvist attest fra herr Nyrop til Norderhov - **1745** 2705: Alv Persen Rua, enkemann, *er nu hos mig* - **1746** 0105: gammel enkemann, arbeider hos Ole Falch - **1750** 0705: Alv Persen Rua, enkemann, hos sin sønn Per Alvsen - **1757** 0105: enkemann, er hos Sara Mortens Nøste //
Sønn av Per Olsen (skifte 1703 28/12) og Siri Alvsdatter på Nordre Sørums i Hole
Gift 1721 2/7 i Sylling, Lier med Sissel Haakensdatter Sønsterud, som døde ca 1741 - ble leilending på Sønsterud i Hole etter svigerfaren Haaken Sønsterud
Barn, alle født på Sønsterud i Hole: Per, døpt 1721 14/12 - Haaken, døpt 1724 14/5 - Siri, døpt 1728 6/1, bgr 1743 8/6 på Kongsberg, død hos Andreas Jakobsen ved Bommen - Abraham, døpt 1732 13/7 - Ambjørg, døpt 1735 31/7, til Kongsberg som amme, g. (1775 18/3 Kbg) med Hans Christoffersen Bærum - Johannes 1740 7/6 (det er ingen ektemenn i Norderhov prestegjeld ved navn Alv Persen) - Alv kalles Alv Persen Berg i Norderhov ved dat-teren Siris begravelse
- 0111 **Jakob Nilsen Kloth**, første gang (konf. 1744 4/10 på Kongsberg) - **1748** 2605: ugift, losjerer hos seigneur Buch - **1754** 2103: Jakob Nilsen Kloth med kvinne Maren Johannesdatter har levert attest fra herr Due, komminister til Sandsvær, de har ellers for omkring fire år siden søkt Herrens bord i denne menighet
Se manntallet 1765
- 0111 **Christen Villadsen Hølen** - **1748** 2605: ugift, losjerer hos seigneur Buch //
Døpt 1722 22/11 i Norderhov, utenfor ekteskap, mor: Gunhild Villumsdatter, far: avdøde Villads maler fra Christiania - bor på Kongsberg iflg skifte 1739 8/1 på Rakkestad i Eiker, død før 1790

- Gift 1751 28/5 med Sidsel Sørensdatter Møller (med kongelig dispensasjon uten trolovelse), bgr 1752 6/12, skifte 1753 24/3 - gjengift 1756 23/7 med Margrete Elisabet Christiansdatter Willemann, død før 1790
 Barn i første ekteskap: Erik Blege, døpt 1751 7/9, død som barn - Søren, døpt 1752 25/11, bergmann, n. 1790, g. Petronelle Persdatter Senning, bgr 1786 21/1, 32 år
 Barn i annet ekteskap: Engel Margrete, døpt 1756 14/12 - Fredrik Christian, døpt 1758 29/7, død som barn - Christoffer Willemann, døpt 1760 26/1, bergmann, n. 1790, g. (1782 19/1) Anne Larsdatter Hole fra Eiker, bgr 1784 22/5, 23½ år - Fredrik Christian, døpt 1761 28/11, bergmann, n. 1790 - Sidsel Dorthe, døpt 1762 27/11
- 0811 **Jon Torgersen Børge**, enkemann, har levert attest fra herr Anchersen til Eiker, er ellers fra Modum - **1745** 2006: Jon Torgersen *Børge*, enkemann med festekvinne Gunhild Olsdatter salig Knud Hansen Nærums // - se manntallet 1765
- 0612 **Maren Helvig Larsdatter Bjørke**, har levert attest fra herr Peter Nyrop til Norderhov //
 Døpt 1726 8/9 i Norderhov, foreldre: Lars Lagesen (skifte 1748 30/7) og Gudbjørg Olsdatter (skifte 1738 22/1) ved Hønefossen - bgr 1745 10/4 på Kongsberg, pike fra Norderhov, døde hos Tomas Gevelt
- 1312 **Jørgen Christoffersen Solum** med kvinne Marte Samueldatter, anvist attest fra herr Riis i Fredrikstad //
 Jørgen bodde på Vesetrudeie på Tyrstrand da han 1734 20/11 ble viet i Modum til Marte Samueldatter Broneseie, men dette synes å være hans eneste tilknytning til Ringerike - manntallet 1765: født på Modum - bgr 1771 8/8 på Kongsberg, skifte 1771 2/8, bodde på Dyremyr grunn
- 1745**
- 1701 **Mari Evensdatter Riis**, pike, har levert attest fra herr Møller på Bragernes, er ellers fra Gran - **1745** 1507: tjener hos skiktmester Schmidt - **1749** 2301: tjener hos sekretær Voss - **1764** 2903: Mari Evensdatter Riis, pike hos sin bror, har anvist attest fra herr Cornich i Christiania, hun har ellers kommunisert her for 14 à 15 år siden //
 Døpt 1726 18/4 i Norderhov, foreldre: Even Evensen Riis og Severine Sørensdatter Moss (se **1744** 2601)
- 1701 **Guri Andersdatter Rankedal**, gammel enke, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov //
 Født ca 1675, bgr 1756 13/3 på Kongsberg, 104 (!) år gammel, døde hos svigersønnen Mikkel Larsen
 Gift 1719 6/4 i Norderhov med Halvor Olsen Rankedal (trolovet allerede 1714, i 1719 gevorben soldat)
 Barn: Ole, døpt 1714 4/3 i N:hov, før ekteskapet - Rønnaug, døpt 1715 26/5 - Marte Halvorsdatter Gullerud (se **1742** 2511), døpt 1720 28/3, bgr 1762 29/4 på Kongsberg, g. Mikkel Larsen
- 0702 **Mari Villumsdatter Follum**, pike, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov - **1746** 0805: tjener hos Henrik Karlsen - **1748** 0205: tjener hos Samuel Frisch - **1750** 0511: pike, er hos Halvor Koningen //
 Vel datter av korporal Villum Larsen Follum og Inger Danielsdatter som ble viet 1729 16/1 i Norderhov (de bodde 1762 på Follum)
 Gift 1751 1/5 med Halvor Olsen Koning, enkemann (*første gang gift med Gjertrud Johannesdatter*)
- 0702 **Jon Larsen Hønen** og kvinne Marthe Cathrine Hansdatter //
 Født ca 1696 på Jevnaker, foreldre: Lars Olsen (død 1757) og Marte Jonsdatter Bjellum nedre - gift 1733 12/12 i Norderhov med Sara Persdatter, skifte etter henne 1743 13/3, Haugen ved Hønefossen - gjengift 1743 14/12 på Kongsberg med Marthe Cathrine Hansdatter, kalles da Jon Larsen Hø(n)en smed - bgr 1751 6/4 på Kongsberg, smed, 56 år, pensjonist, vært her fem års tid og oppholdt seg i Norderhov, døde hos Rasmus Laugerud, skifte 1751 5/5, Haugen ved Hønefossen, nøt pensjon av sølvverket for en skade og døde på Kongsberg dit han reiste for å hente pensjonen
 Barn i første ekteskap, født ved Hønefossen: Anne, døpt 1734 17/10, død som barn - Anne, døpt 1735 9/10, n. 1751 - Ole, døpt 1739 26/7, n. 1743, død som barn
- 2504 **Mari Persdatter Moskastet**, pike, har levert attest fra herr Teilman til Hole - **1745** 1611: tjener hos stiger Ulrik Olsen - **1750** 2202: Mari Persdatter **Holmboe**, pike, tjener hos monsieur Hvoslef, vist attest fra herr Bagge, komminister til Holmestrand - **1751** 0403: Mari Persdatter Holmboe, pike hos gamle Christoffer tømmermann - 1766 2404: Nils Sjursen Gaas med kvinne Mari Persdatter Holmboe //
 Døpt 1723 9/5 i Hole, foreldre: Per Torgersen og Kari Johannesdatter Moskastet u. Mo i Steinsfjerdingen (Kari bgr 1743 20/8 på Kbg, se **vedlegg**)
 Gift 1755 4/11 i Kongsberg med Nils Sjursen Gaas - før dette hadde hun to døtre med ham utenfor ekte ekteskap, han var da bergmann - i 1752 bodde hun hos Nils Haakensen Tislegård, i 1754 var de feste-folk - står til offentlig skrifte 1752 3/8
 Barn før ekteskapet med Nils Sjursen Gaas: Lisbet, døpt 1752 16/11 - Margrete, døpt 1754 2/7
- 0205 **Ole Larsen Jonsrudeie** med kvinne **Elsebet Olsdatter**, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov //
 Elsebet døpt 1707 14/8 i Norderhov, foreldre: Ole Christoffersen (skifte 1752 21/7 på Tveiten i Ytre Sokne-

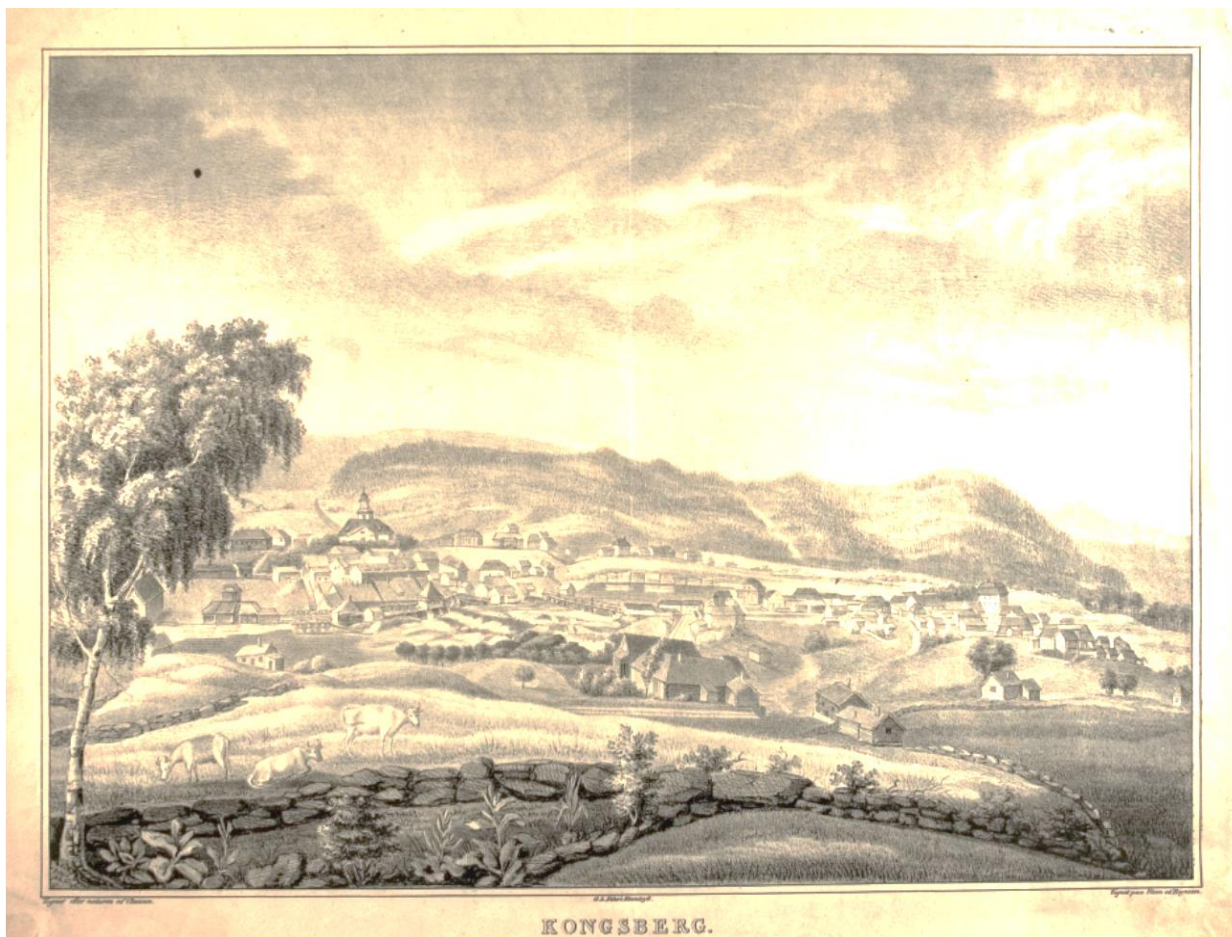
- dalen) og Aase Jonsdatter (skifte 1727 9/10) på Heggen i Ytre Soknedalen - Elsebet død før 1752, oppgis da å ha vært gift med Ole Myra (under Jonsrud?)
 Gift 1732 6/2 i Norderhov - kun et kortere opphold på Kongsberg
 Barn døpt i Norderhov: Lars, døpt 1731 27/5, Tveiteneie, n. 1752 - Jon, døpt 1734 28/2, Jonsrudeie i Ytre Soknedalen, død som barn - Aase, døpt 1737 6/1, Jonsrudeie, død som barn - Aase, døpt 1738 15/5, død som barn, Myra - Gudbjørg 1741 26/11, Myra, n. 1752 - Ole, n. 1752 - barn født på Kongsberg: Anne, døpt 1745 15/4
- 0905 **Jørgen Jensen Setrang**, soldat, har anvist attest fra herr Nyrop til Norderhov - **1745** 2111: hos Ole Toresen smeds enke, ugift - **1748** 26/5: losjerer hos monsieur Lemcke, ugift //
 Se manntallet 1765 (Jørgen Jensen Valders)
- 1607 **Arne Larsen Myre** med kvinne **Marte Olsdatter**, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov - **1748** 1604: Arne Larsen Myre med kvinne Marte Olsdatter i Langetjern //
 Gift 1742 16/12 i Norderhov
 Barn: Johannes, døpt 1742 24/9, Myra (i nærheten av Ask) - Anne, døpt 1745 24/1, Myra
- 1908 **Jørgen Beck**, ungt menneske hos Anders Moss, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov - **1747** 0712: Jørgen Beck, tjener hos Anders Moss //
- 2208 **Christen Jonsen Røsholmen**, har anvist attest fra herr Nyrop til Norderhov, losjerer hos Simon Brynd //
 Døpt 1723 14/11 i Hole, foreldre: Jon Toresen (skifte 1742 jan.) og Ingeborg Johansdatter Røsholmen
- 1710 **Knut Eriksen Viul**, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov - **1747** 2901: ugift, losjerer hos Paal Kløfta - **1748** 2605: losjerer hos Engebret Toresen Bing - **1750** 1806: losjerer hos Engebret Bing //
 Se manntallet 1765
- 2110 **Aase Jonsdatter Solberg**, pike, har levert attest fra herr Teilman til Hole - **1746** 1205: tjener hos Christopher Henckel //
- 3110 **Anders Nilsen Velstad**, tjener hos prosten Kongsberg, har levert attest fra herr Bernhoft til Sigdal - **1748** 2305: tjent hos prosten Kongsberg // - se manntallet 1765
- 1212 **Hans Trulsen Viul**, enkemann, har levert attest fra herr Wurring, residerende kapellan til Norderhov //
 Gift 1724 27/12 i Norderhov med Anne Knutsdatter, annen gang 1746 22/10 på Kongsberg med Gunnor Jensdatter Flesberg, bgr 1766 20/3, 60 år, fra opplandet v. Hedemarken, enke etter Christoffer Eriksen - Hans død før 1766
 Barn: Truls, døpt 1725 22/5, Honerud i Haug
- 1746**
- 2002 **Rolv Knutsen Skaug** med kvinne **Eli Iversdatter**, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov //
 Se manntallet 1765
- 1303 **Marte Ellingsdatter Ask**, tjener hos Jakob Torkelsen // (konf. 1745 3/10 på Kongsberg)
 Gift med Hans Hansen Sjøya (se 1741 1104)
- 2404 **Anders Jensen Pjåkerud**, første gang, fra Hole // (konf. 1746 17/4 på Kongsberg)
 Står offentlig skrifte 1747 26/1 for drukkenskap, hvoruti han ville ta livet av seg selv
- 0105 **Alv** eller **Ellev Amundsen Hov**, første gang, fra Hole (konf. 1746 17/4, fra Norderhov) - **1748** 2710: smed, losjerer hos Lars Johansen smed - **1750** 0611: smed, ugift, bor i Rue-gården - **1753** 0701: Ellev eller Alv Amundsen Hov, smed, med kvinne Guro Christensdatter Teien, hun har attest fra herr Lemmick, res. kapellan til Eiker, hvor de ble ekteviet sist høst, han har kommunisert i menigheten tidligere
 Se manntallet 1765
- 0505 **Christense Hansdatter Skare**, pike, tjener hos skiktmester Riegels, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov - **1747** 0106: pike hos Jakob Svingell //
 Døpt 1720 25/7 i Norderhov, foreldre Hans Isaksen Skare, sersjant, og Helvig Christoffersdatter
 Gift 1747 4/11 på Kongsberg med Peter Hansen Kyster, sønn av Hans Jetmundsen
 Barn: Cathrine Helvig, døpt 1748 15/2 - Sidsel Sophie, døpt 1750 31/12 - Hans Henrik, døpt 1753 4/8 - Isak, døpt 1756 10/4, død som barn - Abraham og Isak, begge bgr 1759 30/6, 8 dager, hjemmedøpte
- 1905 **Anders Hansen Evju**, arbeider, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov - **1746** 2711: ugift, losjerer hos Bent murmester - **1749** 2004: ugift, losjerer hos Jon Rue // - se manntallet 1765

- 1007 **Lorentz Rixen**, monsieur, dansk karl, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov, losjerer hos Halvor Friis - **1747** 1202: skolemester, losjerer hos Halvor Engebretsen Ås - **1749** 0405: skolemester, losjerer hos Anna Friis på Korpemoen //
Gift 1749 15/11 på Kongsberg med Anna Johannesdatter Friis - skolemester, død før 1771
Barn: Margrete Marie, døpt 1750 18/7
- 2808 **Ragnhild Ottersdatter Muggerud**, pike, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov, tjener hos Jan Karlsen belgemaker - **1748** 2909: tjener hos Ole Hassel i Langetjern - **1749** 2004: pike hos Mads Klausen i Langetjern - **1751** 2906: pike, tjener hos Jan Karlsen belgemaker - **1752** 1203: tjener hos Just Palm - **1753** 2405: pike hos Johan Karlsen belgemaker //
Trolig døpt 1715 25/8 i Norderhov, antatte foreldre: Otter Olsen og Berte Johansdatter Sørgefoss
- 1509 **Jakobea Ottersdatter Vaker**, pike, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov - **1750** 1911: pike, tjener hos kammerråden - **1751** 0607: pike, tjener hos justisråd Heltzen //
Døpt 1726 22/10 i Norderhov, foreldre: **Otter Jakobsen Vaker** og **Lisbet Andersdatter**, hele familien flyttet fra Norderhov til Kongsberg - Lisbet bgr 1777 17/5, skifte 1777 12/5, Bussedalen
Gift 1753 9/10 på Kongsberg med Anders Bentsen, skifte 1770 13/3, bergmester - gjengift 1772 10/1 med Iver Christiansen Strøm, smedmester på Kbg, n. 1777
Barn i første ekteskap: Kirsti, døpt 1755 18/6 - Bent, døpt 1757 8/10 - Christianne, døpt 1761 25/4 - Hans, født ca 1763
- 3010 **Ole Larsen Svensrud**, første gang - **1750** 1810: Ole Larsen Svensrud med kvinne Ambjørg Hansdatter //
Døpt 1718 12/4, Åsterud på Tyrstrand i Hole, sønn av Lars Jonsen (druknet 1720) og Marte Torstensdatter Åsterud/Svensrud (skifte 1736 19/10 i Hole) på Tyrstrand
Gift 1750 30/5 på Kongsberg med Ambjørg Hansdatter, angivelig fra Lier - bgr 1759 24/3 på Kongsberg, Skavanger, skifte 1759 31/3 - ingen livsarvinger
Barn: Lars, døpt 1750 26/12 på Kongsberg, død som barn
- 2011 **Nils Gundersen Velstad** med kvinne **Eli Sjursdatter** og sønn **Nils**, som tjener i Dyremyr, levert attest fra herr Bernhoft til Sigdal //
Nils var født ca 1668, bgr 1754 6/4 på Kongsberg, 86 år, gift mann fra Hole, *Juuler*, gift med Eli Sjursdatter, enke, bgr 1763 21/5 hos sin sønn Anders Nilsen Velstad i Kragebakkene
Barn: Anders Nilsen Velstad, døpt 1720 20/10 i Hole, død 1770 28/12 på Kongsberg, bergmann, falt og slo seg til døde i Kongesjakten ved Julius grube, bodde i Kragebakken, se **manntallet 1765** - Nils Nilsen Velstad, døpt 1723 24/4 i Hole, se **nedenfor**
- 2011 **Nils Nilsen Velstad** - **1748** 2605: tjener hos bergamtskriver Wildhagen - **1752** 2210: Nils Nilsen Velstad med festepike Ingeborg Madsdatter, hun har levert attest fra herr Grave til Eiker da de ble trolovet, ellers har hun for en fire års tid siden søkt Herrens bord, han kommuniserer her ofte
Døpt 1723 24/4 i Hole, bgr 10/5 1760, Kragebakkene, skifte 1760 19/5, enkemann uten barn
Gift 1752 28/10 på Kongsberg med Ingeborg Madsdatter Vale, bgr 1754 9/3, 46 år, fra Eiker
- 1512 **Kari Christoffersdatter Bråten**, pike fra Hønefossen, har sin siste attest fra herr Holm til Bragernes, tjener hos Abraham Seigners enke - **1750** 1005: Kari Christoffersdatter Bråten, festepike for Mads Toresen *Frössu* //
Døpt 1721 30/11 i Norderhov, foreldre: Christoffer Olsen og Kari Olsdatter (skifte 1744 8/11) ved Hønefossen, faren flytter 1744 til Kongsberg, søster til Cathrine Christoffersdatter
Gift 1750 16/5 på Kongsberg med Mads Toresen *Frössu*, mulig Frøyshov i Hole, men Mads Toresen kan ikke sees å være bror til Christoffer Toresen Frøyshov - det er en Mads Toresen, døpt 1727 22/3 i Hole, sønn av Tore Bjørnsen Hodt, og i så fall bror av Lisbet Toresdatter, gift med Rolv Gjesval
Mads Toresen *Frössue* bgr 1783 14/8, 61 år, pensjonist - Kari bgr 1786 20/5, 65 år, enke, pensjonist
Barn døpt på Kongsberg: Gunder, døpt 1750 27/6 - Randi, døpt 1752 20/5 - Boel Karine, døpt 1754 28/7 - Maren, døpt 1757 15/1

1747

- 2304 **Mari Torgersdatter Hengstad**, fra Hole, første gang (konf. 1747 9/4) - **1747** 2910: pike, tjener hos Christen Møller - **1749** 0405: pike, er hos Jørgen Sørensens enke //
Trolig døpt 1726 11/6 i Hole, foreldre Torger Dominikussen (1740: Grina u. Vik) og Ingeborg Paalsdatter
Gift 1749 21/6 med Johannes Jørgensen
- 2910 **Ole Larsen Sundet**, fra Norderhov, første gang //

Kongsberg, "Tegnet efter Naturen af Clausen". Litografi ca 1830. Norsk Folkemuseum.

- 0111 **Ole Iversen Hov**, tjener hos Eskild Toresen, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov - **1750** 1904: tjener hos Eskild Toresen - **1766** 0806: enkemann, opp ved gamle Bommen // Gift 1750 8/8 på Kongsberg med Pernille Erlandsdatter Holst, f. ca 1719, bgr 1751 27/3 Gift annen gang 1752 25/11 med Christine Eriksdatter Staalhandske, født ca 1728, bgr 1764 1/12, skifte 1765 10/1, de bodde i Lars Bommens hus ved Gamle Bommen Barn: Pernille, døpt 1755 9/11 - Iver, døpt 1758 28/10
- 0211 **Magdalene Cathrine Rødlind**, jomfru, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov // Døpt 1729 24/5 i Norderhov, foreldre: Carsten Rødlind (død 1736), tidl. fogd i Ringerike og Hallingdal, (bodde i N:hov sist i 1720-årene), og Catharina Elisabeth Edler (skifte 1747 4/2) - Magdalene bgr 1765 14/6 på Kongsberg, jomfru, født i Norderhov, døde hos assessor Riegels, betalt den gamle store klokke
- 0511 **Halvor Paalsen**, fra Hønefossen, første gang // Trolig døpt 1721 28/9 i Norderhov, foreldre: Paal Olsen, møller ved Hønefossen, og Berit Halvorsdatter
- 0711 **Marte Olsdatter Pjåka**, pike, tjener hos madame Børnich // Barn med Nils Gundersen, bergmann i Fyrhuset (flyttet til Heddal): Anne, døpt 1758 16/2 på Kongsberg
- 0711 **Lars Olsen Svensrud** fra Norderhov, første gang - **1748** 2305: tjener hos Bendix Smitt - **1749** 2004: ung dreng, tjener hos Bendix Smitt - **1750** 1904: tjener hos Anthoni Frisch // Født ca 1731 i Hole, sønn av Ole Olsen (død 1740) og Marte Torstensdatter Oppsal (skifte 1736 19/10) på Tyrstrand - bror av Ole Larsen (!) Svensrud d.y. og halvbror av Ole Larsen Svensrud d.e. Refset 1754 10/8 i Kongsberg kirke for leiermål etter å ha fått barn utenfor ekteskap, bor da hos Samuel Frisch (ved barnedåpen 1754 18/5 kalles han bergkar, og bor hos Christian Ditlef Withmeyer) - gift 1758 1/7 med Malene Efraimsdatter Renskov - bgr 1773 5/4 på Kongsberg, 44 år, har noen år vært ved gullverket i Eidsvoll, og nå ved juletider kommet tilbake med sin hustru, ikke pensjonist, skifte 1773 19/5, bergmann, Sandværsmoen - Malene bgr 1786 17/6 på Kongsberg, 58 år, kom hit for tre år siden fra Eidsvoll, pensjonist, skifte 1786 21/9, Tislegårdgata

Barn utenfor ekteskap med piken Inger Jochumsdatter Landsverk: Ole, døpt 1754 18/5, bgr 1759 10/7
 Barn: Ole, døpt 1759 30/1, bgr 6/2 på Kongsberg - øvrige barn antas født på Eidsvoll, der kirkebøkene er gått tapt:
 Marte Cathrine, født ca 1760, bgr 1816 10/10, g. Johannes Halvorsen Grube, bergmann - Ole, født ca 1763, n.
 1801, g. (1797 20/10 Kbg) Dorte Margrete Hans Jørgensdatter - Efraim, født ca 1765, n. 1801, g. (1792 7/12 Kbg)
 Marte Jonsdatter Rogstad - Søren, født ca 1768, bgr 1789 19/12, ungar - Karen Margrete, født ca 1770, g. (1790
 13/11 Kbg) Hans Christiansen, smedsvenn - Isabella, født ca 1771, g. (1793 19/4 Kbg) Rasmus Christensen Sal-
 gaard, bergmann

- 1211 **Mads Olsen Bråten**, fra Norderhov, første gang - **1748** 2305: hos Klaus Hansen Haugfoss i Glitre -
1750 0101: losjerer hos Hovel Nilsen i Glitre // - se manntallet 1765

1748

- 1205 **Johannes Jensen By**, ugift, har attest fra herr Teilman til Hole - **1749** 0202: **Johannes Jensen By** med
 kvinne **Mari Madsdatter**, han har kommunisert her en gang tidligere, mens hun første gang har levert
 attest fra herr Teilman til Hole, hvor de begge er fra, og samme steds blitt viet //
 Johannes er født ca 1719, bgr 1757 12/2 på Kongsberg, 38 år, Gamlegreina, skifte 1758 1/2 - ved skiftet
 nevnes vergen Paal Persen sjaktstiger som barnas farbror - Paal Persen Skinnes var gift 1735 24/8 på
 Kongsberg med Aase Jensdatter, som døde 1752 26/2, 52 år gammel, og i skiftet etter henne 1752 30/6
 oppgis Johannes å være hennes bror
 Mari er døpt 1727 16/3 i Hole, foreldre: Mads Persen (bgr 1772) og Mari Mattiasdatter Sass (skifte
 1753 16/5) på Tomta u. Stadum - død 1770 18/4 på Kongsberg, skifte 1770 18/4
 Gift 1748 13/7 i Hole - Mari gjengift 1758 19/8 på Kbg med Søren Johan Danielsen Brejkop, døpt
 1731 11/7 på Kongsberg
 Johannes og Maris barn, født på Kongsberg: Berte Marie (senere kalt Marte Marie), døpt 1748 8/10, bgr 1797 3/6,
 skifte 1798 19/4, g. Engebret Torgersen Brandstad - Jens, døpt 1752 23/5 og bgr 10/6 - Jens, døpt 1753 29/9, død
 som barn - Jens By, døpt 1755 15/3, bgr 1796 5/3, g. Anne Kirstine Nilsdatter Gaas, f. ca 1762, bgr 1795 27/6
 Søren og Maris barn: Johanne Elisabet, døpt ca 1758 - Johan Daniel, døpt 1764 10/11, død som barn
- 2006 **Johanne Ulriksdatter Hval**, pike fra Norderhov, samme dag stått offentlig skifte, har kommunisert før-
 ste gang, ellers har hun bragt hit og levert sin attest fra Bragernes - **1749** 2003: hos Erik Hotvedt, be-
 sovet pike // - kun hatt et kort opphold på Kongsberg
 Døpt utenfor ekteskap 1717 31/1 i Norderhov, mor: Ingeborg Jonsdatter, som utla som barnefar Ulrik
 Johansen - gått 1748 20/6 til off. skifte på Kongsberg for leiermål med enkemannen Morten Nilsen
 Gaas, hun oppholdt seg da hos Erik Hotvedt på Møllergaten
 Gift 1750 7/11 i Lier med Christen Simensen, døpt 1717 1/8 i Norderhov (sønn av klokker Simen Jensen
 Tinding og Aase Alvsdatter i Kvernbergsundet), bgr 1759 2/12 i Lier, arb.mann ved Lier marmorverk
 Barn: Aage, døpt 1751 24/6 i Lier, Høgda - Simen, døpt 1751 24/6 i Lier, død som barn
- 2807 **Jens Andersen Moskastet**, soldat, har anvist attest fra herr Peter Nyrop til Norderhov - **1749** 3003 og
1750 1406: Jens Andersen Moskastet, ugift, soldat, hos sin bror Sjur Andersen Hønen //
- 0408 **Jørgen Andersen Moss**, ugift, har levert attest fra herr Nyrop til Norderhov - **1749** 1302: arbeidsmann,
 losjerer hos Paal hutmann - **1750** 3105: losjerer hos Paal Persen hutmann, er ugift
- 1108 Henning Christoffer Dæle med kvinne **Beata Christensdatter Baare**, hun har anvist attest fra herr Teil-
 man til Hole, hvor de er gift, han har kommunisert her tidligere - **1761** 1207: Henning Christoffer Dæle
 med kvinne Beata Christensdatter Baare //
 Beata var datter av Christen Christensen Baare og Marte Jensdatter på Mo på Røyse.
 Gift 1748 2/1 i Hole - Henning var sønn av Christen Christoffersen Dæle, smelter ved Den kongelige
 mynt - familien flytter i slutten av 1761 til København, der både Henning og hans far arbeider som
 smeltere ved Den kongelige danske mønt - Henning skal være gjengift 1765 i København
 Barn født på Kongsberg: Christen Baar, døpt 1749 20/1 - Anne Malene 1751 16/1 - Anne Johanne 1757 2/1
- 1909 **Anne Margrethe Christensdatter**, enke etter Jens Nilsen Baare, har levert attest fra herr Teilman til
 Hole, er hos Henning Christoffer Dæle //
 Født ca 1671, bgr 1751 25/9 på Kongsberg, 80½ år, enke etter Jens Nilsen *Baar* fra Hole, døde hos
 Henning Christoffer Dæle
- 1212 **Gunhild Ottersdatter Vaker**, pike, tjener hos seigneur Møller, har levert attest fra herr Mangor til
 Spydeberg - **1751** 1706: pike, tjener hos fru Møller - **1752** 1002: pike, hos sin svoger Per Biri -
1757 2703: Gunhild og ektemannen Nils Eriksen har holdt seg ett år borte fra sakramentet, men får bare
 en påminnelse //

Døpt 1717 8/7 i Norderhov, foreldre: **Otter Jakobsen Vaker** og **Lisbet Andersdatter**, som senere flyttet til Kongsberg (se 1744 1201) - får 1739 2/10 sønnen Otto på Bragernes med soldat Gregers Andersen - gift 1752 2/9 på Kongsberg med Nils Eriksen Bragernes - Gunhild bgr 1761 12/12 på Kongsberg
Barn: Ole, døpt 1753 3/3 - Marte, døpt 1754 5/4 - Berte, døpt 1757 30/1

1749

- 1704 **Erik Henriksen Trolshammer**, tjener hos geschwornen Ziener - 1752 2702: Erik Henriksen Trolshammer, ung dreng, arbeider på apotek, har ikke søkt Herrens bord siden høsten 1750, da han straks etter lot seg verve til soldat, og måtte reise i en hast uten å få attest herfra om sin altergang, hans kaptein i Fredrikstad skal ha lovet å skrive etter hans bevis, men dette er ikke kommet // (konf. 1748 6/10 på Kberg)
Se manntallet 1765
- 0105 **Nils Mikkelsen Skamarken**, smed, med kvinne **Kari Knutsdatter**, har levert attest fra herr Teilman til Hole //
Kari er født ca 1710 i Krødsherad, foreldre: Knut Aslesen og Helle Olsdatter på Fyran nordre Gift 1741 15/11 i Hole - Nils fikk i 1744 skjøte på Fyran nordre, men overtok samme år Skamarken på Tyrstrand, der familien satt til 1749
Barn født på Tyrstrand: Asle, døpt 1744 16/8 - Ole døpt 1746 23/3 - Knut, døpt 1748 4/2, Skamarken
- 0607 **Christoffer Mikkelsen Borger**(ud), ugift, har levert attest fra herr Peter Nyrop til Norderhov //
Døpt 1725 14/10 i Norderhov - død før 1762, foreldre: Mikkel Gudbrandsen (skifte 1762 6/10) og Marit Christoffersdatter Borgerud i Ytre Soknedalen
- 0911 **Per Engebretsen Øvre Berg** med kvinne **Siri Jonsdatter**, levert attest fra herr P. Nyrop til Norderhov //
Gift 1738 29/12 i Norderhov
Barn, alle født ved Hønefossen: Christoffer, døpt 1739 24/5 - Jon, døpt 1741 24/9 - Engebret, døpt 1746 22/5 - Hans, døpt 1748 1/11
- 2311 **Torkel Christensen Li**, skomakerdreng hos Hans Larsen, er fra Norderhov, hvor han har vært til konfirmasjon 1748 21/4, har ellers levert sin siste attest fra herr Grave til Eiker //
Døpt 1731 18/3 i Norderhov, Østby i Vegårdsfjordingen, foreldre Christen Persen (bgr 1750 25/10, Li) og Berte Rasmusdatter Østby/Li - Torkel Christensen *Tanberg v. Lie*, skomaker, gift 1758 4/8 på Kongsberg med Berte Persdatter - bror til Rasmus Christensen Tanberg (se manntallet 1765)
Barn født på Kongsberg: Berte Marie, døpt 1759 17/7, bgr 25/8 - Elen Marie, døpt 1760 9/12 - Christian Peter, døpt 1763 15/7, bgr 1764 14/7

1750

- 1904 **Henrik Gudbrandsen Follum** fra Norderhov, første gang - 1750 1110: tjener hos monsieur Hvosløff // (konf. 1750 5/4 på Kongsberg) - se manntallet 1765
- 1005 **Ole Christoffersen Hønen**, ugift, har levert attest fra herr Hans Gjerdrum til Lier, losjerer hos Ole Rå - 1753 1506: Ole Christoffersen Hønefossen med kvinne Mari Taraldsdatter har levert attest fra herr Wolff til Sandsvær, de har begge kommunisert her i menigheten for tre år siden // - se manntallet 1765
- 1005 **Marte Nilsdatter Bing**, pike, er hos Villum Bings enke // (konf. 1750 5/4, fra Ringerike)
Døpt 1733 29/11 i Nord-Aurdal, foreldre: Nils Villumsen Kloth, sersjant (død før 1739, av slekten Bing) og Anne Nilsdatter Weiboe - trolig bare oppholdt seg i kort tid på Ringerike
Gift 1751 27/4 på Kongsberg med Jochum Ellingsen Røraas, skifte 1758 1/8 - gjengift 1758 3/11 med Christen Eriksen Rolvsen smed - Marte bgr 1766 8/3, 36 år. skifte 1766 20/3, hennes søskenbarn er Klaus, Nils og Dorthea Bing
Barn i første ekteskap, født på Kongsberg: Erland, døpt 1752 1/4, død som barn - Nils, døpt 1753 12/7 - Erland, døpt 1756 2/2, død som barn
Barn i annet ekteskap, født på Kongsberg: Anne Sofie, døpt 1759 17/7, død som barn - Jochum Angel, døpt 1760 26/8 - Erik, døpt 1763 11/6, død som barn
- 3010 **Ole Larsen (!) Svensrud**, ugift, losjerer hos Hans David Iversen - 1760 1505: Ole **Olsen** Svensrud, tjener hos Samuel Frisch, har levert attest fra herr Krejdal til Lier, er ellers født i Hole // (kalles vekselvis Olsen og Larsen) - 1766 2906: Ole **Olsen** Svensrud med kvinne Cathrine Jørgensdatter Løgting //
Døpt 1734 5/9 i Hole, sønn av Ole Olsen (død 1740) og Marte Torstensdatter Oppsal (skifte 1736 19/10) på Tyrstrand - bror av Lars Olsen Svensrud og halvbror av Ole Larsen Svensrud d.e., tjener 1759 på Bragernes
Gift 1762 30/1 på Kongsberg med Cathrine Jørgensdatter Løchting, tidl. gift med Christoffer Eliesen - de bor på Eiker ifølge et skifte av 1790 26/1

Register

Alhed Christensdatter Støa 1743 2410
Alv el. Ellev Amundsen Hov 1746 0105
Alv Persen Rua/Berg 1744 2510
Anders Eriksen Viul 1743 0408
Anders Hansen Evju 1746 1905
Anders Jensen Bjørke 1742 0312
Anders Jensen Pjåkerud 1746 24/4
Anders Jonsen 1742 0209
Anders Jonsen Størdet 1743 1108
Anders Knutsen Gomserud 1743 0906
Anders Mikkelsen Nes 1741 2711
Anders Nilsen Velstad 1745 3110
Anders Olsen Hov 1743 2807
Anders Torgersen 1740 1004
Angjerd Jensdatter 1742 0209
Anne Andersdatter Røsbu 1744 3105
Anne Eriksdatter 1743 2306
Anne Madsdatter Bure 1739 0705
Anne Margrete Christensdatter 1748 1909
Anne Samuelsdatter 1741 0207
Arne Larsen Myra 1745 1607
Beata Christensdatter Baare
Berte Endres(Eners?)datter 1743 0801
Bertel Bartolomæus Davidsen Lindrup 1743 0906
Cathrine Christoffersdatter 1744 1406
Christen Jonsen Røsholmen 1745 2208
Christen Olsen Veien 1743 0505
Christen Villadsen Hølen 1744 0111
Christense Hansdatter Skare 1746 0505
Christense Nilsdatter Støa 1742 0312
Christian Hansen Evju 1742 0605
Christoffer Gundersen Viul 1744 2308
Christoffer Mikkelsen Borger(ud) 1749 0607
Christoffer Toresen Frøyshov 1743 3006
Dorte Larsdatter 1742 2608
Dorte Nilsdatter 1742 1908
Eli Iversdatter Myre 1746 2002
Eli Sjursdatter 1746 2011
Else Andersdatter 1742 2406
Elsebet Olsdatter Jonsrudeie 1745 0205
Engebret Nilsen Hårum 1743 1606
Engebret Olsen Lien/Lind 1742 2406
Erik Henriksen Trolshammer 1749 1704
Erik Jakobsen Lindelia 1740 2509
Gjert Torgrimsen 1736 2612
Gjertrud Amundsdatter Breien 1742 3112
Gjertrud Christensdatter Gomserud 1743 1512
Gjertrud Hansdatter 1743 1512
Gudbrand Olsen Nes 1740 0611
Gunhild Ottersdatter Vaker 1748 1212
Guri Andersdatter Rankedal 1745 1701
Halvor Olsen Hovi 1743 0109
Halvor Paalsen 1747 0511
Hans Engebretsen Hønefossen 1743 2107
Hans Hansen Kyta 1743 0906
Hans Hansen Søya 1741 1104
Hans Jacob Meyer 1742 1012
Hans Trulsen Viul 1745 1212
Helge Gundersen Åsterud 1741 0207
Henrik Gudbrandsen Follum 1750 1904
Ingeborg Olsdatter 1742 0605
Inger Persdatter 1743 2306
Iver Andersen Myre 1744 2210
Jakob Knutsen Frok 1742 1006
Jakob Nilsen Kloth 1744 0111
Jakob Sørensen Hønen 1743 1512
Jakobea Ottersdatter Vaker 1746 1509
Jens Andersen Moskastet 1748 2807
Johanne Andersdatter 1742 2406
Johanne Ulriksdatter Hval 1748 2006
Johannes Jensen By 1748 1205
Jon Christoffersen Røssing 1744 xxxx
Jon Hansen Hønefossen 1744 1602
Jon Larsen Hønen 1745 0702
Jon Olsen Heieren 1744 1207
Jon Torgersen *Børge* 1744 0811
Jonas Jonsen Nesjarn 1742 0402
Jøran Sjursdatter Kolkinn 1743 2807
Jørgen Andersen Moss 1748 0408
Jørgen Beck 1745 1908
Jørgen Christoffersen Solum 1744 1312
Jørgen Jensen Setrang 1745 0905
Kari Christoffersdatter Bråten 1746 1512
Kari Kittelsdatter 1744 0706
Kari Knutsdatter Skamarken 1749 0105
Kari Persdatter 1743 1311
Kari Persdatter Myre 1744 2210
Kirsti Paalsdatter 1743 0109
Knut Andersen Moss 1743 2605
Knut Danielsen smed 1741 1311
Knut Eriksen Røste 1742 1908
Knut Eriksen Viul 1745 1710
Lars Olsen Svensrud 1747 0711
Lisbet Andersdatter (1744 1201)
Lisbet Eriksdatter Staalhandske 1743 0408
Lisbet Gudbrandsdatter Bure 1741 0412
Lisbet Larsdatter Hønefossen 1743 0112
Lisbet Olsdatter svenske 1743 0303
Lorentz Rixen 1746 1007
Mads Olsen Bråten 1747 1211
Mads Toresen *Frössu* (Frøyshov?) (1746 1512)
Magdalene Cathrine Rødling 1747 0211
Malene Isaksdatter 1743 0812
Maren Helvig Larsdatter Bjørke 1744 0612
Mari Evensdatter Riis 1745 1701
Mari Madsdatter 1748 1205
Mari Nilsdatter Støa 1742 2501
Mari Persdatter Moskastet/Holmboe 1745 2504
Mari Torgersdatter Hengstad 1747 2304
Mari Villumsdatter Follum 1745 0702
Marte Ellingsdatter Ask 1746 1303 (1741 1104)
Marte Gabrielsdatter 1743 1808
Marte Halvorsdatter Gullerud 1742 2511
Marte Iversdatter Myre 1744 2210
Marte Nilsdatter Bing 1750 1005
Marte Olsdatter Haug 1743 0905
Marte Olsdatter Pjåka 1747 0711
Marte Olsdatter Myra 1745 1607
Marte Toresdatter 1744 1901
Mette Andersdatter Moss 1742 2502
Mikkel Iversen Hjelle 1742 0312
Mikkel Olsen Solberg 1743 1108
Mikkel Toresen Sandsetra 1744 0706
Nils Christensen Mo 1742 1006
Nils Eriksen Viul 1743 1808
Nils Gundersen Velstad 1746 20/11
Nils Henriksen Moss 1742 2502
Nils Mikkelsen Skamarken 1749 0105
Nils Nilsen Velstad 1746 20/11
Nils Olsen Nakkerud 1741 2808

Kronene i Håvet. Den eldste ble hogd inn i 1704 i forbindelse med Frederik IVs besøk på Kongsberg. Foto: Jenny Arnesen (ca 1910). Buskerud Fylkesfotoarkiv.

Nils Olsen Nakkerud 1741 2808	Rasmus Nilsen Grosvoll 1742 2806
Nils Olsen Støa (1743 2410)	Rebecca Walter 1743 2410
Nils Persen Skjærdalen 1743 0801	Rolv Hansen Berggården 1743 1512
Ole Amundsen Mo/By 1743 2306	Rolv Knutsen Skaug 1746 2002
Ole Christoffersen Hønen 1750 1005	Rolv Svendsen Gjesval 1743 1108
Ole Gudbrandsen Reinli/By 1742 1908	Sara Persdatter 1742 1908
Ole Helgesen Borger 1744 1901	Severine (Sørine) Sørensdatter Moss 1744 2601
Ole Iversen Hov 1747 0111	Siri Helgesdatter 1743 1509
Ole Jonsen Ringerike/Bratt 1743 0505	Siri Jonsdatter 1749 0911
Ole Larsen Jonsrudeie 1745 0205	Sjur Andersen Hønen 1742 2307
Ole Larsen Sundet 1747 2910	Søren Andersen Heieren 1743 2306
Ole Larsen Svensrud 1746 3010	Søren Evensen Riis (1744 2601)
Ole Larsen/Olsen Svensrud 1750 3010	Søren Toresen Hønefossen 1743 2010
Ole Persen smelter/hutmann 1739 2106	Tomas Persen Mælingen 1737 2807
Otter Jakobsen Vaker 1744 1201	Tore Knutsen Stiksrud 1742 2511
Per Engebretsen Øvre Berg 1749 0911	Torkel Christensen Li 1749 2311
Per Nilsen Moss (1742 2502)	Truls Ellendsen 1742 2406
Per Persen hutmann 1742 0411	Truls Svendsen Hval 1742 2608
Ragnhild Olsdatter Bønnes 1743 2306	Villum Halvorsen Hønefossen 1742 1102
Ragnhild Ottersdatter Muggerud 1746 2808	Aase Jensdatter 1735 1311
Ragnhild Tordsdatter 1744 2308	Aase Jonsdatter Solberg 1745 2110
Randi Gudbrandsdatter 1744 1602	
Randi Jørgensdatter 1743 0906	

Vedlegg

Mange ringerikinger kom til Kongsberg uten å ha gått til alters, men langt de fleste har bare hatt et kort opphold i bergstaden. Flere har også avgått ved døden før de kom til sin første nattverd her, noe vi særlig ser i nødsåret 1742.

Anne Persdatter fra Ringerike - bgr 1731 17/2 på Kongsberg, en betlerske

Anders Mikkelsen fra Ringerike - bgr 1738 25/6, en fattig mann, ble syk hos Halvor Brua i Jondalen, kom så til Rasmus Larsen på Kongsberg hvor han døde samme natt, en gammel avtakkert gevorben soldat som gikk omkring i bygdene og gjorde staur

Kari Jakobsdatter - født ca 1701, bgr 1741 15/4 på Kongsberg, 40 år, fra Norderhov, *Anders Ols^s Qvinde* - gift 1736 27/5 i Norderhov med Anders Olsen, uvisst om han var med til Kongsberg

Barn født i Norderhov: Rønnaug, døpt 1736 18/8 - Guri, døpt 1739 5/4, Neseie i Ådalen, bgr 1741 15/4 på Kongsberg

Gudbjørg Olsdatter - bgr 1741 15/7 på Kongsberg, oppe i Glitre, *sl: Jacob Erich^s* - gift 1707 4/12 i Norderhov med Jakob Eriksen, uvisst om han var med til Kongsberg

Barn, født på Bråten i Norderhov: Anne, døpt 1706 12/12, Bråten - barn, døpt 1708 26/12 - Erik, døpt 1711 8/11 - Ole, døpt 1714 9/9 - Guro, døpt 1714 9/9 - Vegar, døpt 1723 24/10

Nils Eriksen Hodt - født ca 1710, bgr 1742 9/6 på Kongsberg, 32 år og gift, kom sist vår fra Hole, døde hos Tørre Andreas, tømmermann på Nymoen - trolig Nils Eriksen, gift 1732 16/11 i Hole med Mari Persdatter

Barn: Nils, døpt 1742 2/9 i Hole, bgr 1743 2/3 på Kongsberg

Marte, en kvinne - bgr 1742 19/7 på Kongsberg, farsnavn ukjent, skal være kommet fra Ringerike, døde hos Svend Andersen Sax i smågårdene

En fattig ung mann, ukjent navn - bgr 1742 28/7 på Kongsberg, menes å være fra Tyristrand, tømmeråd Heltzen hadde latt ham oppholde seg i kvesthuset, da han ble så sterkt angrepet av sykdom at han ikke kunne tale

Nils Nilsen og Guri Jonsdatter Fjellstad

Nils bgr 1742 28/9 og Guri 1742 22/9 på Kongsberg, hun 32 år gammel, fra Hole, de oppholdt seg hos Anne Tollev Spitens - gift 1733 19/11 i Hole

Barn født i Hole: Anders, døpt 1734 26/9 - Henrik døpt 1736 22/4, bgr 1742 22/9 på Kongsberg - Bodil, døpt 1738 7/9

Ole Danielsen - født ca 1701, bgr 1742 13/10 på Kongsberg, 41 år, gift mann fra Norderhov, kom ved pinsetider og døde hos Erik Timandsen - gift 1725 18/10 i Norderhov med Anne Narvesdatter, mulig kvinnen av samme navn som begravnes 1766 6/7 ved Hønefossen, 70 år gammel

Barn født ved Hønefossen: Mari, døpt 1726 13/3 - Daniel, døpt 1729 10/7 - Anne, døpt 1732 18/5 - Anne, døpt 1736 14/10

Elling Christensen og Magnhild Botolvsdatter Sørgefoss

Elling født ca 1692, bgr 1742 24/12 på Kongsberg, 50 år, fra Norderhov - gift 1722 25/3 i Norderhov med Magnhild, også født ca 1692, bgr 1742 15/12, 50 år, kom hit sist vinter

Barn født i Norderhov: Botolv, døpt 1722 14/5, Heieren - Marte, døpt 1724 17/9, Hole ved Ask - Hans, døpt 1726 27/10, Hole ved Ask - Pernille, døpt 1731 8/9 - Christense, døpt 1733 27/9, Sørgefoss

Marte Henriksdatter Helland - bgr 1742 22/12, pike, kom hit i høst fra Hole, døde hos Henrik Petersen - trolig Marte, døpt 1723 27/5 i Hole, datter av Henrik Jensen og Kari Toresdatter Hengsle u. Helgeland

Ole Knutsen Hungerholt - fra Hole

Barn: Kari, døpt 1743 28/4, bgr 1/8 på Kongsberg

Johannes Larsen Semmeneie - født ca 1705, foreldre: Lars Monsen og Anne Amundsatter på pl. Hunsdalen u. Semmen i Ytre Ådalen - bgr 1743 5/3, 38 år, gift mann som kom hit for åtte dager siden fra Norderhov - skifte 1743 20/8 etter Johannes Larsen og Ragnhild Olsdatter på pl. Hunsdalen u. Semmen

Gift 1728 3/1 i Norderhov med Ragnhild Olsdatter

Barn, alle født på Semmeneie i Ytre Ådalen: Lars, døpt 1728 18/7, n. 1743 - N., døpt 1731 1/4, død som barn - Anne, døpt 1734 18/4, n. 1743

Anne Toresdatter - bgr 1743 11/5, fra Hønefossen, 52 år, pike, døde hos Christine Amund Laueruds

Jan Eriksen - døpt 1724 27/12 i Norderhov, foreldre: Erik Eriksen og Mari Persdatter Mælingen u. Frok - bgr 1743 5/7 på Kongsberg, 18 år, sønn av Erik Olsen (!) Mælingen, døde hos Lars apotekers enke

Abraham Hansen - født ca 1727, bgr 1743 16/7, ungdom av Hole, døde hos Ingeborg Marie Hans Paalsens

Kari Johannesdatter, født ca 1683, foreldre: Johannes Nilsen Moskastet (skifte 1739 27/4) og Gunhild Olsdatter - bgr 1743 20/8, 60 år, vært her et halvt år

Gift 1719 24/11 i Hole med salig Per Torgersen, død før 1743 - skifte 1743 13/11 i Hole etter begge ektefeller

Barn født i Hole : Hans, døpt 1720 5/5, bgr 4/9 - Ole, døpt 1721 16/11, trolig bgr 1722 8/3 - Mari Holmboe, døpt 1723 9/5 - Torger Holmboe, døpt 1726 13/10, bgr 1783 4/7 på Kongsberg, skifte 1784 6/5, g1 Marte Larsdatter, bgr 1773 13/4, 46 år, født på Vinger, skifte 1773 16/4, g2 Mari Hansdatter - Margrete, døpt 1729 1/11 - Nils Holmboe, døpt 1732 3/8 - Gudbrand, døpt 1735 6/3, død som barn - Johannes Holmboe, døpt ca 1736, bgr 1774 31/12 på Kongsberg - Lars, døpt 1739 20/12, vel bgr 1740 14/4

Helvig Jensdatter, født ca 1703, bgr 1743 12/12, 40 år, en kvinne fra Ringerike som kom hit i sommer, død i Kvesthuset - gift 1730 15/1 i Norderhov med Anders Persen Gomserud u. Frok, trolig Anders Persen, bgr 1747 29/4 på Kongsberg, 58 år, enkemann fra Ringerike

Barn født på Gomserud i Norderhov: Per, døpt 1730 9/7 - Jens, døpt 1735 6/2 - Ole, døpt 1736 9/9

Eli Jonsdatter Myra - født ca 1717 på Tyrstrand, foreldre: Jon Sjursen (skifte 1743 19/2) og Ingeborg Nilsdatter Myra u. Pjåka - bgr 1743 10/10 på Modum, Myra under Skamarken i Hole, født der, fattig svak pike med ukjent navn og alder, rundt 25 år gammel, død på Disen, ble kjørt fra Kongsberg, ble først sagt å være fra Bakåsen i Hole - ved skiftet etter faren ble hun oppgitt å være 26 år gammel og ugift

Barn utenfor ekteskap: Ole Aslesen, født ca 1739, bgr 1743 12/9 på Kongsberg, 4 år

Christoffer Olsen - gift 1721 11/9 i Norderhov med Kari Olsdatter, ifølge skifte 1744 8/11 etter henne skal han ha flyttet fra Hønefossen til Kongsberg

Barn født ved Hønefossen: Kari, døpt 1721 30/11 - Cathrine, døpt 1724 9/7, g. (1744 20/6 Kbg) med Johannes Andersen Finne, bgr 1758 5/1, 50 år, Cathrine bgr 1767 17/6 på Kongsberg - Ole, døpt 1727 10/8, se **manntallet 1765**

Hans Olsen Gjermundbueie, født ca 1694, bgr 1744 8/4 i Kongsberg, 50 år gammel, gift, kom hit sist vinter, døde hos Christoffer Gulliksrud ved Kjennerudvannet - gift 1723 14/12 i Norderhov med Marte Mortensdatter

Barn født på Gjermundbueie i Norderhov: Ingeborg Hansdatter Viul, døpt 1724 23/7, bgr 1763 14/4, skifte 1763 9/4, g. (1753 29/6 Kbg) Jakob Hansen Unger - Marte, døpt 1726 3/11 - Ingjerd, døpt 1728 12/12 - Ole, døpt 1731 14/3 - Sønnev, døpt 1734 10/1 - Amund, døpt 1736 17/6 - Johannes, døpt 1740 28/2

Kari Eriksdatter - fra Ringerike, ugift, som 1744 14/3 lot begrave sitt dødfødte guttebarn med Andreas Berentsen Herold, og ingen av dem har vært til Herrens bord

Barbra Andersdatter - født ca 1684, bgr 1744 11/6 på Kongsberg, 60 år, enke etter Nils Bentsen fra Norderhov, død hos Jan Tillesen

Jon Hansen, fra Hønefossen - gift 1738 29/12 i Norderhov med **Inger Hansdatter**, født ca 1707, bgr 1747 30/9 på Kongsberg, 40 år, døde hos Ole Kittelsen, gift med Jon Hansen som tjente for monsieur Wittloch

Barn: Marte, døpt 1741 19/2 i Norderhov, Hønefossen - Hans, døpt 1746 20/3 på Kongsberg

Anders Persen, bgr 1747 29/4, 58 år, enkemann fra Ringerike, døde hos Andreas Bautz - se Helvig Jensdatter

Mikkel Sjursen Kolkinn, bgr 1747 16/12 på Kongsberg, 96 år, gammel kar fra Hole som døde hos Ole Rå - trolig eldste sønn av Sjur Mikkelsen Kolkinn på Tyrstrand ifølge skifte 1735 6/3, men da må alderen være oppgitt rundt førti år for høyt - skrivefeil?

Jon Sjursen Kolkinn, født ca 1711, bgr 1749 17/5 på Kongsberg, 38 år, ungar, fra Hole, kommet for en måned siden, døde hos *Anders Nilsen Velstad* i Kragebakkene - sønn av Sjur Mikkelsen (skifte 1735 6/3) og Kari Persdatter Kolkinn på Tyrstrand, - bror av Jøran Sjursdatter Kolkinn (**1743 2807**)

Ingeborg Andersdatter - døpt 1732 28/5 i Norderhov, mor: piken Sissel Olsdatter ved Hønefossen, faren er Anders Johansen fra Nærstadeie - bgr 1749 24/12 på Kongsberg, 17 år, datter av Anders Johansen soldat, født på Ringerike, døde hos Christoffer Kulland

Inger Knutsdatter Baar - konfirmert 1750 4/10 på Kongsberg, fra Hole

Christian VI, 6 mark 1733.

Øveren i Lunder - hovedbølets historie

Gården Øveren ligger lengst vest i Vestbygda i Soknedalen og helt på grensen mot Krødsherad. Selve gården ble fraflyttet i begynnelsen av 1960-årene. Heller ikke de tidligere husmannsplassene har i dag noen fastboende, men eiendommen er oppdelt i ca. 26 fritids- og hytteeiendommer. Nærheten til Krødsherad og Flå avspeiler seg i eier- og ekteskap gjennom tidene.

---

av Amund Gulsvik og Ragnvald Lien

Den geografiske plasseringen *kan* være bakgrunnen for gårdsnavnet. Gården er nevnt i 1709 i forbindelse med et fogderegnskap da gården ble matrikulert (som eget skatteobjekt) med *nr. 178 Ofren i Nordrehougs Prestegjeld*. I 1691 er navnet skrevet *Ofren* og i 1692 *Offren* i fogderegnskapene, men da uten nummer. I 1683 er det mulig å lese *Offeren*. Navnet ble lokalt uttalt /au`re/ (Norske Gaardnavne 5:54), og avviket mellom uttalen og skrivemåten *Øveren* gjør at navnet ikke er entydig forklart. Likheten i uttale mellom *aure* og *øvre* kan ha vært årsak til at embetsfolk har misforstått navnet. Denne tolkingen kan gå begge veier, slik at det opprinnelige *øvre* kan ha fått lokal uttale *aure*.

Det er altså avvik mellom de gamle skriftformene for gårdsnavnet og *aure* i betydningen 'sandjord, grus'. Kartverket godkjenner begge formene, *Øveren* og *Aure*, men anbefaler *Aure*. I Strømsoddbygda, lenger nord i Sognedalen (Lunder sokn) i Norderhov prestegjeld, er det en gård med navnet *Aure* (gammelt nr. 353, nytt nr. 146), av gammel norsk *aurr*, 'grov jernholdig sand' (NG 5:51). En grunn til at dagens eiere benytter navnet *Øveren* i Vestbygda er at det ikke skal komme i konflikt med gårdsnavnet *Aure* i Strømsoddbygda. Når en leser kirkeboka, kalles gården og husmannsplassene i Strømsoddbygda *Aure/Aureeie*, mens i Vestbygda finnes både *Øveren/Øvereneie* og i tillegg *Aure/Aureeie* med varianter for samme gård. To like gårdsnavn i samme sokn vanskeliggjør selvfølgelig det lokalhistoriske arbeidet.

Gulsvik og Lien har også skrevet artikkelen «Husmannsplasser med tilknytning til Øveren», som høsten 2019 er trykt i *Dalen vår*, medlemsblad for Soknedalen lokalhistoriske forening.

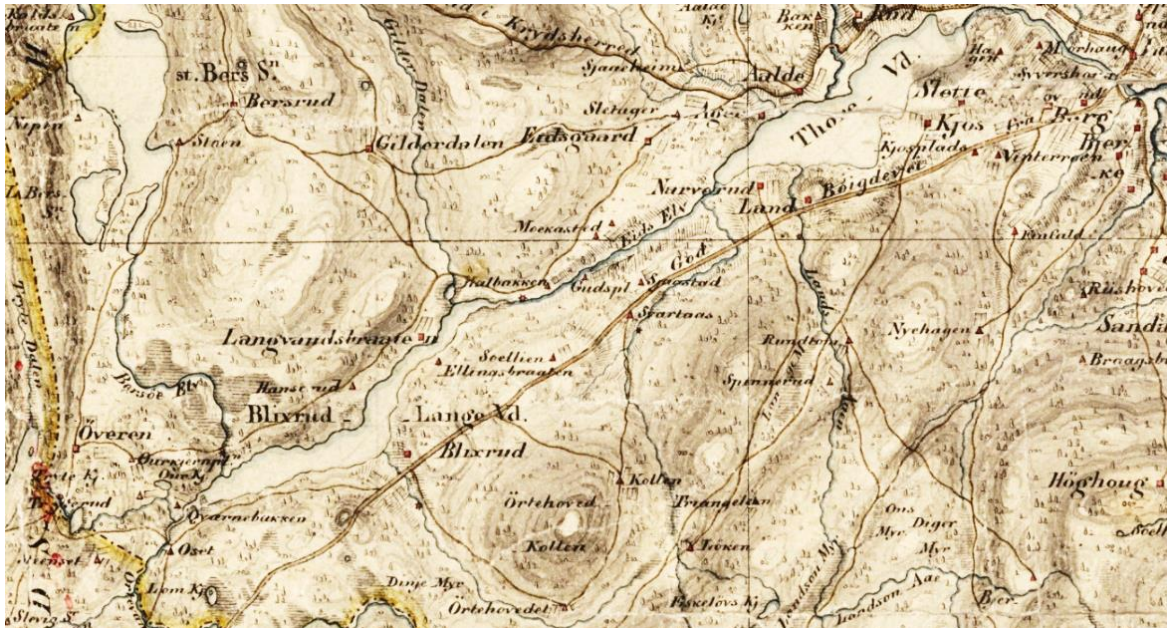
Tidlig gårdshistorie

Bergsmarka i Lunder kan ha gått til Krødsherads grense og omfattet blant annet Blikrud (Lien 2003b). Omtaler av rydninger under Berg finnes i diplomer fra høy middelalderen (Halvorsen og Rindal 2009:35, 128). Øveren er ikke omtalt med landskyld i 1647 eller i manntallet fra 1664, men plassen har sikkert vært ryddet, for i 1664 kom Helge og Jon Berg i stevning mot Trond Rishovd og hans kone Tora Nilsdatter i Krødsherad (Mørch 1974:615). De hadde bygslet Øveren av fogden i Buskerud, mens Bergkarene mente de hadde brev på at den var bygslet av dem fra fogden på Ringerike. Konklusjonen ble at Øveren ble liggende så vidt øst for delet mellom futdømmene, altså i Ringerike.

Lagmann Jørgen Philipson (ca. 1620-1696) får 28. mai 1666 kongeskjøte på gården av Ulrik Frederik Gyldenløve (Bjørke udat.). Et kongeskjøte er et kjøte i kongens navn ved overdragelse av offentlig gods. Det er anvendt fra 1660-årene ved krongodssalg, senere også salgene av kirkene, kirkegods og ved salg av prestebordsgods (Fladby 1995). Gyldenløve var stattholder i Norge fra 1664 til 1699. Jørgen Philipson var bosatt på Bragernes, og er nevnt som eier også ved fogderegnskapet 1695 med Jon og Helge som brukere, ganske sikkert Jon og Helge Berg fra henholdsvis Nedre og Øvre Berg. Jon Gundersen Berg (ca. 1629-ca. 1699) var gift med Gjertrud Olsdatter Olde, og Helge Ellingsen Oppgarden/Berg (ca. 1629-ca. 1711) var gift med Rønnaug Eriksdatter Slevika (ca. 1637-1714) og var far til Ole Helgesen Hallingby og Erik Berg/Hval, seinere eiere av Øveren.

I 1696 skylder Gunder Jonsen Nedre Berg og Helge Ellingsen Øvre Berg ett skinn, da de er brukere og betaler skatt for jordleien av Øveren, mens eier er Eggert Stockfleth (1647-1698). Blant andre *Smaa Rødnings Pladser* med såpass liten skyld er utkantgårder som Nordre og Søndre Røsby, Tranby, Bergsrud og Enger. Øveren har fram til 1703 nr 180 i fogderegnskapene. Fra 1697 er en Ole ført som bruker på Øveren i regnskapene, som finnes fram til 1709 på Digitalarkivet. Fram til 1705 står Eggert Stockfleths arvinger som eiere, og fra 1706 er det Helge Berg og Ole Helgesen Hallingby. Eggert Stockfleth var rådmann i Christiania og bosatt på Bragernes som en større forretningsmann og

Øveren med plassene Nipa, Auretjernplassen, Fossbråten og Kvernbakken (Karibakken) ligger helt i utkanten av Soknedalen, og er nå forlatt som faste bosteder. Kart: Kapt. Ramm 1826/ Historiske kart/Norges Geografiske Oppmåling.

eiendomsbesitter. Han døde i 1698, og det ble holdt skifte samme år (Lagesen 1935:490).

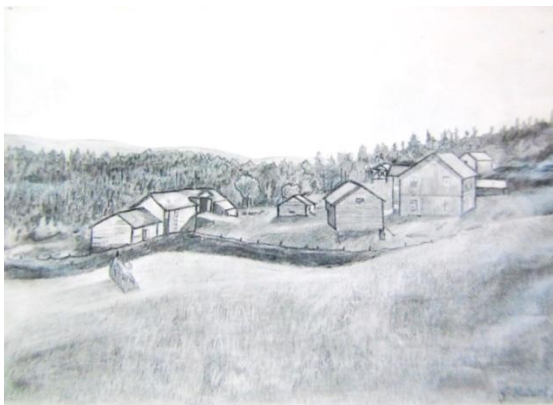
Gårdsnummeret endres litt over tid: 1704-1706 er det nr 179, og fra 1707 finnes nr 178 som synes å gjelde fram til matrikkelen i 1838. Den 28. november 1712 tinglyses en grensekontrakt mellom Vemmestad, Flathus, Redalen og Bottolvsgård i Krødsherad og Øveren i Soknedalen. Brødrene Ole Helgesen Hallingby og Erik Helgesen Berg fikk her fastslått grensa som gjaldt mellom anneksene Soknedalen i Norderhov og Krødsherad i Sigdal fram til kommunegrenserevisjonen i 1964. I 1723 har gården et uvant nr 170, én oppsitter, Even Gundersen, og én husmann. Det er belegg for at husmannen bor i Nipa (Gulsvik og Lien 2019). Erik Berg står oppført som eiende, jordveien er sand og stengrunn, og de sår to kvarttønner blandkorn, en kvarttønne havre og avler tre lass høy. En kvarttønne er omtrent 35 liter såkorn. Besetningen er en hest, tre kuer og fire sauer. Taksten er fortsatt ett kalveskinn.

Den 26. august 1733 får Erik Helgesen (ca. 1686-1769) fra Øvre Berg ½ skinn i Øveren i arv sammen med sin kone Mari Pedersdatter Hval. Dessuten eier Eriks bror, Ole Helgesen Hallingby (1664-1733), fra før ½ skinn i gården. Ved skiftet etter Ole blir Erik eier av hele Øveren. Erik Helgesen og Marit Pedersdatter hadde ingen barn. Ved gavebrev av 6. mars 1754 overdrar de Hval til Elling Ellingsen Hovland og

Vågård til Helge Ellingsen Bårnås, men Øveren ville de beholde selv til sin død. Elling og Helge skulle arve gården sammen, og Øveren ble verdsett til 400 riksdaler. Erik Helgesen bygslet den 7. juli 1755 Øveren til Gunder Evensen og hustru Margit Hansdatter (Bjørke udat.), sønn og svigerdatter til Even Gundersen Øveren. Marit Pedersdatter ble begravet 6. februar 1769, 79 år gammel, og 9. juli samme år ble Erik Helgesen begravet, 73 år gammel.

Even Gundersen Øveren

Hvor og når Even Gundersen ble født og hvem foreldrene var, kjenner vi ikke til. Even *kan* være sønn til tidligere bruker Gunder Jonsen Berg, som ble begravet 5. januar 1730, 72 år gammel. Evens antatt første kone, Karen Olsdatter, *kan* være datter av oppsitteren fram til 1709 som heter Ole. Karen ble begravet 1. januar 1732, 52 år gammel, og Even ble gift på nytt i 1733 med Ingeborg Kittilsdatter fra Buøen i Flå. I 1742 solgte han fire settinger, nær tre kalvskinn (Harsen 2010:893) i Buøen til Halgrim Torsen Buøen. Dette var arv som Ingeborg Kittilsdatter hadde etter foreldrene sine (Østro 2003b:451). I tidligere tid ble vanligvis ikke gårdene delt opp ved arv, salg eller kjøp, men en brukte ideelle andeler som hadde forskjellig enhet avhengig av hvor i Norge en var. Fordelen med dette var at gårdene ikke ble delt opp i mindre bruk, samtidig som en kunne ha inntekt av gården om en ikke var bruker, men kun eier.

Øveren, tegning av Günther Hübert (1941-1985).
Bildet er utlånt av Nelly Dyrhovd Bekken.

Ingeborg var datter til Kittil Eilivsen Buøen (ca. 1650-1735) og Ragnhild Torsdatter Juvet, Eggedal (Østro 2003b:446). Ingeborg Kittilsdatter ble gift med enkemann Gudbrand Andersen i Nedre Redalen, Krødsherad, og de hadde seks barn sammen: Eiliv f. ca. 1707, Kittil f. ca. 1711, Gullik f. 1720 og Anne f. 1722. Ett barn døde i 1722 og ett i 1727 før skiftet etter Gudbrand som døde samme året (Mørch 1974:642). I 1741 levde bare to av disse barna, og dattera Anne bodde hos mora på *Ouren i Sognedalen* (Østro 2003b: 446f).

Noen av Even Gundersens og Karen Olsdatters sannsynlige barn:

1. Gunder Evensen ca. 1700-1789. Se under.
2. Ole Evensen, født ca. 1703. Soldat Ole Evensen Øveren og Karen Olsdatter blir trolovet 1. august 1734 og viet 3. oktober samme år. Karen/Kari er født 9. oktober 1706, og er datter av Ole Halvorsen Blikrud og Anne Haraldsdatter Land. Ole og Karen får barna:
  - a. Karen, døpt 5. januar 1735, bosted Øveren.
  - b. Rønnaug, døpt 9. mars 1737, bosted Ellingsbråten (kalt Blikrudeie).
  - c. Anders, døpt 15. november 1739 og konfirmert 30. september 1758 i Rudseie. Alle barna unntatt Karen bodde hjemme i Rudseie (Juvet) ved ekstraskatten i 1762. Anders var da husmannssønn og gevorben (vervet) soldat.
  - d. Even, døpt 5. januar 1746, bosted Ellingsbråten.
  - e. Helge, døpt 7. april 1748, bosted Ellingsbråten. Even og Helge blir konfirmert 4. mai 1766, og bosted er Juvet.
3. Knut Evensen. En Knut Evensen Bergsrud og Helge Tronsdatter får en sønn Tron som blir døpt 26. mai 1753, og blant fadderne er Ole Ellingsbråten og Gulbrand Nipa. Knut Evensen er i 1762 husmann under Bergsrud, ikke så langt fra Øveren. Han bor sammen med kona Helge.

4. Povel Evensen, døpt 7. januar 1713, Øveren.
Dette er første belegg for at Even Gundersen og Kari Olsdatter bor på Øveren. Povel Evensen og Ragnhild Olsdatter ble trolovet 16. februar og viet 14. juni 1744. Ragnhild, døpt 2. august 1722, var datter av Ole Blikrud og Anne Haraldsdatter (Lien 2003a).

5. Even Evensen, døpt 12. oktober 1715, Øveren.
Faddere er Erik Berg, Ole Oppgarden, Gunhild Berg, Mari Berg, Gjertrud Oppgarden. Med dette utvalget av faddere skulle en vente at Even Gundersen Øveren kunne være sønn av Gunder Jonsen Nedre Berg (ca. 1657-ca. 1729), gift med Gunhild Helgesdatter (Øvre) Berg (ca. 1667-1729), men vi har ikke funnet noen sikre belegg for denne antagelsen. Erik Helgesen Berg/Hval (ca. 1686-1769, se *Tidlig gårdshistorie*), gift med Marit Pedersdatter Hval, er Gunhild Bergs søster. Ole Oppgarden og Gjertrud Oppgarden er helst barna til Paul Helgesen Berg/Oppgarden.

Even Evensen Øveren og Anne Gulbrandsdatter troloves 29. mai 1745. Han kalles Even Åmot når de vies 20. februar 1746. Even og Anne fikk følgende barn, alle registrert som bostatt på Åmot ved dåpen: Ole, døpt 5. januar 1746; Kari, døpt 17. februar 1748; Ingeborg, døpt 5. januar 1750; Berit, døpt 6. november 1751; Kari, døpt 17. november 1753; Ingeborg, døpt 2. juli 1756. Ved ekstraskatten i 1762 er Even, Anne og Kari husmannsfolk under Strømsodd (Åmot) i Strømsoddbygda. Even Bråtens hustru Anne Gulbrandsdatter begraves 28. mai 1775, 50 år gammel. De har tydeligvis flyttet til Bråten, en plass under Aure i Strømsoddbygda. Det er mulig at Anne er Ingeborg Kittilsdatter og Gulbrand Andersens datter. Hun skal være født i 1722, men antall år oppgitt ved dødsfall kan være unøyaktig. Anne Gulbrandsdatter Øveren ble konfirmert 5. januar 1738, og det tyder på at hun er født i 1722.

6. Helge Evensen, døpt 5. august 1724. Foreldre er Even Gundersen Oure/Øveren og Karen Olsdatter. Faddere: Reier Eidsgard, Ole Tangen, Karen Rud, Berit Strømsodd og Ragnhild Tangen. Helge Evensen Øveren blir oppført som konfirmert både i Norderhov 9. april 1741 og i Haug 1. oktober 1741.

Gunder Evensen Øveren

Han er født ca. 1700 og ble begravet 18. oktober 1789 i Norderhov, 90 år gammel. Gunder ble trolovet med Marit Hansdatter 13. mars 1735 og viet 29. september 1735 i Krødsherad. Deres barn er døpt i Lunder, og de bodde på Øveren, der Gunder var bygler eller leietaker og betalte leie til eieren som var Berg-folk (se *Tidlig gårdshistorie*). I 1762 var Gunder og Marit/Margit husmannsfolk under Olde/Ålde (gammelt gårdsnr 125) i Vestbygda.

Øveren fotografert til 1948-utgaven av Norske gårdsbruk.

Gunder og Marit flyttet etter hvert til Sætra (Sand) i hovedsoknet (Lagesen 1935:358). De kjøpte i 1767 en del av Sætra for 240 riksdaler. Gunder overlot bruket til svigersønnen Hans Nilsen, som i 1777 solgte sin del til sin svoger Anders Gundersen for 190 riksdaler. Lagesen omtaler Sætra/Sæther (1935: 355ff) slik: Først nåværende bruk 1, Søndre Sætra, deretter nåværende bruk 2, Nordre Sætra. Nordre Sætra er også kalt Sand i perioden fra 1777 til rundt 1820. Sand var ved sletta sørøst for nåværende veibru, og her er det sandjord til forskjell fra leirbakkene sønnafor.

Marit Hansdatter (ca. 1716-1773) kan være fra Krødsherad. Margit Olsdatter Sætra ble begravet 7. mai 1773, 57 år gammel, men dette må være feilskrivning for Marit Hansdatter, da skiftet starter 26. mai 1773. Gunder og Marits barn ved skiftet etter Marit med dåpsdato:

1. Karen/Kari, døpt 26. august 1736, konfirmert 25. april 1753, bosted Øveren. Kari (død 1797) ble gift med Gaute Isaksen Sørsdal/Haukedalen (1723-1810). Gaute var gift to ganger, først med Guri Paulsdatter Haukedalen, døpt 1. juni 1726, begravet 6. januar 1756 (Bjørke: Haukedalen s. 3f.).
2. Hans, døpt 30. mars 1738, soldat i 1762.
3. Rønnaug, døpt 3. november 1742, gift med Halvor Nilsen Nøkleby i 1773, Sæter eller Sand.
4. Even, døpt 29. mai 1745, soldat 1773. Peder døpes 23. juli 1776 som sønn av Even Øveren og Berit Olsdatter.
5. Helge, døpt 14. mai 1747, soldat 1773.
6. Gundbjørg, døpt 15. november 1749, 23 år i 1773.
7. Ingeborg, døpt 5. januar 1752, 22 år i 1773.
8. Anders, døpt 6. oktober 1753. Anders Gundersen Øveren/Sand/Drolshammar (død 1830) ble gift 1779 med Åse Larsdatter Lia (1748-1836) (Lagesen 1935:72f, Eriksen 2019:22). Anders kjøpte Sand i 1777 av svogeren Halvor Nilsen (Lagesen 1935:358), eide hoveddelen av Drol-

hammar 1789-1819 og flyttet dit. Anders eide også Lia, et selveierbruk under Sætra, fra 1798 til 1807 (Lagesen 1935:360).

Helge Olsen Kjos/Gubberud/Øveren/Enger

Erik Helgesen Berg/Hval kom *ikke* til å beholde Øveren til sin død; han solgte 28. februar 1761 gården til Helge Olsen Gubberud i Krødsherad, opprinnelig fra Kjos i Lunder, for 720 riksdaler (Bjørke udat.). Det passer med at i 1762 ble Helge Olsen ført under Øveren, i sitt andre ekteskap med Birgit Syversdatter Sønsteby. Hun var fra Søre Sønsteby i Flå med foreldre Syver Bjørnsen (1709-1777) og Guri Torsdatter Buøen (f. 1714), død etter 1784 (Østro 2003b:490).

Helge var sønn av Ola Olsen Kjos d. e. (skifte 1741) og Gunhild Torbjørnsdatter Rud d. y. (død 1752). De hadde ni barn, og som nummer tre finner vi Helge Olsen Gubberud, seinere Øveren og Enger. Han ble begravet 31. desember 1775, og ble kalt Helge Olsen Enger da han døde, 85 år gammel. Helge var først gift med enka Anne Vebjørnsdatter, født på Narverud i Lunder (Lien 2005), og så med Birgit Syversdatter Sønsteby, som ble gift igjen i 1779 med Jon Knutsen Olde. Berit døde først i 1815. Hun hadde fem barn med Helge Olsen:

1. Gunhild, f. 1758 i Flå, gift først med Gudbrand Iversen Andinrud og deretter med Ole Jonsen Sesserud.
2. Anne, f. 1761 i Flå, gift med Gudbrand Størksen Røsby.
3. Guri, døpt 14. august 1763, bosted Øveren.
4. Ole, døpt 8. mars 1769, bosted Enger, gift med Kari Ellingsdatter Hovland.
5. Rønnaug, gift med Ole Gunbjørnsen Åmot (Solberg 2004:61).

Helge Olsen var altså først gift med Anne Vebjørnsdatter, enka etter Ola Haugerud i Krødsherad. De bodde noe i Gubberud og noe i Haugerud (Mørch 1974:544f). Stesønnen Ola Olsen solgte Gubberud i 1761, og det kan være da Helge Olsen kjøpte Øveren. I 1768 kjøpte Paul Eriksen Oppgarden gården, og byttet så Øveren med Ole Helgesen Oppgarden (Lien 2018:25). Mye tyder på at Helge Olsen da flyttet til Enger ved Sognevannet.

Oppgardsslekta kommer inn

Den 20. september 1768 selger Helge Olsen gården Øveren til Paul Eriksen Oppgarden for 820 riksdaler. Allerede 31. oktober bytter Paul gården bort til Ole Helgesen Oppgarden mot 18½ setting og to skinn i Oppgarden. Dessuten

fikk Ole 860 riksdaler i mellomlag. Den 10. februar 1769 pantsetter Ole gården til Mads Klein på Bragernes, og 12. februar 1778 pantsetter han alt sitt løsøre til madam Møller på Bragernes for 120 riksdaler. Ole var sønn av Helge Olsen Oppgarden (1719-1766) og Sissel Ellingsdatter Bårnås. Ved skiftet etter Helge i 1766 var Ole 24 år, Elling 18 år, Asle 10 år og Guri 10 år. Asle Helgesen ble døpt 21. august 1756 og konfirmert 4. april 1773, da ført med bosted Øveren. Grunnen er nok at Asle kun var 10 år da faren døde, og han vokste opp hos broren på Øveren. En Asle Helgesen, født ca. 1760, er innerst på Øveren under folketellingen i 1801. En Asle Helgesen ble begravet 4. januar 1825 som innerst på Øveren, 72 år.

Ole Helgesen Oppgarden/Øveren, Ole Torgersen Rishovd (1728-1798) og hans sønn Ole Olsen (ca. 1754-1813) inngår 20. februar 1786 en avtale om kvernen som tilhører Øveren, og som står i elva som kommer fra Trytetjern. Av dette forliket sees at det er ved *umindet* (uminnelig) *brug* at Øveren har fått eiendomsrett til sin kverndam i Trytetjernsøset, selv om den ligger på Rishovds grunn. Dette kommer av at Rishovds eiere aldri har befattet seg med dammen i Trytetjern, da de hadde egen kvern i elven fra Rishovdtjernet. I tilfellet dammen skal repareres, lover Ole Helgesen at han ikke skal *ophøje Dammen meere herefter, end forhen skeed er*, av hensyn til Rishovds havnegang langs Trytetjernet. Dessuten skal Rishovd ha rett til å bruke Øveren-kverna hvis det skulle hende at det er for lite vann ved tørre somre i deres egen kvern.

Ole Helgesen Øveren

Ole Helgesen Øveren var niende generasjon etter Sigurd Bonde på Gulsvik (se f.eks. Lien 2018). Han var døpt 3. november 1742 og begravet 6. februar 1814, 70 år gammel, gift 1770 med Helga Torbjørnsdatter Rud, døpt 5. januar 1745, død 28. desember 1833, 90 år gammel. Endelig den 19. februar 1808 selger Ole garden til sønnen Helge for 1396 riksdaler og livøre. Ole og Helgas barn er:

1. Tora, døpt 10. februar 1771 - pikebarn begravet 9. mai 1771, ¼ år gammelt.
2. Helge, døpt 28. mai 1772, konfirmert 1788, vernepliktig nasjonal soldat i 1801.
3. Torbjørn, døpt 4. januar 1778.
4. Klemmet, døpt 4. februar 1781.
5. Sissel, døpt 10. august 1783, begravet 24. april 1814, *vanvittig* og 31 år gammel, ble gift med Ole Paulsen Oppgarden, døpt 6. januar 1767, døde 23. desember 1849 på Støveren.

Helge Olsen Øveren

Helge Olsen Øveren (1772-1866), døpt 26. mai 1772, gift 1812 med Anne Mikkelsdatter (1789-1874) fra Søre Medbøen, Sørbygda, Flå (Østro 2003a:381). Helge døde 15. september 1866, hele 94½ år gammel, og Anne døde 24. desember 1874, 84½ år gammel. Deres barn er:

1. Ole, født 30. mai 1813, utvandret 19. mai 1843.
2. Mikael/Mikkell, født 30. september 1814.
3. Kolbjørn, født 2. april 1816, utvandret 19. mai 1843.
4. Helge, født 27. april 1818, utvandret 29. april 1839.
5. Elling Hovde, født 25. oktober 1820. Gift med Gunhild Vilhelmsdatter, født 20. mars 1815, datter av Vilhelm Hansen Sorteberg og Ragne Narvesdatter (født Ørgenvika), Krødsherad, som hadde Øvre/Nordre Sorteberg (Mørch 1974:444).
6. Mari, født 22. desember 1822.
7. Erik, født 13. september 1826.
8. Asle, født 3. august 1831.

Kolbjørn var blant de første som bosatte seg i Waupon, Wisconsin. Sønnen til Helge Helgesen, Andrew Helgesen, flyttet til Lichfield, Minnesota, hvor han drev assuranseforretning. Helge var i 1839 den absolutt første på Ringesrike som utvandret. I 1850-tellinga finner vi 32-årige Helge Helgeson i Ottawa, Wisconsin. Det var minst tre av Helge Olsens sønner som emigrerte til USA, og de hørte til de absolutte pionerene når det gjaldt utvandringen. Mari (1822-1903) ble gift i 1847 med Ole Olsen Åvestrud (1821-1910) fra Nordre Åvestrud, Flå. De hadde seks barn. Mari skal ha vært ei myndig og driftig kvinne; i slåtten hendte det at hun bandt ungen på ryggen og raka etter åtte slåttekarer! (Østro 2015:183 f.)

Mikkel Helgesen Øveren

Mikkel Helgesen Øveren (1814-1869), gift 1848 med Barbro Olsdatter Havik (1828-1912), født i Krødsherad, datter av Ole Knudsen (ca. 1797-1876) fra Nes i Hallingdal og Goro Ellingsdatter Flathus (1793-1884). De eide Rishovdsetra og Havik, og bodde skiftevis på begge stedene (Mørch 1974:624). Det var et betydelig jordbruk på Øveren med to hester, 12 storfe, 16 sauer, fem geiter og en gris. I 1875 drives gården av Asle Andersen, født 1831 i Krødsherad og gift med Inger Klemmetsdatter, født 10. september 1829 i Lunder, datter av husmann Klemmet Olsen Bergseie. Barbro Olsdatter bodde i egen husholdning på Øveren sammen med datteren Gunhild. Livørekontrakten som Barbro hadde var datert 7. september og tinglyst 15. desember

1870 med pant i gården, men den ble avlyst 13. desember 1880 da hun giftet seg igjen 1877 i Lunder med Levor Knutsen (1815-1885) fra Heie og Gislerud (Østro 2015:827). De flyttet til Kjølstad, som ligger mellom Vikersund og Geithus på Modum. Mikkell og Barbro hadde følgende barn:

1. Helge (1849-1907), gift 1870 med Guri Herbrandsdatter Nordre Kolsrud, Flå (1850-1935) (Østro 2015:888). Helge drev gården fra 1869 og solgte gården allerede 15. oktober 1873 (tinglyst 18. november) til enka Kari Larsdatter Nore (1818-1884) på Flathus (Mørch 1974:627) før han flyttet til Sande i Vestfold, og så i 1881 emigrerte til Wittenberg, Wisconsin. Seks barn, derav Mikkell født 1871 og Barbro 1873 i Øveren. Fiskeretten som Nipa hadde i Bergsjø betydde noe og kan være en forklaring på at Nipa fikk bruksnummer 1 og Øveren bruksnummer 2 ved skylddeling i 1872 (Gulsvik og Lien 2019). Vi kjenner ikke nøyaktig tidspunkt for når Helge reiste fra Øveren, men det var før 1875, kanskje i 1873.

2. Gunhild Marie (1860-1922), født 5. mai 1860 (familiebibelen sier 25. mai), døpt 10. juni 1860. Hun tok gården tilbake på odel, og 8. november 1877 ble skjøte gitt fra Kari Flathus til Gunhild med verge Anders P. Oppegård og kurator stefaren Levor Gislerud. Gunhild ble gift med handelsmann og gårdbruker Ole Evensen Uggen (1853-1908), etter hvert på Kunterud i Lunder, og Barbro Olsdatter bodde der som livørsenke sammen med Gunhild og familien.

Gunhild og Ole fikk flere barn:

- a. Bertha Marie, født 23. oktober 1885. Bosted var Veltikoll, der det også var handelssted.
- b. Edvin Uggen, født 1886, var handelsmann på Fossheim, gift med Karine og dessuten fadder i 1912 for Gjertrud Roverud Gulsvik, eier av 1/3 av Øveren fra 1940. Edvin flyttet til Hønefoss og ble far til Egil Uggen (1918-1989) som igjen er far til Grete Oppen og Marte Uggen. Edvin og Karines datter Liv, født 1928, ble gift Eskestrand, Nordre Sætrang.
- c. Anders, født 1888.
- d. Inger, født 1890, gift med Syver Sindresen Flaskerud på Gulstøveren.
- e. Sigurd (1892-1966), gift med Kristine Olsdatter Ålde (1891-1976), overtok Kunterud etter hvert. I dag bor barnebarnet Kaja Bjørkli på Kunterud.
- f. Ole Georg, født 1894.
- g. Borghild, født 1896, gift med Eilif Lundesgård på Slette, født 1885.
- h. Thea, født 1898.
- i. Einar, født 1900.

Gunhild Marie Mikkelsdatter Øveren/Uggen (1860-1922). Fotografiet er utlånt av Kaja Bjørkli.

Eiendomsforhold mot 1900

I 1838 var Øveren én eiendom med eier Helge Olsen. Ved skylddeling i 1872 fikk Nipa bruksnummer 1, og Øveren ble skilt ut som bruksnummer 2. Bruksnummer 2 ble 8. november 1880 solgt fra Gunhild Mikkelsdatter til Evjen og Co., Drammen, for kr 29 000, tinglyst 16. desember 1880. Hallgrim Hallgrimson Evjen var en stor handelsmann med flere sagbruk, bryggeri m.m. Arvingene holdt fram med forretningsdrift og etablerte Evjen og Co. Broren Knut Halgrimsen Evjen fra Ål var også en stor trelasthandler. Brødrene Eirik, Knut og Ola Evjen og senere Hallgrim Eirikson Evjen hadde eierskap og tilknytning til Øveren fra 1880 til 1918.

Forpakter Syver Pedersen fra Harstad i Eidskog, Hedmark, med hustru Eli Mathisdatter, var her på 1880-tallet ut fra barnas fødsler: 8. mai 1883: Bechi/Betzy Marie; 24. april 1885: Anton; 26. april 1887: Guri/Gina. I 1900 var familien på Kittelsby (176/6) i Lunder. Det er grunn til å tro at Syver Pedersen forpaktet fra 1880 til neste eier overtok.

Ole Andersen Flathus

Den 14. juli 1888 ble bruksnummer 3 skilt ut, og tinglysing skjedde 25. januar 1889. Da kjøpte Ole A. Flathus den innvendige del av gården tilknyttet et skogstykke med en skyld 1 mark og 82 øre av Evjen og Co. Ole Andersen ble født i 1831 på Dynge under Lesteberg i Krødsherad av foreldre Anders Andersen Bjertneseie (1789-1840) og Mari Nilsdatter Hervik (1797-1859). Ole Andersen giftet seg med Kari Olsdatter,

født 1856 i Jonsrud under Øvre Sorteberg, trolig utenfor ekteskap (Mørch 1974:329, 457). De bodde på Haugen ved Drolsum, Flathuseiet og Øveren. Ole Andersen og Kari Olsdatter med familie var sannsynligvis bosatt på Øveren fram til 1900. Barna var:

1. Åse/Aase, født 7. mai 1886, faren er gårdmann på Flathus. Det er helst Flathuseie.
2. Marie, født 1888, sannsynligvis i Flathuseie (Mørch 1974:633).
3. Gunhild, født 24. desember 1890, bosted Øveren, men dåpen skjer i Krødsherad. Blant fadderne er en Anne Bjørnsdatter Øveren som *kan* ha vært en tjenestefjente.
4. Anna, født 18. september 1896, døpes i Lunder. Faddernes navn gir ikke informasjon om Øveren, men på Narverudeiet er på samme tid en Truls Øveren fadder uten at det har gitt noen annen informasjon for oss.

Skogen på 1900-tallet

I 1913 ble skogen (160/2) overført til de selvskiftende arvinger i boet etter avdøde ektefolk Knut Halgrimsen Evjen og hustru Arnbjørg: Kristi Knutsen Revling, Turid Knutsen Kjørstad, Marie K. Evjen, Marie Frethaug og Randi K. Svenkerud, hver for 1/5 på boets 1/3 av denne eiendommen for kr. 17 000, tinglyst 2. mars 1914. Knut Halgrimsen Evjen var eier av 1/3 av Evjen og Co.'s eiendom i Øveren. Så i 1918 skjedde salg fra Evjen og Co. til kompaniskapet i Krødsherad bestående av T.N. Glesne, E. Slevigen, N. O. Skinnes, G. Christiansen (lensmann) og Hans Engebretsen Øveren for kr 250 000, tinglyst 15. juli 1918. De gikk konkurs i 1923, og eiendommen ble overtatt av Hønefoss og Oppland Privatbank. De nye eierne var Elling E. Roverud, Elling K. Sjøheim og Aksel Halvorsen. Auksjonsskjøte fra Hønefoss og Oppland ble tinglyst i 1924 for kr 167 000.

Skjøte fra Aksel Halvorsen ble utstedt til Elling Sjøheim på 1/3 av denne eiendommen for kr. 20 000, tinglyst 28. februar 1938. Slik ble Elling Sjøheim eier av 2/3 og Elling Roverud eier av 1/3 av skogen. Skjøte fra Elling Roverud ble utstedt til Gjertrud Gulsvik på 1/3 av denne eiendommen for kr. 17 000, tinglyst 19. desember 1940. Eiere var da Gjertrud Gulsvik og Elling Sjøheim/Kolbjørn Sjøheim (samlet 2/3). Skjøte av 21. juni 1974 fra Gjertrud Gulsvik ble utstedt til Amund Gulsvik på 1/3 av eiendommen for kr. 53 300. Eiere var da Amund Gulsvik og Kolbjørn Sjøheim (sønn av Elling Sjøheim). Sjøheims part ble overført til broren Georg Sjøheim og senere til kusinen Borghild Husdal. Borghilds sønn Morten Husdal eier i

dag parten nord for Auresvingen (Gulsvik og Lien 2019).

Knut Olsen Jonerud

Knut Olsen var bosatt på Øveren i 1900 som gårdbruker og tømmerkjører sammen med hustru og to barn. Knut, født 1873, var sønn av Ole Andersen, født 1839 i Krødsherad, og Kari Knutsdatter, født 1837 i Lunder, og det er Kari som arver Jonerud, Haukedalen, der de er registrert ved folketellingen i 1875. Knut har en eldre bror Anton Kristian, født 1869, og er derfor ikke odelsgutt til Jonerud. Ole Andersen og Kari på Jonerud får også en sønn Ole i 1876. Knut Olsen og hustru Marie Karoline Andersdatter har tre registrerte barn:

1. Oluf, født 17. april 1899 på Jonerud
2. Andreas, født 9. september 1900 på Øveren
3. Martha Kristine, født 11. februar 1904, Øveren

Ved Norges matrikkel fra juli 1904 er brødrene Knut og Ole Olsen Jonerud eiere av Øveren, og faren Ole Andersen er eier av Jonerud.

Hans Øveren

Omkring 1908 flyttet Hans Engebretsen inn på Øveren gård etter å ha bodd i Landsdalen mellom Kjos og Land. Hans ble født i 1872 i Tørrbak (Bakken), ytterst i Pukerudhagen. Her bodde i 1865 husmann Hans Olsen, konen Sidsel Tomasdatter og Torine Hansdatter som skulle bli Hans' mor. Hans blir født 9. mars 1872 av foreldre pike Torine Hansdatter Pukerudeie og ungkar og gårdmannssønn Engebret Hansen Hollerud, i 1865 oppført som 18 år og eldste sønn på Hollerud på Tyrstrand. Det er skrevet inn at dette er begge foreldrenes *andet Leiermaal*. Hans Engebretsen er pleiebarn hos morfaren Hans Olsen i 1875. Det gjelder også Helene Olsdatter, halv søster til Hans Engebretsen, mens Torine er bosatt og budeie på Søndre Gardhammar.

I 1900 er Hans Engebretsen gift og bosatt som selveier i Landsdalen på sørsiden av Torevannet, gårdbruker og tømmerkjører. Han var dyktig og sterk, og bygde opp småbruket ved å bryte opp jordveien og bygge hus. Hans kunne triks for å flytte store steiner i høyden, og lagde om sommeren steingjerde rundt Lunder kirke. Kona Gjertrud Torstensdatter Landsdalen, født 1870 i Slevikeie, Krødsherad, dør 1. april 1901 med dødsårsak lungebetennelse. Den 26. juli 1902 gifter Hans Engebretsen seg igjen med Karen, født 27. juli 1878 som datter av Anders Olsen Strømsodd (født 1840) og Siri Golette

Hans Engebretsen Landsdalen/Øveren (1872-1964).
Foto tatt i stua på Mokastet ved 92-årsdagen 9. mars
1964. På veggen henger diplom for nydyrking i
Landsdalen. Foto: Margrethe Goplerud Øveren.

Ellingsdatter Sandvassbråten. Karen er ved vielsen ført som tjener i Landsdalen. Hans og Karen er gravlagt på Lunder kirkegård med følgende data: Hans E. Øveren 09.03.1872-26.06.1964 og Karen Øveren 27.07.1878-01.08.1953. De får flere barn sammen i tillegg til de to første fra Hans' første ekteskap. Alle fikk navnet Øveren da det var bosted i en ti års tid:

1. Thea, født 9. november 1896, Landsdalen. Se mer under Dyrhovd-slekta.
  2. Helga (1900-1987), bosted Landsdalen ved fødsel. Gift med Thorvald Berg på Skøyen i Haugsbygd. Deres barn var handelsmann Hans Narve Berg, født 1922, og barnebarn Hans Narve Berg, født 1955, Mari, født 1932, gift med Leif Hval, og Tora, født 1940, gift med Rolf Gruer og barnebarn Øyvind Gruer.
  3. Sigrid, født 28., død 30. juli 1902, Landsdalen.
  4. Torleif (1904-1967), bosted Landsdalen ved fødsel. Viet 13. oktober 1928 til Kristi Trulsdatter Nygård, født 1903, datter av Truls Kristoffersen Nygård, Krødsherad. Kristi dør 24. mai 1931 etter fødselskomplikasjoner, men de rekker å få fire barn:
    - a. Harald Torkild (1929-1980). Vokste opp hos onkel Sigurd på Nakkerud. Gift med Gudrun Bråten, født 1930, fra Brøtin i Flå. Deres barn er:
      1. Bjørg, født 1948, gift Enoksen, Salangen i Troms, nå på Nakkerud
      2. Solveig, født 1950, gift Sandum, Nakkerud, død
      3. Martha, født 1951, gift Wilhelmsen, Nakkerud
  4. Torkild Øveren, f. 1953, gift med Gunn Bråtabakken, entreprenør, Geithus.
  - b-c. Tora Kristine og Kirsten Ingjerd, født 22. februar 1930 (tvillinger), bosted: Mokastet. Tora ble gift med Kåre Hornstuen, Lier, og Kirsten Ingjerd med Kjell Olsen, Stokke i Vestfold.
  - d. Kåre (1931-2017) vokste opp hos tante Helga i Haugsbygd. Gift med Ellen Marie Pedersen.
- Torleif ble gift på ny 6. oktober 1935 med Asta Harriet Berg, født 1912, datter av Herman Antonsen Berg, Haug. De fikk tre barn sammen:
- e. Gerd Solveig, født 1. februar 1935, faren er sjåfør. Gift med Kasper Sesserud (1929-1982), Tangerud gård, og de har barna John Tore, født 1962, og Asmund, født 1964.
  - f. Kjell Herman, født 4. mars 1937, faren er sjåfør. Gift 1964 med Vera Løvås, født 1940, og de har barna Nina, født 1965, og Marianne, født 1969.
  - g. Astrid Tordis, født 1. oktober 1941, bosted: Mokastet. Gift 1962 med Helge Johan Tuft på Øvre Hallkjennrud gård. Barn: Inger, født 1963, og Elling, født 1968.
5. Sigurd Albert (1907-1996), faren kalt dagarbeider i Landsdalen ved fødselen. Drev transportvirksomhet mellom Hønefoss og Nakkerud.

Ruten ble startet i 1929 som melke- og godsroute på strekningen Nakkerud-Hønefoss, av nåværende innehaver. Til å begynne med var der 12 faste melkeleverandører til ruten, mens den i dag omfatter 85. Før ruten begynte var det umulig for en rekke melkeprodusenter i distriktene Nakkerud-Tyristrand å få levert melk til meieriet på grunn av kommunikasjonene. Senere er ruten utvidet til å omfatte befording av personer. Ved starten måtte innehaveren, Sigurd Øveren, ha plog på bilen for å komme fram.» (Sætherskar 1951:656).

Sigurd var gift med Margit Nygård (1905-1983) fra Krødsherad. Hun var nest eldste datter av Truls Kristoffersen Ødegården (1871-1939) og Karoline Knutsdatter Rishovd (1870-1952), Nygård under Skinnes (Mørch 1974:103). Skinnesvaldet går på begge sider av Krøderen, og dette er nok det Nygård som ligger rett på nordsiden av Skinnessundet. Artig er det at Margit er søster til Kristi, gift med Torleif over. Sigurd og Margit har ei datter Karin, født 1938, og gift med Tore Hamremoen, Haug gård på Nakkerud. De overtok Haug i 1965 etter Tores onkel, Elling Hamremoen.
  6. Karen, født 7. april, død 9. april 1909, Øveren.
  7. Birgitte (1910-1985), bopel Øveren ved fødsel. Gift med Kåre Wiig, og de har ei datter, Jorun Asmundvaag.
  8. Karen Helene (1912-1925). Døde i forbindelse med blindtarmoperasjon.

Halvor Hansen Øveren (1914-1988), fotografert i Storgata i Hønefoss i 1949. Foto: Digitalt museum.

9. Elling Kristian (1913-1987), bopel Øveren ved fødsel, og faren kalles gårdmann. Kristian er gravlagt på Tyrstrand, og var gift med Ingrid Bratvold (1915-2008), sønn Kjell Ivar (1941-1978) og datter Sissel, født 1947 og gift Sagvold.
10. Halvor (1914-1988), bopel Øveren ved fødsel. Han drev tømmerkjøring og fikk busskonsesjon fra Ørte bru til Hønefoss. Han startet arbeidsrute om morgenen som et tilbud for de som bodde langt unna jernbanen. Det ble kombinert transport av gods, melk og passasjerer mellom Hønefoss og Sokna:
Ruten har den største betydning for melkeleverandørene på Sokna og Veme, og også for den øvrige befolkning som hurtig skal ha forsendelser tilbrakt fra Hønefoss. Ruten har også den største betydning for de som nødvendigvis må til Hønefoss for å foreta innkjøp, besøke leger etc.» (Sætherskar 1951:960f).
- Under de olympiske leker i 1952 kjørte Halvor busslast fra Bergland hotell til Norefjell og retur om kvelden. Etter hvert ble veien bløt, og han kjørte til østsiden av Krøderen til Noreledningen. Derfra kunne passasjerene følge kablene over isen og til alpinbakken. Ei historie fra krigen 1940-45: Halvor hadde med illegale aviser og møtte tyske vakter ved Gardhammarsletta. Han var snarrådig og ba passasjerene være i ro i bilen mens han åpnet panseret og tente på avisene i motoren. Avisene brant fort opp og tyskerne kom styrtende til for å hjelpe med å slukke «brannen».
- Halvor Øveren var gift med Gunvor Stigsrud fra Nakkerud (1916-1988), og de hadde følgende barn:
- Hans Christian, født 1939, gift 1962 med Margrete Goplerud, Bjerke gård, Sokna. Barn: Geir Håvard, født 1962, gift med Hege født Kolstad; Ole Morten, født 1964, gift med Christina født Thorvaldsen; Per Halvard, født 1969, gift med Lill-Karin Johnsen.
  - Kari Margit, født 1941, gift med bussjåfør Magnus Juvet (1930-2003). Barn: Kari (1970-1997).
  - Reidun, født 1943 og gift med Ole Berget (1935-2001) fra Liodden, Nes i Hallingdal. Barn: Halvor Berget, født 1969, gift med Tone Bråten, og Knut Berget, født 1975, gift med Monika.
  - Åse (1946-2018) var gift med Knut Kristiansen (1946-2011). Barn: Janne Ki Kristiansen, født 1975.
11. Olav (1916-2009), bopel Øveren ved fødsel, faren kalles fortsatt Hans Engebretsen Landsdalen. Gift med Bertha, født Nordengen (1916-1997) fra Tyrstrand og en dyktig sydame. Olav er gravlagt i Hønefoss.
12. Ruth (1918-1970), bosted ved fødselen Øveren. Gift med Lauritz Folvik (1925-2000) som drev «Godbit bakeri» på Hallingby. Barn: Karsten Øveren (1939-1976); Asbjørn Nils Folvik, født 1950, gift med Anne Lise, og Brith Lovise Folvik, født 1954, gift med Fred Karlsen, født 1951.
13. Arne, født 30. august 1922, død 19. september 1922, bosted Mokastet.

Ut fra fødestedene til barna er det sannsynlig at Hans Engebretsen Øveren flyttet til Øveren i 1908-1909, og herfra til Mokastet i Vestbygda, Soknedalen. Dette må ha vært etter en ti års tid på Øveren og før 1922. Det står 1923 for kjøpet i *Norske Gardsbruk*. Øveren var en jordbruks-eiendom på under 50 dekar med flere hus å ta vare på: beboelseshus i to etasjer, fjøs med låve, flere uthus, sag, stabbur m.m. Til Mokastet hørte det omtrent dobbelt så mye nokså lett-drevet jord. En grunn til flyttingen kan også ha vært at datter Thea og svigersønn Nils sto klar til å overta Øveren.

Thea Hansdatter Øveren og Nils Tollefsen Dyrhovd

I 1783 var det to nyoppptatte plasser under Ris-hovd i Krødsherad: Dyrhovd og Svartås. Nils

Thea Hansdatter Øveren/Dyrhovd (1896-1977).
Bildet er utlånt av Nelly Dyrhovd Bekken.

Tollefsen Dyrhovd (1804-1890), født i Grenshuken, ble gift i 1845 med Anna Eriksdatter Svartås (1823-1899) og kjøpte Dyrhovd i 1850. De hadde ti barn, og eldste sønn tok over i 1892: Tollef Nilsen Dyrhovd (1847-1928), gift 1886 med Anne Eriksdatter Gårnabakken (1858-1938) (Mørch 1974:621). Deres eldste sønn Nils Tollefsen Dyrhovd (1887-1950) ble gift 12. januar 1919 med Thea Øveren (1896-1977), og de fikk seks barn:

1. Torleif Harald, født 25. september 1919, bosted: Øveren. Se mer under.
2. Kirsti Juliane, født 19. april 1923, bosted Øveren. Gift med Georg Bråten, og deres barn er Eva Bråten, født 1946, og Nils Gulbrand Bråten, født 1950.
3. Nelly Olaug, født 21. juni 1926, bosted Øveren. Gift med Einar Olafsen Bekken (1920-1994). Hun bor nå på Soknatunet. Barn: Thea Kristine Bekken Pedersen, født 1951; Olav Bekken, født 1952, og Eli Strømsodd, født 1958.
4. Astrid Helene, født 31. mars 1933. Gift med Rolf Bråten fra Skasetbråtan i Krødsherad (Mørch 1974: 421), skilt. De kjøpte Åsheim etter lensmann Stalsbråten. Astrid, som var kokk på Sokna sykehjem, bor nå i Furuholtet, Sokna sentrum. Barn: Anne Bergan, født 1956; Roar Bråten, født 1958; Vidar Bråten, født 1959, og Toril Dyrhovd, født 1961.
5. Arne Kristian, født 14. november 1935, død 7. juli 1968. Arne (Lillegutt) hadde Downs syndrom og bodde sammen med mor Thea på Øveren, og også i andre etasje i Åsheim.
6. Asta Reidun, født 25. september 1937, var dverg.

Øveren ble overført ved auksjonsskjøte tinglyst 15. september 1934 fra Hans Engebretsen Øveren til Nils Dyrhovd fra Dyrhovd og Thea Hans-

datter Øveren for kr 10 500. Gården ble så overført ved skjøte av 25. september 1950 fra Nils Dyrhovd til hans sønn Torleif Dyrhovd for en kjøpesum av kr. 15 000. Utenom kjøpesummen skulle selgeren og hans hustru ha livøre i henhold til livørekontrakt av 20. september 1950. Kjøperen Torleif Dyrhovd skulle uten tillegg til kjøpesummen ha med i handelen fem voksne kuer, fem sauer, en kvige, en oksekalfv og tre hester, all gårds- og kjøreredskap og alt nagelfast innbo. Verdien av nevnte løsøre ble satt til kr. 6000. Eiendommen skulle overtas 14. april 1951, fra hvilken dag kjøperen svarer alle utgifter. Livørets femårige verdi ble satt til kr. 3000.

Torleif Dyrhovd og kona Astrid Engebretsdatter Endrerud fra Flå, en yngre søster av Ellen Marie Bottolfs på Øverenplassen, flyttet imidlertid etter kort tid, og bodde på Steinset før de slo seg ned i Sande/Skoger. De flyttet til Rølleshauen, der Torleif ble drept ved en påkjørsel. Torleif og Astrid hadde barna Terje Dyrhovd, født 1949, Grete Revetal, født 1950, og Åge Dyrhovd, født 1955.

Kaspersen blir eier

Den 21. november 1951 ble igjen eiendommen solgt av Torleif og Astrid Dyrhovd for kr 25 000 til Trygve Kaspersen, født 28. februar 1928, og en yngre bror Helge Kaspersen, født 7. februar 1932, hver med en halvpart. Trygve Kaspersen kjøpte ut brorens halvpart med kr 13 150, og overtok hele eiendommen 13. mars 1956.

Trygve Kaspersen var fra Lier, Buskerud og døde i 2007, 79 år gammel. Han var gift med Sigrun Sofie Sørensen fra Trollelvmo, Balsfjord, født 1922, som døde i 1987, 65 år gammel.

Thea Øveren Dyrhovd hadde kår- og livørettheter så lenge hun levde: halv gris, en kvart kalv og potet og ved for ett års bruk, og bruken av andre etasjen i hovedhuset. De første ti årene drev familien Kaspersen et ordinært gårdsbruk med en hest, tre-fire kuer, kalver, to griser og høner. I januar 1960 flyttet de inn i nytt hus på Sokna, og husdyrholdet på Øveren opphørte. Kaspersen plantet til jordbrukseiendommen med granplanter i 1960-årene. Videre skilte han ut og solgte fra 1974 til 2009 fem hyttetomter bnr. 9 (1974), bnr. 10 (1974), bnr. 12 (1982), bnr. 14 (2006), bnr. 15 (2009). Han arbeidet ved Kvalessnekkerfabrikk i Hønefoss hvor de laget lemmehytter. Han kunne stille festetomter på Øveren til disposisjon for de som ønsket det.

Trygve Kaspersens arvinger var døtrene Unni Mona, født 1951, Torunn, født 1953, og Sissel Ingebjørg, født 1957. Søstrene solgte i

2015 fem hyttetomter med bnr 17-21 fra bnr 3. De avvirket alt drivverdig tømmer på eiendommen fra 2007 til 2017, i alt 5000 kubikk. Det er ikke noe drivverdig virke igjen i 2018.

Trygve Kaspersen etablerte ved gnr. 160 bnr. 3 en rekke festenumre for hyttetomter til bnr. 3. Familien hadde Øveren i 66 år og fram til det i 2017 ble solgt til Amund Gulsvik med skjøte av 15. desember 2017. Landbrukskontoret for Rin-

gerike og Hole ga 18. januar 2018 konsesjon til Amund Gulsvik for kjøp av eiendommen Øveren (gnr. 160 bnr. 3) på følgende vilkår: Gnr. 160 bnr. 3 slås sammen med gnr. 160 bnr. 13 til én driftsenhet. Fra desember 2018 er eier Anne Kristine Gulsvik.

Amund Gulsvik er generasjon 16 og Anne Kristine Gulsvik generasjon 17 etter Sigurd Bonde på Gulsvik.

Kilder

Bjørke, Erling udat.: *Haukedalen*. Ni sider maskinskrevet.

Bjørke, Erling udat.: *Øveren*. To sider håndskrevet.

Eriksen, Else Marie 2019: Slekstens gang på Ringerike, fra Ådalen og Sokna til Tyrstrand. - *Hringariki (1)*: 19-23.

Fladby, Rolf m. fl. 1995: *Norsk historisk leksikon. 2. utgave*. Oslo.

Gulsvik, Amund og Ragnvald Lien 2019: Husmannsplasser og fritidseiendommer i Øveren, Ringerike 1700-2019. *Dalen vår 2019*.

Harsson, Margit 2010: *Leksikon over norske rud-namn frå mellomalderen*. Novus Forlag, Oslo.

Lagesen, A. 1935: *Ringerikske slekter. Opplysninger om slekter og slektsgaarder. III. Slekter fra Norderhov hovedsogn*. Oslo.

Lien, Ragnvald 2003a: Folk og plasser under Blikrud. - *Dalen vår 35*: 28-43.

Lien, Ragnvald 2003b: Blikrud var ryddet før Svartedauden. - *Dalen vår 36*: 16-17.

Lien, Ragnvald 2005: Litt om folk og plasser under Narverud. - *Dalen vår 40*: 7-21.

Lien, Ragnvald 2018: Nedre Oppgarden (149/1) i Lunder. - *Hringariki (1)*: 18-30.

Middelalderbrev fra Ringerike 1263-1570. Redigert av Eyvind Fjeld Halvorsen og Magnus Ringdal, 2009: Utgitt av Ringerike Slekthistorielag.

Mørch, Andreas 1974: *Krødsherad - Gard og slekt*. Krødsherad kommune.

NG = Oluf Rygh et al.: *Norske Gaardnavne*. 1-18. Kristiania 1897-1924. Fællesregister ved A. Kjær. Oslo 1936.

Solberg, Thorleif 2004: Kjos i Soknedalen. *Hringariki (2)*: 57-66.

Sætherskar, Johs. 1951: *Det norske næringsliv, Buskerud fylkesleksikon*. Bergen.

Østro, Terje 2003a: *Gards- og slektshistorie for Flå i Hallingdal. B. 1. Sørbygda av Gulsvikfjerdingsgen*. Utgitt av Flå kommune.

Østro, Terje 2003b: *Gards- og slektshistorie for Flå i Hallingdal. B. 2. Gulsvikvaldet*. Utgitt av Flå kommune.

Østro, Terje 2015: *Gards- og slektshistorie for Flå i Hallingdal. B. 4. Tollefsrud- og Stavnsfjerdingsgen*. Utgitt av Flå kommune.

Vedlegg

Folketelling 1801

Gardnr.	Amt	Prestegjeld	Sokn	Gard/hus		
159	Buskerud	Nordrehoug	Lunder	Øvern		
Nytt hushald	Førenamn	Etternamn	Hushaldstill.	Alder	Sivilstand	Yrke
*	Ole	Helgesen	Huusbonde	60	Begges lte ægteskab	Gaardbeboer og bonde
	Helga	Torbjørnsdtr	Hans kone	58	Begges lte ægteskab	
	Helge	Olsen	Deres børn	30		Nat. soldat
	Torbjørn	Olsen	Deres børn	24		
	Clemmet	Olsen	Deres børn	21		
	Sissel	Olsdtr	Deres børn	19		
	Anbiør	Olsdtr	Tjenestepige	17		
	Asle	Helgesen		41		Inderste

*	Ole	Andersen	Mand	33	Begges 1te ægteskab	Huusmand og nat. soldat
	Anne Maria	Andersdtr	Hans kone	29	Begges 1te ægteskab	
	Anders	Olsen	Deres børn	9		
	Maria	Oldstr	Deres børn	6		
	Gunil	Oldstr	Deres børn	4		
*	Even	Finsen	Mand	81	Gift 2den gang	Huusmand
	Berit	Oldstr	Hans kone	58	Gift 1te gang	
	Ole	Evensen	Deres søn	21		

1865. Kommune: **Norderhov.** Kommunenr: **0613.** Navn på bosted: **Øveren.**

Navn	Familie-stilling	Sivil-stand	Yrke	Fødselsår	Fødested
Mekkel Helgesen	Husfader	g	Gaardbruger, Selveier	1814	Nordrehaug
Barbrud Olsdatter	hans Kone	g		1828	Sigdals Prgj.
Helge Mekkelsen	deres Søn	ug	hjelper Faderen med Gaardsbruget	1849	Nordrehaug
Gunhild Marie Mekkelsdatter	deres Datter	ug		1860	Nordrehaug
Helge Olsen	hans Fader	g	Føderaadsmnd	1772	Nordrehaug
Anne Mekkelsdatter	dennes Kone	g	Føderaadskv	1789	Sigdals Prgj.
Astri Halgrimsdatter		ug	Tjenestepige	1845	Næs Prgj.
Margit Olsdatter		ug	Tjenestepige	1850	Sigdals Prgj.
Halvor Pedersen		e	Lægdslem	1795	Nordrehaug
Margit Olsdatter	Inderst	ug	Spinding og om Sommeren Dagarbeide	1814	Sigdals Prgj.
Anders Olsen	Inderst	ug	Tømmerhugger	1843	Sigdals Prgj.

1875. Kommune: **Norderhov (Lunder).** Kommunenr: **0613.** Navn på bosted: **Øveren.**

Navn	Familie-stilling	Sivil-stand	Yrke	Fødselsår	Fødested
Asle Andersen	hf	g	Gaardbruger, Leilænding	1831	Krødsherred
Inger Klemmetsdatter	Hans Kone			1829	Lunder
Berthe Aslesdatter	Deres d			1863	Lunder
Marthe Aslesdatter	Deres d			1866	Lunder
Kristi Aslesdatter	Deres d			1869	Lunder
Barbru Olsdatter	hm	e	Livørekone	1828	Krødsherred
Gunhild Mikkelsdatter	Hendes d	ug		1860	Lunder

1900. Kommune: **Norderhov (Lunder).** Kommunenr: **0613.** Navn på bosted: **Aure.**

Navn	Familie-stilling	Sivil-stand	Yrke	Fødselsår	Fødested
Knut Olsen	hf	g	Gardbruger S Tømmerkjører	1873	Norderhov Bu
Karolin Andersdatter	hm	g	Gardbrugerkone	1877	Norderhov Bu
Oluf Knutsen	s	ug	Søn	1899.04.20	Norderhov Bu
Andreas Knutsen	s	ug	Søn	1900.09.09	Norderhov Bu
Ragna Andersdatter	tj	ug	Tjenestepige	1887	Norderhov Bu
Ole Olsen	el	ug	Tømmerkjører	1877	Norderhov Bu

1910. Kommune: **Norderhov (Lunder).** Kommunenr: **0613.** Navn på bosted: **Aure.**

Navn	Familie-stilling	Sivil-stand	Yrke	Fødselsår	Fødested
Hans Ingebrigts. Øvern	hf	g	Gaardbruker og skogsarbeider	09.03.1873	t %Bakken Lunder%
Karen Andersd. Øvern	hm	g	H. J. Øverens hustru	31.07.1880	t %Strømsod%
Torleif Hanss. Øvern	s	ug		28.12.1904	t %Landsdalen%
Sigurd Hanss. Øvern	s	ug		24.03.1907	t %Landsdalen%
Thea Hansd. Øvern	d	ug		12.11.1896	t %Landsdalen%
Helga Hansd.	d	ug		13.05.1900	t %Landsdalen%
Birgitte Hansd.	d	ug		24.03.1910	t
Hans Johans.	mt. tjener	ug	dagarbeider tjener skogsarbeider	06.06.1883	t %Vestaaker%
<i>Hans Johans.</i>	<i>el mt.</i>	<i>g</i>	<i>skogsarbeider</i>	<i>15.11.1847</i>	<i>t %Bakken Lunder%</i>

Gårdmatrikkelen 1838

Prestegjeld: **Norderhaug.** Nytt matr.nr: **197.** Gammelt matr.nr: **178.** Navn på gård: **Øveren (Øfren).**

Antall bruk registrert på matrikkelgården: 1

Løpenr	Bruksnavn	Eiers navn	Skyld i Daler-Ort-Skilling	Merknad
469	Øveren	Helge Olsen	3-3-22-442	

Gårdmatrikkelen 1886

Kommune: **Norderhov. Sogn: Lunder.** Gårdsnr: **160.** Gammelt matr.nr: **197.** Navn på gård: **Øveren**

Antall bruk registrert på matrikkelgården: 2

Bruksnr	Gammelt løpenr	Bruksnavn	Brukers navn	Skyld i Mark-Øre	Skyld i Daler-Ort-Skilling	Merknad
1	469a	Nipa	Anders Olsen	0-70	0-1-8-0	
2	469b	Aure	!! Evjen & Ko.	9-8	3-2-14-0	

Ufullstendig matrikkel 1950 <https://www.dokpro.uio.no/cgi-bin/stad/matr50>

160	Øveren		
1	Nipa	0 mark 64 øre	Sigurd Hølen
2	Øveren	6 mark 96 øre	Kolbjørn Sjaaheim
3	Øveren	1 mark 82 øre	Trygve og Helge Kaspersen
4	Øverenplassen	0 mark 30 øre	Ellen Marie Bottolfs
5	Myra	0 mark 05 øre	Oluf Støa
6	Liodden	0 mark 01 øre	Olaf Sletaker

Nes gård rundt 1670

Hjemme hos trelasthandler Lars Larsen i Christiania ble det i 1663 tatt noen beslutninger som skulle få stor innflytelse på livet i det lille annekset Viken (Ådal) i Norderhov, et par dagsreiser fra Christiania som året før var blitt innlemmet i det nyopprettede Akershus stiftsamt. Ådal tilhørte på den tiden Ringerike og Hallingdal fogderi.

---

av Nils Elsrud

Lars Larsen var født i Christiania rundt 1630. Hans foreldre var Lauritz Olufsen Smid og Kirsten Jacobsdatter. Han var trelasthandler og eier av flere sagbruk, og skrev seg også for Lauritz Lauritzen eller Laurs Laursen. Hans etterkommere tok familienavnet Smith etter faren til Lars, mens Lars selv aldri brukte det. Han skrev likevel noen ganger en stor S i enden av navnet sitt. Som trelasthandler og sageier trengte han mye trevirke, og han søkte hele tiden å kjøpe opp større skogseiendommer.

Eiendomskjøp i Ådal

Lars kastet sin øyne på Ådal, der det var mye trevirke og større skogsområder. Den 20. oktober 1663 kjøpte han Busterud på østsiden av Ådalselva samt Ringerud på vestsiden helt i sydenden av Sperillen. Hans gode forretningsforbindelse og venn fogd Jacob Luth ble også interessert i eiendommer i Ådal, og han og Lars kjøpte sammen 6. november 1668 storgården Nes med Øvre og Nedre Lindelien med underliggende Fossholm. Alle disse gårdene ligger på grensen mot Sør-Aurdal.

Bare noen dager senere, 12. november, kjøpte Lars også Skollerud med Lille Hval, som ligger på vestsiden midt i Ådal. Samme dag kjøpte han også Skarrud på vestsiden helt nord i bygda. Noen dager tidligere, 6. november 1668, kjøpte han Skagnes og Bjonevannet på østsiden langt nord i Ådal. I tillegg hadde han også eierandeler i Åset i samme området samt Østre Bergsund midt i Ådal på østsiden, Nordre Semmen på vestsiden og Hen på østsiden, begge helt syd i bygda.

I løpet av få år på 1660-tallet ble Lars Larsen eier av store deler av Ådalen, mest på grunn av de store skogseiendommene. Jordlappene bygget han bort til dem som ville drive gårdene.

De eldste eierne og brukerne på Nes

I 1668 var Lars Larsen og Jacob Luth blitt eiere av nesten hele Nes gård. Per står som bruker av Nes allerede i 1599, og han var her fortsatt et par tiår framover.

På slutten av 1620-tallet kom enkemannen Nils Olsen Berg i Land sammen med sine to døtre til gården. I 1631 tok han over driften av gården, som den gang ble eid av lagmannen i Christiania og Norderhov prestebol. Han giftet seg igjen med en kvinne som trolig het Ragnhild, og fikk med henne tre sønner. Hennes opphav er ukjent, men hun kan ha vært datter av en tidligere bruker på Nes, kanskje den eldste kjente brukeren, Per Nes? Vi kjenner ikke hennes navn, men om tradisjonen i familien her er fulgt, skal barnebarna være oppkalt etter besteforeldrene - og eldste datter til sønnene Gudbrand Nilssen og Nils Nilsen het begge Ragnhild.

Noen år etter kommer det en ungkar fra Begnadalen, Elling Haraldsen Sørnum, på leit etter jobb, og han stopper på Nes gård. Han er yngste sønn til den legendariske Harald på Sørnum, som var født ca. 1570. Nes er på denne tiden en storgård som trenger mye arbeidskraft. Elling får arbeid, og blir også kjær i Randi, eldste datteren til Nils Olsen. Det går ikke lang tid før de gifter seg, og dermed forenes disse to storfamiliene fra Sørnum i Begnadalen og Berg i Land på en gård i Ådal. En historie som går om Elling er at da han bodde hjemme på Sørnum i Begnadalen, hadde han rømt og unndratt seg krigstjeneste, og for dette måtte han betale en

---

Storgården Nes nord i Ådal hadde helt fra middelalderen vært kirkegods. Før 1536 ble den eid av Hamar bispestol, og ved reformasjonen gikk eierskapet over til å bli krongods. En liten del av gården tilhørte Hole prestebol, senere Norderhov prestebol. I 1577 var skylden til Holepresten 4 bismerpund fisk. Resten (vel 3 huder) tilhørte kongen eller Oslo lagstol. I 1594 og i 1616 vet vi at ødegården Skagnes ble brukt under Nes. I 1594 omtalte biskop Jens Nilsson gården Nes som «den ytterste gård i Ådalen».

Nes var tidlig fullgård, og landskylden var i 1615-1617 satt til 3 huder, da Per var her. I 1624 eide lagmannen i Oslo 3 huder eller 30 lispund i gården, mens Norderhov prestebol eide 5 bismerpund rå fisk. I 1661 eide Christiania lagstol 3 huder og 3 skinn med bygsel, og Norderhov prestebol 5 bismerpund fisk. Det var samme landskyld i 1664.

mulkt på 30 riksdaler. Han hadde ikke penger, så broren Anders Haraldsen betalte mulkten for ham.

Nils Olsen hadde snart vært bruker av Nes gård i seksten år da han i 1647 betalte knekte-skatt til underholdning av hær og flåte i krigstilfeller. Samtidig var han eier av 1 hud i odels-godset Berg i Land.

På samme tid som Nils kom til Nes, bodde Syver Gudbrandsen på Skagnes. Han var sannsynligvis født litt før 1600. Skagnes var i 1594 og 1615 nevnt som ødegård under Nes, men kom inn i skattemanntallet i 1625. Syver hadde to sønner, Ole og Lars. Lars giftet seg og flyttet etter hvert til Somdalen.

Rundt midten av 1600-tallet sto det nok et bryllup på Nes, da Nils Olsens yngste datter av første ekteskap, som trolig het Berte, ble giftet bort til Syver Gudbrandsen Skagnes sin eldste sønn Ole Syversen. Vi kjenner ikke hennes rette navn, men det er sannsynlig at moren døde i barsel, og at datteren som overlevde ble kalt Berte, som vi etter tradisjonen må anta at moren het. Vi kan også se at hennes eldste barnebarn er døpt Berte, som nok er tradisjonell oppkalling av barnebarn etter besteforeldre.

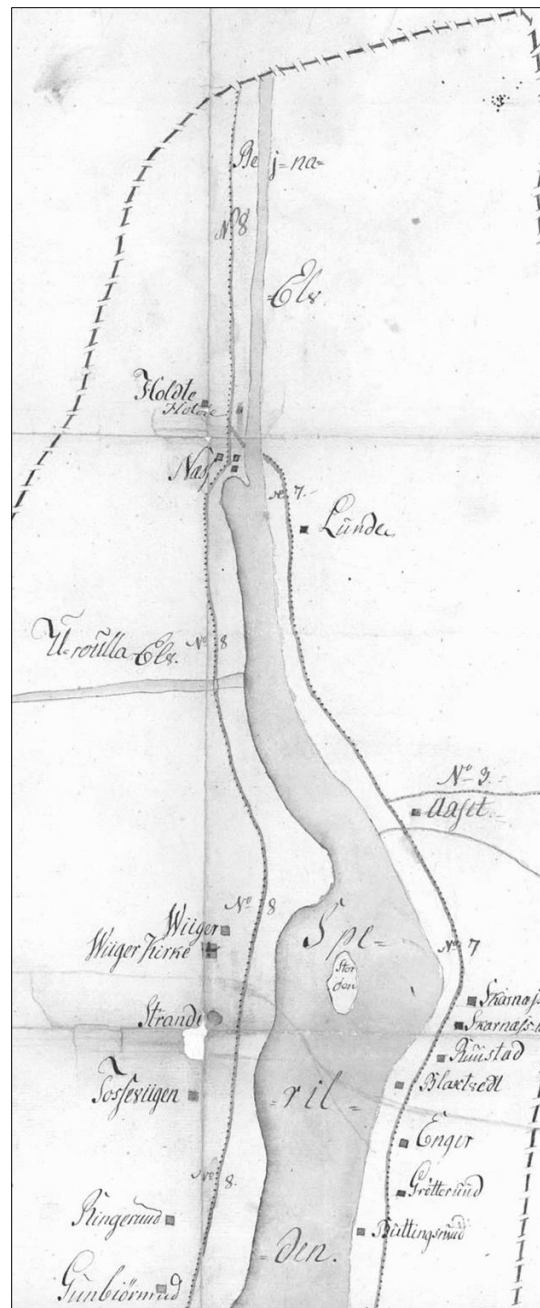
Elling Haraldsen og Randi Nilsdatter bosatte seg på Nes i 1646, og utover 1650-tallet drev Elling gården sammen med svigerfaren Nils Olsen. Det har også på denne tiden kommet små-roller til Nes - Randi og Elling fikk seks barn mellom 1637 og 1647.

Nils ble 15. juli 1659 stevnet for gjeld til Kari Torkildsdatter, enka etter Johannes Torsensen Hov i Haug, men Nils møtte ikke til saketinget på Tandberg i Norderhov. På Nes hadde de tre sønnene fra hans annet ekteskap begynt å bli voksne, og i 1664 er sønnen Gudbrand Nilsen oppført som bruker sammen med faren og svigerbroren Elling Haraldsen. De brukte nå hver en tredjedel av Nes gård, og Nils var blitt 80 år gammel.

Brann på Nes

Elling Haraldsen, Gudbrand Nilsen og Erik Nilsen som bygslet Nes. De hadde alle stiftet familier, og drev hver sin del av gården denne dramatiske vinterdagen rett før julehøytiden i 1669, da det kom ildebrann til bygda, og Nes gård brant.

Denne skjebnenatten ble det hogd hull på de islagte elvene, og det ble båret vann i kampen mot flammene, men til liten nytte. Da brannen etter hvert var slokket, var det kun en årestue og fehusene som sto igjen, mens resten av gårdens

Kompanikart over Ringerike.
Håndtegnet av C. F. Møllerop (1805).

hus samt alt forråd av korn og høy var brent. Brukerne var 6. juni 1671 innkalt til saketing på Frok for å be allmuen bekrefte at gården brant ned forrige vinter, rett før jul. Hvertill allmuen svarte at *dennem vell beuist samme gaard disvehr forleden vinter nogle dage før Jull er gandsche mest afbrenft med alt høe og korn och ey mere spart end AarStøe og Fæhuusene.*

Brannen skapte selvsagt problemer for brukerne på Nes, som heller ikke før brannen satt i de beste kår. Som vitnene bekreftet under tinget, var det kun ei årestue og fjøsene som ikke brant ned. Årestua var gårdens bolighus uten pipe,

men med åpent ildsted midt på gulvet i stua med røykavtrekk gjennom ljoren (åpent hull).

Rettsvist om tømmer

Det var ikke bare brannen som skapte utfordringer for brukerne av Nes. Snaut ett år senere, 10. november 1670, ble sake- og skatteting satt på Frok, der Nils Olsen og sønnene Gudbrand og Erik sto tiltalt for å skyldte bondelensmannen Ole Torkelsen 28½ tylter tømmer. Det var mange ådølinger denne dagen som sto tiltalt for skyld til Ole Torkelsen.

En del av debitorerne møtte og kunne ikke nekte for gjelden, men ba om noe lengre nedbetalingstid. Ole Torkelsen ville ikke gå med på det, og begjærte dom i saken. Dommen påla skyldnerne hver for seg å betale innen halv-månedsdag, en frist på 15 dager. Om ikke det skjedde, ville de bli saksøkt av fogden.

Nils Olsen døde antagelig i begynnelsen av 1671. Da sakinget om brannen ble satt 6. juni 1671, var også sønnen Erik Nilsen blitt bruker av Nes, antagelig den delen faren hadde brukt. Det er uklart om Nils møtte, ettersom Lars Larsen på samme ting hadde innstevnet ham og flere andre ådølinger i en sak om elver som gikk over Lars' eiendom.

Vitneprov om elvene ved Nes

I tillegg til Nils Nes var Østen og Knut Tossevika, Torkild Blakstvedt, Knut Skagnes og Marte Engebretsdatter samme dato innkalt for å avgi vitneprov om elvene over Lars Larsens eiendommer i Ådal. Lars var ikke særlig kjent i området, og trengte derfor bekreftelse av domstolen på sine rettigheter. Elver var en viktig ressurs, blant annet for fløting av tømmer, og eierne kunne kreve betaling eller tjenester av dem som benyttet elvene.

Kilder

Ringerike sorenskriveri, tingbøker.

Eigil Elsrud og Thorleif Solberg, diverse gårdshistorier.

Eyvind Fjeld Halvorsen, nedtegninger.

Lars spurte om tverrelva *Welleren* (Væla) hadde sitt utløp gjennom hans eiendom ved Hen, og om det ble fløtet tømmer gjennom elva. Dette kunne vitnene bekrefte, samt at Lars hadde påkostet elva slik at den kunne benyttes til fløting.

Lars ønsket også bevitnet hvor *Summedals Elffuen* (Somma) hadde sitt utløp, og om den ble brukt til tømmerfløting. Vitnene svarte at elva hadde sitt utløp fra Samsjøen gjennom unge Hans Hansen og Ingeborg Hansdatters eiendom ut i *Storelffuen* (Begna). Elva var blitt brukt til fløting av tømmer av hadelendinger lenge før det ble bygd dam oppe på Samsjøen.

Han spurte videre om hvor *Westre Biørnevands Elff* rant ut, og hvem som først hadde bygd dam og brukt elva. Vitnene svarte at elva rant ut fra *Biørneuand* (Bjonevannet) gjennom Lars Larsen og Jacob Luth sine eiendommer til Skagnes på den ene siden og *Hoffueruigs* (Håvervikas) eiendeler på den andre. Elva rant så videre ut i *Storfiorden Sperilden*. Knut Skagnes og Engebret Bleken var de første som bygde dam i elva og fløtet tømmer der. Det hadde nok vært fløtet tømmer der tidligere, men da var det mye vanskeligere fordi det ikke var bygd dam.

Vitnene fortalte videre at *TorsiøElffuen* hadde sitt utløp fra Torsjø, og rant gjennom Nes sin eiendom ut i *StorElffuen kaldet Beina* (Begna). Ingen andre enn besitterne på Nes hadde brukt den for sine eiere. Det var ikke noen dam i elva, og de passet på å fløte når storflommen kom.

Om *Vrvla* (Urula) ble det bevitnet at den hadde sitt utløp gjennom Nes sin eiendom, og rant ut i *Storfiorden Sperilla*. Elva hadde gjennom lang tid vært brukt uten dam til å fløte tømmer av besitterne på Nes samt av bøndene i Hedalens anneks.

En stridslysten prest fra Lunner

Berg, Rune Arenfeldt: *Herr Tosten fra Lunner*.
Innigranskaugen Productions (2019).

Rune Arenfeldt Berg har utgitt et hefte om Tosten Dagsen Lilje fra Lunner, en stridbar og noe rufsete prest som var født rundt 1600 og døde rundt 1670. Han tilhørte det man i ettertid kaller Lunner-ætta, en sidegrein til Dyre Sevaldssons ætt som er oppkalt etter en lagmann på Toten. Lagmannen levde fortsatt i 1542, og ble i sin tid ansett som adelig. Dyre Erlandsson, utvilsomt farfar til lagmannen, eide på 1400-tallet flere gårder i Hole, der hans ætt sannsynligvis har hatt sete på Sørum i Steinsfjerdingsgen og eid deler av Kirke-Hole og Svarstad.

Også i boken *Bergverk på Hadeland* (2013) presenterte Berg i korte drag Dyre Sevaldssons ætt og Lunner-ætta, og nevnte samtidig Tosten Dagsen. Han har også skrevet en artikkel i her-værende nummer av bladet, der han tar for seg Lunner-ætta og dens forhold til Ringerike.

Lunner-ætta tar utgangspunkt i Bjørn Sevaldsson, lagmannens bror, og Tosten Dagsen var en av hans etterkommere. Det har gjennom tidene vært mye forskning på Dyre Sevaldssons ætt, men denne har aldri vært helhetlig før Per Reidar Christiansen i 1996 publiserte en bredt anlagt artikkel i Norsk Slektshistorisk Tidsskrift. Nå har Berg tatt opp tråden, og leverer et skarpt og uretusjert bilde av herr Tosten.

Herr Tosten var trolig barnløs, og har tidligere ikke vært ansett som særlig interessant av slektsgranskere. Berg forteller at han tok presteutdannelse i København, og i 1627 ble kapellan i Austvoll i Sunnfjord, der han «for spøk» truet en fogd med gevær, og ble karakterisert som rå og fordrukken. Han ble likevel i 1639 tilsatt som kapellan i Vik i Ytre Sogn, men også her la han seg ut med øvrighetspersoner, og det endte med avskjed i 1643. Etter dette oppholdt han seg en tid i Solør, muligens som feltprest under Hannibalsfeiden, før han vendte tilbake til Hadeland og slo seg ned på gården Lunner.

Christiansen hevdet at Dyre Sevaldssons etterkommere sto høyere sosialt enn slektningene i Lunner-ætta, som «sank inn i bøndenes rekke». Berg godtar ikke dette uten videre. Han viser til biskop Jens Nilssøns gjesteliste fra Hallingstad på Toten i 1594, der folk fra høyere stender ble nevnt, mens bøndene i hovedsak ikke ble navngitt. Dag Erlandsson på Lunner, herr Tostens far, var en betydelig eiendomsbesitter som Berg mener burde vært navngitt -

unnlot han å komme, eller var han ikke bedt? Var det uvennskap slektninger imellom, etter som det gamle slektsnavnet Dyre aldri ble brukt av Bjørn Sevaldssons etterkommere? Holdt de til på hver sin side i en maktkamp mellom øvrighetspersoner utover 1500-tallet? Og Berg viker ikke tilbake for å antyde dristige muligheter. Kan herr Tosten ha vært en skjult papist, som i Solør kunne ha kontaktet den utstøtte herr Hermann Hansson Ring, sønn av Hole-presten Hans Hermannsson? Slike spørsmål kan vanskelig besvares ut fra oppbevart kildemateriale. Berg bruker selv uttrykket spekulasjoner, men holder seg klart innenfor sannsynlighetens grenser. Det ligger likevel i kortene at noen eksakte svar ikke kan gis.

Allerede i *Bergverk på Hadeland* viste Berg til et brev fra 1475 der *Hyttonæ* i Lunder nevnes, et gods i Lunner-ættas eie der det er funnet spor etter gammel jernsmelting. Trolig har det vært drevet bergverksvirksomhet her, mens vanlig oppfatning er at jernsmelting først i 1538 tok til i Norge med tyskeren Hans Glaser. Berg skrev allerede den gang at virksomheten på Hadeland ble gjenopptatt i annen del av 1600-tallet, og antydte at herr Tosten kan ha spilt en rolle her.

Berg setter opp fem slektstavler, men disse er ikke uproblematisk. Mens Christiansen og Tore H. Vigerust nøyer seg med å kalle Dyre Sevaldssons hustru en datter av Bjørn Bjarnesson på Hove i Fåberg, vet Berg at navnet er Elin Bjørnsdatter, noe jeg ellers bare har sett på mindre pålitelige nettsider. Korrekturen burde da også vært bedre på tavlene, da linjene mellom ulike ledd ikke alltid stemmer overens. Kari, lagmannens datter som var gift med Bent Andersson Haard, kalles her Eli, og Johanne Christensdatter, gift med Søren Emanuelson smed, forveksles med sin søster Dorte.

Et kontroversielt valg gjør Berg når han i slektstavle II setter inn herr Niels Bjørnsson til Strøm og søsteren Ingeborg Bjørnsdatter som barn av Bjørn Sevaldsson. Det var statsarkivar Finne-Grønn som i 1944 bragte herr Niels inn i denne sammenhengen, men Christiansen anser dette som en ren antagelse uten dekning i kildene. Berg tar riktignok visse forbehold, men hevder til tross for Christiansens skepsis at han ikke har registrert kritikk av Finne-Grønns på-

Herr Tosten fra Lunner

av Rune Arenfeldt Berg

stand. I slike tilfelle må man kunne kreve kildebevis, med mindre man vil forsyne tavlene med spørsmålstejn og stiplede linjer. Ingeborg Bjørnsdatter, som var gift med herr Augustinus Fransson Flor i Høland, har ellers et stort antall etterkommere på Romerike, og det er avgjort fare for at noen med utgangspunkt i denne slektstavlen ukritisk vil huke seg på Lunner-ætta.

Et interessant ektepar for oss på Ringerike er ovennevnte Søren Emanuelsen smed og Johanne Christensdatter, som etter mange år på Linstad i Lunner flyttet til Hønefossen, og hadde fire døtre som alle giftet seg her. Johannes mor, Eli Dagsdatter, var herr Tostens søster, og Johannes etterkommere på Ringerike er sikre etterkommere av Bjørn Sevaldsson.

Mer tvilsomt blir det når ektemannen Søren i slektstavle II framstilles som etterkommer av Dyre Sevaldsson gjennom sin angitte farfar, herr Søren Rasmusson (Frendesonius) til Lom. Allerede i 1920 hevdet Finne-Grønn at Lompresten var sønn av herr Rasmus Sørensson i Våle i Vestfold og hustru Eli Bentsdatter, lagmannens datterdatter, men Christiansen har uttrykt tvil om dette ettersom den gamle statsarkivar sin (u)vane tro heller ikke her har gitt noen begrunnelse. Også Are S. Gustavsén var i 2004 skeptisk til dette slektskapet. Søren smeds tilknytning til Dyre Sevaldsson må inntil videre anses som en hypotese.

En annen etterkommer av Bjørn Sevaldsson finner vi i slektstavle III: Ragnhild Hansdatter fra Oren i Lunner, gift med Tosten Haraldsen (født ca 1599) på Auren i Haug, og også disse har stor etterslekt på Ringerike. Så vidt vites er det ikke utført noe slektshistorisk arbeid om disse, men noe finnes i A. Lagesens *Ringeriske slekter*, bind 2 for Haug.

Sten Høyendahl

Christiania Intelligentssedler

Tirsdag 18. Octobr. 1814

Bortkomne Sager

Paa Undertegnedes Gaard Lerberg i Nordrehougs Sogn paa Ringerige er Natten til 8de d. M. ved Indbrud bortstjaalet et stort SølvKruuslaag, paa hvis forreste Side var indgravet Navnet: Marthe Tronsdatter, og paa den bagerste Ordene: gevanet en Havhest; et Sølvstøb, et Dosin Sølv-Spiseskeer, uden Navn, af Trondhjemske Arbeide; ½ Dosin gamle Ditto, forarbeidet i Christiania og mærket T.; 8 Stykker nye Theskeer, uden Navn, men forsynet med Guldsmeden Lars Moes Stempel; en stor ny Sølv-Potageslev, med Navn Tron Andersen og nysnævnte Stempel; en næsten ny oval Punchøse,

Lerberg den 10de October 1814.

uden Navn, med Guldsmed Robarths Stempel; 5 Stykker stampeberedede Gedebukskind; et garveberedet Fidlæders Kalvskind; et Par tilskaarne Støvleskafter af Fidlæders Skind; en ny rund Trøie, uden Armer, af mørkegraat Vadmæl med mørkegrønne Klædes Kanter; et Spand, hvori omtrent 1½ Bmpd. Smør; endeel Penge til henvend 1000 Rd. D. Ct.; samt nogle Beviser og Reverser. Til den eller de, som maatte give nogen sikker Oplysning til Opdagelse af dette Tyverie, udloves i Douceur 50 Rbd. N. V. af Tron Andersen Lerberg.

Forhørene etter hattemakerfeiden

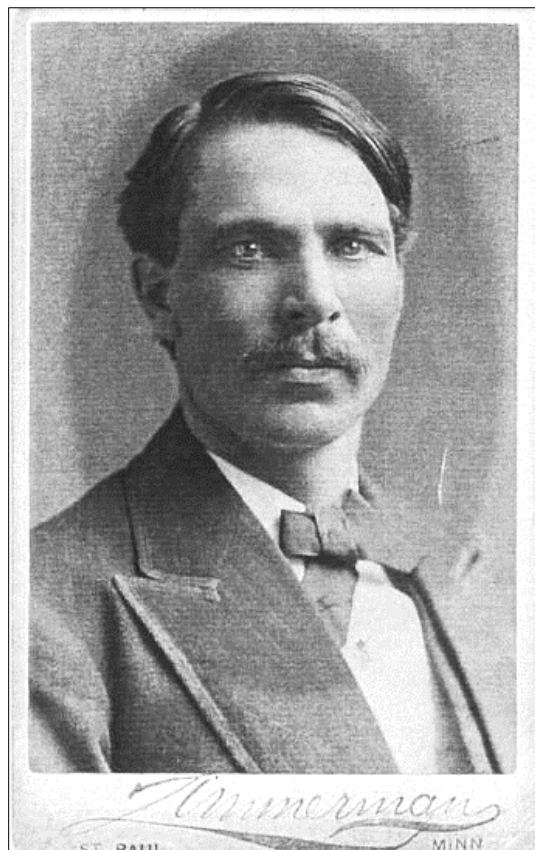
Del 1: Det ringeriske forhør

Sommeren 1851 gikk myndighetene løs på Marcus Thranes arbeiderforeninger, og i slutten av juli utbrøt det uroligheter ved Hønefossen og i Ådalen, best kjent som hattemakerfeiden etter som hattemaker Halsteen Knudsen ledet an i opprøret. I kjølvannet av tumultene ble det foretatt en rekke arrestasjoner, og holdt utallige forhør av arbeidere og andre som hadde deltatt. Forhørene fra 21. juli til 16. august 1851 ble ledet av sorenskriver Meinich, og skrevet inn i forhørsprotokollen for Ringerike. Senere forhør ble foretatt av en oppnevnt kommisjon, og oppbevares ved Statsarkivet i Oslo.

Mindre kjent er det at i 1854 utkom en omfangsrik bok med den ikke helt pirrende titelen *Arbeidersagen. Udtog af Retsakterne Afd. 1-10: Udtog og Tillæg Bilag A-D, samt Dom*. Her er til dels fyldige forhør og vitneforklaringer gjengitt i sammendrag for hver enkelt person på landsbasis. Boken ble primært trykt som et hjelpemiddel for Høyesterett, som i 1855 skulle avsi endelig dom over synderne, og også gjorde det til gagns.

Andreas Ropeid har gitt et glimrende bilde av hattemakerfeiden i annet bind av Hønefoss' historie, og det er liten tvil om at boken fra 1854 har vært hans hovedkilde. Forhørene gir detaljert kunnskap om hva som skjedde ved Hønefossen og i Ådalen, og boken handler faktisk mest om det som skjedde her oppe på Ringerike. Her kan vi se hvilken rolle hver enkelt spilte i denne urolige tiden. Boken er lagt ut på Nasjonalbibliotekets nettsider, slik at alle nå kan studere forhør og vitneprov i trykt skrift hjemme i sin egen stue.

Ettersom boken går ned på individnivå, får vi mange personopplysninger fra midten av århundret, de fleste fra småkårsfolk i Ådalen, men også en del fra Hønefossen. Vi får oppgitt alder på de fleste, noe som ikke forekommer i de offentliggjorte domslistene. Navnet på bosteder og husmannsplasser blir i stor grad oppgitt, noe som rundt 1850 er sjelden kost. Det er ofte problematisk å følge småkårsfolk på denne tiden, da det fortsatt er noen år igjen til folketellingen i 1865.

Gulbrand Johnsrud er den eneste av lederskikkelsene blant de lokale thranittene som det finnes et fotografi av. Etter utholdt straff på ett års fengsel utvandret han til Amerika.

Den 485 sider lange boken er slett ikke uproblematisk å forholde seg til. Den er oppdelt i ti avdelinger med hver sin sidetallsordning, og det finnes ikke noe navnerregister. Med andre ord er det usedvanlig kronglete å finne fram, selv om det egentlig bare er sammendrag av forhørene, som riktignok er svært fyldige. Her er det til og med noen håndskrevne sider, men ikke altfor mange. Vi har derfor valgt å lage et kort utdrag av forhørene for hver enkelt person i boken som sogner til Ringerike, og ikke minst har det vært helt nødvendig å lage et personregister.

Ønsker man å gå inn i originalforhørene, må man henvende seg til statsarkivene på Kongsberg og i Oslo. Her er det trolig langt flere interessante detaljer å finne - om man da behersker gammel gotisk håndskrift.

S. H.

2. avdeling

1851 21/7 Forhør i Hole ved konstituert sorenskriver Meinich i anledning av forhandlingene på arbeidernes sentralmøte (fra 10. til 17. juni samme år).

Hans Christensen Fjeld (1. dep., 90. vitne), valgt av de to foreningene i Hole som representant ved arbeidernes sentralmøte i Christiania - hevder at en minoritet på møtet var misfornøyd med det bestående, og oppgir navn på flere personer som hadde støttet en revolusjon, blant dem hattemaker Knudsen, skolelærer Semmen, Gulbrand Johnsrud og Niels Ottersen, som møtte for Modum Arbeiderforening, men var bosatt på Stiksrud på Tyristrand (s. 111-13).

1851 22/7 Det ringerikske forhør fortsettes i Hønefossen ved sorenskriver Meinich.

Halsteen Knudsen av Hønefoss (nr 13, 2. dep.), hattemaker, 47 år, vært bosatt ved Hønefoss de siste femten år, aldri vært under tiltale eller rettsforfølgelse, forklarer at han vel før i tiden hadde fungert som overformann for en arbeiderforening i Hønefossen, men dette vervet frasa han seg allerede i april, og senere har han så godt som ikke hatt noe med foreningen å bestille - benekter at han eller noen annen hadde gått inn for revolusjon på arbeidernes sentralmøte, der han var med i en komité på ni mann som skulle henvende seg til Stortinget om arbeidernes sak - sorenskriveren fant det nødvendig å belegge ham med arrest (s. 113-15).

P. Aass (101. vitne), politiassistent, hevder at han etter sentralmøtet hadde vært sammen med sin kone og datter og truffet på Knudsen, som hadde sagt at *det kan see ud til at hele Landet kommer til at staae i Brand om Stortinget ikke giver efter* (s. 115).

Knudsen nekter for at han hadde uttrykt seg slik Aass hevder, og benekter etter forespørsel at han har uttalt seg hånlige eller bespottelige om religion (s. 115).

1851 24/7 Det ringerikske forhør fortsettes i Hønefoss.

Johan Henrik Olsen Semmen (nr 14, 1. dep.), skolelærer, 29 år, ikke tidligere rettsforfulgt eller tiltalt - forklarer at han av Ytre Ådalens Arbeiderforening var blitt valgt som representant til arbeidernes sentralmøte, og fått med seg en uinnskrenket fullmakt til å handle slik han fant for godt, men også en instruks om hva foreningens ønsket: utvidet stemmerett og andre endringer som var berørt i en tidligere petisjon, *uden hvilken det var at befrygte, at Arbejderklassen saa sig nødsaget til, at foranledige en Revolution* - fra sentralmøtet forteller han at det var enighet om at nøden var stor blant den fattigere delen av befolkningen, men han erindrer ikke at noen talte for at det skulle gjøres revolusjon - det var ikke blitt votert over om man skulle gjøre revolusjon, men om man skulle inngi en adresse eller foranstalte en demonstrasjon (s. 121-23).

Gulbrand Torkildsen Johnsrud (nr 15, 4. dep.), 41 år, ikke tidligere vært under rettsforfølgelse, forklarer at han er formann for Øvre Ådalens Arbeiderforening, og enstemmig ble valgt til representant ved sentralmøtet - i et foregående møte var det enighet om at nøden var stor og at arbeidernes stilling måtte forbedres gjennom lovgivning, ellers måtte den simplere klasse frykte for at den *blev nødt til at anvende sine physiske Kræfter* - på sentralmøtet ble det ikke framsatt noe forslag om å gjøre revolusjon, men flere hadde meninger om hva som måtte gjøres dersom en revolusjon brøt ut (s. 123-24).

1851 26/7 Det ringerikske forhør fortsettes i Hole ved sorenskriver Meinich.

Niels Ottersen Justad (13. dep.), møtt på arbeidernes sentralmøtet som representant for Rudfjerdingens Arbeiderforening på Modum - hevder at det var bare få representanter som fryktet for uroligheter, blant dem Knudsen, Semmen og Johnsrud, men de hadde ikke sagt rett ut at de ønsket uro (s. 125-26).

Ole Rolfsen Gommæs (medtiltalte nr 140, 14. dep.), og **Ole Larsen Gommæs** (medtiltalte nr 141, 15. dep.), 32 år - begge redegjør for hva de har hørt fra sentralmøtet av Hans Christiansen Fjeld (s. 126).

1851 1/8 Det ringerikske forhør fortsettes.

Rasmus Thorsen Bergseie (skal være Bergsund!), (55. dep., 161. vitne), og **Ole Thorsen Bergsund** (56. dep.), hans bror, begge var på det berammede møtet (23. juli) i arbeiderforeningen på Løkke (skal være Løkkemoen) i Ådalen - de hørte skolelærer Semmen redegjøre for det som hadde skjedd på sentralmøtet, og hadde forstått ham slik at alle representantene hadde vært villige til revolusjon, men var uenige i tidspunktet for denne - Semmen hadde også fortalt at en mann på Kongsberg hadde sagt han kunne skaffe to tusen våpen, og at hver representant hadde oppgitt hvor mange folk han kunne skaffe tilveie - de framkomte på Løkkemoen var enige at det skulle skje revolusjon om de ikke fikk det slik de ville (s. 132).

1851 6/8 Det ringerikske forhør fortsettes.

Mons Gulbrandsen Amundstua (86. dep.), tilstede ved møtet på Løkke (Løkkemoen!) som skolelærer Semmen holdt etter sentralmøtet - sier det samme som Rasmus Thorsen (s. 133).

1851 7/8 Det ringerikske forhør fortsettes på Hønen ved Meinich.

Gulbrand Torkildsen Johnsrud (nr 15, 4. dep.), under militær vakt - kan ikke erindre at det på sentralmøtet hadde vært votert over å gjøre revolusjon, men enkelte hadde uttalt seg *noget strængt, og i den Retning, at man burde bruge Magten* etter at de var nektet adgang til Stortinget - mener å huske at Ramberg fra Kongsberg talte om to tusen våpen - redegjør for et møte han holdt 24. juli på Viken, hvor han ikke minnes å ha talt om revolusjon, men muligens om å foranstalte en storartet demonstrasjon (s. 133-34).

1851 8/8 Det ringerikske forhør fortsettes.

Fredrik Hvalseie (nr 51, 29. dep.), tilstede ved møtet på Løkke (Løkkemoen!) der Semmen hadde sagt at det var stemt over å gjøre revolusjon, men at dette ikke ble noe av da det var tre stemmer mindre for dette (s. 134).

1851 9/8 Det ringerikske forhør fortsettes.

Anders Hansen Gulspladsen (nr 52, 45. dep.), tilstede på Løkke(moen!) der det skal ha vært tre stemmer i mindretall om å gjøre for revolusjon - selv hadde han sagt at *saafremt der skulde have blevet Revolution, var det ligesaagodt først som sidst* - innrømmer at arbeiderforeningen han tilhører har erklært revolusjon (s. 135).

3. avdeling

1851 22/7 Konstituert sorenskriver Meinichs skrivelse til Buskeruds Amt (s. 1-2).

1851 23/7 Amtets svar (s. 2).

1851 24/7 Det ringerikske forhør fortsettes i Hønefossen ved konstituert sorenskriver Meinich.

Fredrik Jørgensen Hvalseie (nr 51) og **Elling Olsen Semmen** (nr 53), erklærte å ha sendt skolelærer Semmen til sentralmøtet for at han skulle tolke den nød og elendighet som finner sted i hans egn (s. 2-3).

Johan Henrik Olsen Semmen og **Gulbrand Johnsrud**, deres forklaringer finnes i 2. avdeling (s. 3).

1851 25/7 Det ringerikske forhør fortsettes i Hønefossen ved konstituert sorenskriver Meinich.

Robsahm (99. vitne), lensmann, og **Peter Aass** (101. vitne) og **Syver Sonerud** (100. vitne), politiassistenter, bekrefter innholdet av administrators skrivelse til amtet (s. 3-4).

Lorentz Henrik Meier (1. dep., 106. vitne), 38 år, proprietær; **Christian Tandberg** (2. dep.), 29 år, handelsfullmektig, og **Ole Halgrimsen Brastad** (3. dep., 122. vitne), 20 år, hadde bistått lensmannen og politiassistentene da en del personer befrikk arrestanten, hattemaker Knudsen - de navngir Helge Tytoden, Anders Larsen Sundløyken, Ole Olsen Mælingen, Theodor Andersen, Peder Olsen Olslund, Hans Nilsen Holdt, John Johannesen Nordre Hønefoss, Iver Jensen Øen, Knud Andersen Støa, Hans Andersen Damstuen, Hans Olsen Holdt og Anders Christiansen Marigaard (s. 4).

Hans Christian Hansen Mælingen (5. dep.), skomaker, har i lengre tid vært medlem av Hønefossens Arbeiderforening, også fra den tid da hattemaker Knudsen fungerte som overformann, og da denne fratrådte ble han sammen med syv andre menn valgt til å drive foreningen, men de har senere frasagt seg dette - var misfornøyd med Knudsens taler og foredrag, som han fant for svermeriske og usedelige, og hevder at Knudsen ikke hadde noen bemyndigelse til å delta på arbeidernes sentralmøte (s. 4-5).

Lars Tollefsen av Hønefoss (6. dep., 135. vitne), maler, **Inger Marie Jensdatter Hønefos** (7. dep.), **Olia Christophersdatter** (8. dep.), **Christian Ellefsen Branddalen** (9. dep.) (s. 5), og **A. P. Wold** (10. dep.), skredder, vitner om hva som var blitt sagt av Knudsen i foredrag og dagligtale (s. 5-6).

L. H. Meier (11. dep.), proprietær, og **Carl Kahrs** (12. dep., 121. vitne), sa at det ved forhøret hadde innfunnet seg rundt hundre arbeidere fra Ådalen som var opphisset og kom med truende ytringer - dagen før ble det om ettermiddagen arrangert et fanetog der Knudsen gikk i spissen for 2-300 hønefossinger og ådølger (s. 6).

1851 26/7 Forhøret fortsettes i Hole. 13.-15. dep. avhøres - vedkommer 2. avdeling (s. 6).

1851 27/7 Rapport fra kaptein Seip (s. 6)

1851 28/7 Det ringerikske forhør fortsettes paa tingstedet Hønen i Norderhov ved sorenskriver Meinich.

Anders Larsen Sundløyken (nr 17, 16. dep.), husmann under Vestern, 26 år, født i Norderhov prestegjeld av foreldre Lars Olsen Tanbergeie og kone Anne Gulbrandsdatter, døpt og konfirmert i Norderhov kirke, det siste da han var 16 år av presten Støren, ikke gjort militærtjeneste; hans formuesforhold er måtelige, da han kun har en ubetydelig plass; han er gift og har to barn, har ikke tidligere vært under rettsfølgelse, og har tålelig god helbred - var tilstede 22. juli da Knudsen etter forhøret i Glatvedgården utbragte et hurra for arbeiderforeningene da lensmannen og politiassistentene kom for å ta ham til arresten, og like ved hattemakerens bopel ble han befrikk av folkemengden - selv var han ikke med på dette, men ble stående på Pottemakerbakken - oppgir nå navn på et stort antall personer som var med (s. 7-8).

Rapport fra Captain Seip.

Ved at være kommen til Kundskab om, at Musketeer No. 66, Johannes Halvorsen Hallingby, Tjenestedreng hos Ole Jespersen Hallingby, skulde være Deeltager i den Arbejderforsamling, som Torsdagen den 24de Ds. fandt Sted i Hønefossen, blev han fremkaldt idag i Nærvær af Lieutnanterne Hals og Seip og afgav følgende foreløbige Forklaring.

Torsdagen den 24de Juli blev Paagjældende ved sin Hjemkomst fra Arbeide paa Hallingby, hvor han tjente, underrettet af sin Huusbond Ole Jespersen Hallingby, at han var tillsagt af følgende: Fredrik Jørgensen Hvalseie, Jens Pedersen Røste, Helge Eytodden og maasteer Flere, at fremmøde i Arbejderforeningen paa Løkkemoen for derfra at begive sig til Hønefossen, i den Hensigt at fritage Johan Semmen fra Arrest, dersom denne ved et foranstaltet Forhør skulde blive dekretet Arrest.

No. 66 opfyldte Opfordringen efter sin Erklæring og deeltog i det Passerede ved Hønefossen. Han angav paa Opfordring, at No. 83 Truls Pedersen Skollerudeie var i samme Folge, hvilken paa Grund heraf blev fremkaldt og afgav saadan Forklaring:

Paa sin Tilbagevandring fra Nordrehougs Bygden stødte han paa den forsamlede Arbejderforening lidt nordensfor Gaarden Semmen, Torsdagen den 24de Juli og angiver følgende: Hans Hansen Løkkemoen og Skoleholder Johan Semmen, at han blev af dem især tvunget til at følge Forsamlingen og at disse med Magt tog ham under Armen og truede ham i Forening med Alle øvrige i Forsamlingen at følge. Blandt de Tilstedeværende opgav han: Helge Eytodden, Fredrik Jørgensen Hvalseie, Jens P. Røste, Harald Strømmen, Ole Løkkemoen med Flere.

No. 66 Johan Halvorsen var tillige med i Høben, der truede ham at følge. Paagjældende har derhos erklæret, at han fulgte og deeltog i det senere Passerede i Hønefossen.

Johan Halvorsen Hallingby (nr 54, 17. dep.), musketeér nr 66 af Ringerikske kompani, 25 år, ikke tidligere tiltalt eller straffet, har i sin tid vært medlem av Ytre Ådalens Arbejderforening, men meldte seg ut i mars etter ordre av sin korporal - han var med sin husbonds tillatelse tilstede ved møtet 23. juli på Løkkemoen, og da han følte seg truet, gikk han med til Hønefossen, der han dagen etter overvar forhøret over skolelærer Semmen, samt Fredrik Hvalseie og Elling Semmens forklaring til protokollen - var med om aftenen i fanetoget ved Hønefossen, der han hadde båret sin militære lue - oppgir navn på en rekke personer (s. 8-9).

1851 29/7 Det ringerikske forhør fortsettes på Hønen.

Truls Pedersen Skollerudeie (nr 55, 18 dep.), musketeér nr. 83 av Ringerikske kompani, fri for fengsling, 27 år, født i Norderhov, ugift, aldri vært tiltalt eller straffet, har et svakt bryst - hevder at han ble forledet av skolelærer Semmen og Anders Hansen Gulspladsen til å melde seg inn i Ytre Ådalens Arbejderforening, men var av furér Østbye blitt oppfordret til å melde seg ut, hvilket han gjorde, og ble deretter truet av Semmen til å bli med i toget til Hønefossen - var frivillig med neste aften i fanetoget ved fossen (s. 9-10).

Ole Olsen Mælingen (nr 19, 28. dep.), skomaker, 33 år, gift, fem barn, bosatt ved Hønefossen; hans formuesforfatning er måtelig, da han ikke har kunnet erverve mer enn det daglige brød for seg og familien, ikke gjort militærtjeneste, har måtelig helbred - var tilstede da Knudsen ble befridd, men deltok ikke i dette (s. 10-11).

Fredrik Jørgensen Hvalseie (nr 51, 29. dep.), fri for fengsling, 35 år, bor som innerst i plassen Brubråten under Hval, gift og har tre barn, i måtelige formuesforhold da han ikke har kunnet erverve mer enn det daglige brød for seg og familien; ikke gjort militærtjeneste, aldri vært rettsforfulgt, er medlem av Ytre Ådalens Arbejderforening - Knudsen hadde oppsøkt ham i hans hjem samme aften som han var blitt befridd, og om morgenen hadde de begitt seg til Jens Røste og blitt enige om å sammenkalle til møte på Løkkemoen - på Løkkemoen var det enighet om at øvrigheten ikke skulle tillates å arrestere skolelærer Semmen, og etter dennes tale ropte forsamlingen hurra og bega seg mot Hønefossen - under forhøret neste dag hadde alle forholdt seg rolig, og om aftenen deltok de i et fanetog - selv fulgte han med Knudsen til møtet 27. juli på Jonsrud, der Gulbrand Johnsrud underrettet Øvre Ådalens Arbejderforenings medlemmer om hva som hadde skjedd, og da det var fare for at han skulle bli arrestert, dro forsamlingen mot Hønefossen for å konfrontere amtmannen, men toget ble innstilt på Røste - selv kom han til Røste med flere medlemmer av Ytre Ådalens Arbejderforening - bekrefter til slutt at Elling Semmen og han 24. juli var blitt utpekt av de tilstedeværende ådølingene til å forklare seg på samtliges vegne til protokollen (s. 11-13).

1851 30/7 Det ringerikske forhør fortsettes på Hønen ved konst. sorenskriver Meinich.

Theodor Andersen nordre Hønefos (nr 23, 30. dep.), 20 år, eier ikke noe utenom sine gangklær, ikke tidligere vært under rettsforfølgelse, står ikke i militær tjeneste, har et svakt bryst, aldri vært medlem av arbeiderforeningen - var tilstede da Knudsen ble befridd ved Hønefossen og hevder at han ikke tok del i dette, men administrator opplyser at han med egne øyne har sett ham i spissen for dem som forfulgte politiet over broene, løfte hånden og rope noe slikt som: *Hei Gutter lad os gaae paa* - han benekter å ha gjort dette (s. 13-14).

Peder Olsen Olslund (nr 22, 31. dep.), 25 år, bor som simpel arbeidsmann ved Hønefossen, gift og har ett barn, har hittil ikke ervervet mer enn det daglige brød for seg og sin familie, aldri vært under rettsforfølgelse, ikke gjort militær tjeneste, har god helbred - var med arbeiderforsamlingen over Hønefossbroene der Knudsen ble befridd - angrer nå at han har forbrutt seg mot loven, og latt seg villedes av de fanatikere som hadde forsøkt å veilede den simple klasse, særlig Helge Tytodden som var kjent for å være særdeles forstandig (s. 14-15).

Hans Nilsen Holdt (nr 24, 32. dep.), framstilt under militær bevoktning, 21 år - var med forsamlingen over Hønefossbroene der Knudsen ble befridd, men var hverken først eller sist i flokken, tok ikke sin hånd i noen, og hadde ingen del i det hele - etterpå fulgte han folkemassen tilbake til Knudsens hus, der det ble servert øl uten at han fikk noe av dette, og Knudsen takket dem for å ha vært tapre karer og at dette kunne gavne både ham og de forsamlede, deres barn og etterslekt (s. 15-16).

1851 31/7 Det ringerikske forhør fortsettes på Hønen ved konstituert sorenskriver Meinich.

Knud Andersen Støa (nr 25, 35. dep.), under militær bevoktning, 60 år, husmann under Vestern i Haug annekst, er gift og har et uforsørget barn, men befinner seg i små kår og har en måtelig helbred, aldri vært tiltalt eller straffet, har i sin tid vært soldat ved Ringerikske kompani, men er forlenget avskjediget fra tjenesten; han er medlem av Hønefossens Arbeiderforening - var med på å befri Knudsen ved Hønefossen (s. 16).

Hans Andersen Damstuen (nr 26, 36. dep.), under militær bevoktning, 27 år, arbeidsmann ved Hønefossen, er gift og har to barn, i små kår, ikke vært militær, aldri vært under rettsforfølgelse, har god helbred; han er medlem av Hønefossens Arbeiderforening - var tilstede da Knudsen ble befridd ved Hønefossen, men benekter å ha tatt del i dette til tross for at han av nysgjerrighet ikke trakk seg tilbake fra opptøyene (s. 16).

Hans Olsen Holdt (nr 21, 37. dep.), under militær bevoktning, 20 år. aldri vært under rettsforfølgelse, sykelig - har for et par år siden meldt seg inn i Hønefossens Arbeiderforening, aldri vært på møtene - var tilstede da Knudsen ble befridd ved Hønefossen, men tok ikke del i dette (s. 16-17).

Anders Christiansen Marigaard (nr 18, 38. dep.), under militær bevoktning, 37 år, gift og har tre barn, i små kår; har vært soldat, men er avskjediget fra tjenesten, aldri vært under rettsforfølgelse, har god helbred; han er medlem av Hønefossens Arbeiderforening - var tilstede da Knudsen ble befridd ved Hønefossen, men tok ikke del i dette til tross for at han fulgte med i folkestimlen - var siden med hjem til Knudsen og ble traktert der, men hadde ikke hørt hva han talte om (s. 17).

Magnus Monsen (39. dep., 136. vitne), snekker, bor på plassen Vasslaus under gården Hen - fikk besøk av Knudsen etter befrielsen ved Hønefossen, men var da ikke hjemme, og hans kone fortalte at Knudsen ville begi seg oppover Ådalen for å samle folk som kunne forsvare ham - ble forbauset over ådølingenes erklæring til protokollen 24. juli under forhøret, og tror det var en del som ikke likte dette, men som ble truet til å holde munn - Knudsen oppsøkte ham hjemme om kvelden 26. juli på vei til Ådalen, der han ville prøve å få folk til å gå mot Hønefossen, og selv fulgte han med oppover til Ådalen for om mulig å forhindre dette, på veien fikk de følge med flere som skulle til møtet 27. juli på Jonsrud - da han fortalte Gulbrand Jonsrud om Knudsens hensikter, sa Jonsrud at han *troede Knudsen var bleven gal* - etter at Knudsen hadde holdt tale, besluttet arbeiderne likevel å danne tog fra Jonsrud for å møte øvrigheten ved Hønefossen (s. 17-18).

Halvor Helgesen Skollerudeie (nr 74, 40. dep.), noe over 50 år - var med i møtet på Løkkemoen, og hevder at ingen ble truet til å følge med - overvar dagen etter forhøret over skolelærer Semmen (s. 18-19).

Gulbrand Gulbrandsen Brentebraaten (nr 70, 41. dep.), 36 år - var med i møtet på Løkkemoen, og hevder at forsamlingen ved avgang truet med å straffe dem som på noen måte sviktet (s. 19).

Arne Knudsen Delet, Grønvoldeie (nr. 66 eller 85, 42. dep.), 48 år - var med i møtet på Løkkemoen, og gikk sammen med over 90 ådølinger i toget mot Hønefossen, der han hørte opplest den avgitte forklaringen til protokollen, som han syntes var *brav* (s. 19).

Peder Guttormsen Semmen (nr 75, 43. dep.), omtrent 40 år - var med i møtet på Løkkemoen (s. 19).

Nils Clemmetsen Skollerudeie (nr 73, 44. dep.), under militær bevoktning, noe over 37 år, gift, har fem uforsørgede barn, aldri vært tiltalt eller straffet, er i små kår, har god helbred, er avskjediget fra krigstjenesten ved det gevorbne artilleri i Christiania; han er medlem av Ytre Ådalens Arbeiderforening - var med i et møte 23. juli på Røste (først sagt Gulspladsen) og i samlingen på Løkkemoen, og gikk med toget til Hønefossen der han hørte forklaringen til protokollen ble opplest - var også med i fanetoget samme aften (s. 19-20).

Anders Hansen Gulspladsen (nr 52, 45. dep.), 67 år, husmann under Skollerud, er gift og har seks barn, som alle er voksne; hans tidligere gode formuesforfatning er blitt ruinert ved en uheldig akkord om tømmerkjøring

som han påtok seg for tre-fire år siden; har tjent som soldat i årene 1810-14 ved 7. kompani av Nordenfjeldske bataljon; aldri vært under tiltale eller rettsforfølgelse, har god helbred, unntatt når han er plaget av gikt; han er medlem av Ytre Ådalens Arbeiderforening og fungerer som valgt rådmann - var med i et møte 23. juli på Røste der Knudsen og Helge Tytodden var tilstede, og samme dag i møtet på Løkkemoen før de gikk mot Hønefossen, der forklaringen til protokollen ble opplest, og han var også med i fanetoget samme aften - var 27. juli med i samlingen på Jonsrud, der Gulbrand Johnsrud formantet til lydighet mot lovene, men forlot møtet før noen beslutning ble tatt (s. 20-21).

1851 1/8 Det ringerikske forhør fortsettes på Hønen ved konstituert sorenskriver Meinich.

Helge Gundbjørnsen Tytodden (nr 16, 46. dep.), senere avdød, 34 år gammel - erkjenner å ha vært med på å befri Knudsen, men benekter å ha vært anstifter av opptøyene eller hatt mer skyld i disse enn de øvrige - innrømmer at han muligens hadde sagt at hele Ådalen ville gjøre opprør om Knudsen ble arrestert (s. 21-22).

Semmen, under militær vakt - var med i møtet på Røste, men ble syk og måtte legge seg på låven, følte seg også utilpass under møtet samme dag på Løkkemoen, men sa noen ord til de frammøtte da de skulle gå mot Hønefossen, og han var fortsatt ikke bra dagen etter da forklaringen i protokollen ble opplest - fulgte med ådølingene tilbake etter at fanetoget var endt og holdt seg hjemme, men dro 28. juli oppover for å underrette Øvre Ådalens Arbeiderforening om at de kunne gjøre viderreis - i Strømstøa støtte han sammen med rundt hundre ådølinger, som reiste tilbake, da det skulle ha kommet krigsfolk til Hønefossen (s. 22-23).

Knudsen, ufengslet, under militær vakt - benekter skyld i at arbeiderne befri ham ved Hønefossen, og redegjør for hva han samme dag hadde gjort og sagt - beretter om turen oppover Ådalen til Vasslaus og siden til Røste hvor han etter møtet fulgte med til Løkkemoen, var ikke med toget til Hønefossen, men kom dit sent på natten sammen med Gulbrand Johnsrud - neste aften gikk han i spissen for fanetoget som de fikk istand - møtte 27. juli på Jonsrud der de forsamlede, ikke fullt tyve personer, bega seg mot Hønefossen og kom til Røste, der han fikk vite at han var innkalt til nytt forhør, og han dro derfor videre og meldte seg for lensmannen (s. 23-25).

Peder Pedersen Semmen den yngre (nr 76, 47. dep.), 27 år, medlem av Ytre Ådalens Arbeiderforening - var med i møtet på Løkkemoen, og gikk med toget til Hønefossen (s. 25).

Peder Pedersen Semmeneie den eldre (nr 77, 48. dep.), 56 år, medlem av Ytre Ådalens Arbeiderforening - var med 24. juli ved Hønefossen, men ikke på møtet dagen før ved Løkkemoen (s. 25).

Ole Bendixen Hvalseie (nr 63, 49. dep.), husmann, 45 år - er ikke medlem av arbeiderforeningen, men ble innkalt til møtet på Løkkemoen under trusler fra Helge Tytodden, og var dagen etter med ved Hønefossen, der han holdt seg i bakgrunnen og ikke svarte da erklæringen til protokollen ble opplest (s. 25-26).

Engebret Mikkelsen Grønvoldseie (nr 101, 50. dep.), 54 år, og **Ole Jonassen Semmeneie** (nr 94, 51. dep.), 20 år, medlemmer av Ytre Ådalens Arbeiderforening - var med ved Hønefossen, men visste ikke hvilke beslutninger som var tatt ved møtet på Løkkemoen (s. 26).

Elling Arnesen Grønvold (54. dep., 147. vitne), gårdbruker - observerte 26. juli Knudsen ved Hval på hans ferd oppover Ådalen, og flyttet sammen med flere andre gårdbrukere ut i skogen (s. 26).

1851 2/8 Det ringerikske forhør fortsettes på Hønen ved Meinich.

Ole Olsen Mælingen (nr 19, 28. dep.), **Anders Larsen Sundløyken** (nr 17, 16. dep.), **Theodor Andersen Nordre Hønefos** (nr 23, 30. dep.), **20 Hans Nilsen Holdt** (nr 24, 32. dep.), **Hans Andersen Damstuen** (nr 26, 36. dep.) og **Anders Christiansen Marigaard** (nr 18, 38. dep.) framstilles fri for fengsling, men under militær vakt - 32. dep. nekter fortsatt for å ha vært med på å befri Knudsen - 16. dep. erindrer nå at han grep politiassistent Sonerud i hånden for å løsne hans tak i Knudsen - 30. dep. fastholdt sin tidligere forklaring til tross for at vitner hadde godtgjort at han hadde vært med over Hønefossbroene - de øvrige gjorde ingen endringer i sine forklaringer (s. 26).

Rasmus Thorsen Bergsund (55. dep., 161. vitne), gårdbruker - hadde fått vite at flere hundre ådølinger 27. og 28. juli var i anmarsj mot Hønefossen, men at de hadde vendt om ved Strømstøa og Røste - da hattemaker Knudsen reiste forbi Hval 26. juli, skal han ha sagt til til Christopher Arnesen Grønvold, medlem av arbeiderforeningen, at denne *skulde slibe godt sin Øxe eller Bile til den paafølgende Dag* (s. 26-27).

Ole Thorsen Bergsrud (skal være Bergsund!), (56. dep.) (s. 27):

56de Deponent Ole Thorsen Bergsrud forklarede sig eenstemmig med 55de Deponent. Tillagde, at han for ikke længe siden hørte 29de Deponent Fredrik Hvalseie yttre, at Forskjellen mellem mit og dit skulde ophøre, at Enhver skulde have Lov til at spise ved hvilketsomhelst Bord og at der om nogle Aar ikke længer skulde være nogen Konge, da det ikke længere skulde hedde Døskar den Første, men Døskar Johannesen.

1851 4/8 Det ringerikske forhør fortsettes på Hønen ved Meinich.

John Torkildsen Støa, Strandeeie (57. dep., 198. vitne), medlem av Øvre Ådalens Arbeiderforening - var med i møtet 27. juli på Jonsrud, fikk i oppdrag å underrette formennene nord i Ådalen (s. 27).

Jens Johnsen Hønefos (nr 57, 58. dep.), 23 år, **Ole Johnsen Hønefos** (nr 32, 59. dep.), 28 år, og **Helge Johnsen Hønefos** (nr 28, 60. dep.), 20 år, løse og ledige personer, arbeidere ved Hønefossen, ikke vært i militær stilling, ikke vært under rettsforfølgelse; de har god helbred, dog oppga 59. dep. å ha et svakt bryst - de hadde vært med på å befri Knudsen ved Hønefossen, og hevder at Anders Larsen Sundløkken og Helge Tytodden var anførere her - de anså Helge Tytodden som anstifter for det hele (s. 27-28).

Edvard Helgesen Hønefos (nr 29, 61. dep.), 21 år, ikke i noen militær stilling, ikke tidligere vært under rettsforfølgelse, har god helbred, er ugift, har ingen formue idet han ernærer seg som dagarbeider - var med på å befri Knudsen ved Hønefossen, men hevder at han ikke la hånd på noen (s. 28).

Peter Iversen Hønehagen (nr 30, 62. dep.), 31 år, husmann under gården Hønen i Haug, gift og har tre barn, befinner seg i små kår, ikke gjort militær tjeneste, ikke vært under rettsforfølgelse, har god helbred - var med på å befri Knudsen til tross for at det gjentatte ganger ble foreholdt at de utsatte seg for straff (s. 28).

Anders Jensen Hønefos (nr 31, 63. dep.), 34 år, dagarbeider ved Hønefossen, gift, har to barn, tjent som soldat i Ringerikske kompani, og er avskjediget derfra for omtrent tre år siden; aldri vært rettsforfulgt, lever i armod, har tålelig god helbred - han og de øvrige av sagfogd Ridders arbeidere hadde vært med på å befri Knudsen etter oppfordring fra Helge Tytodden, som hadde sagt: *Lad mig nu see at I ere vaagne Gutter* (s. 28).

John Ellingsen Dammen (nr 37, 64. dep.) - var med på å befri Knudsen ved Hønefossen (s. 28).

Nils Kittelsen Hønefos (nr 32, 65. dep.), 47 år, oppholdt seg omtrent tyve år ved Hønefossen som simpel arbeidsmann, gift og har seks barn, befinner seg i små kår; har gjort tjeneste som artillerist ved 1. batteri av 1. bataljon, har aldri vært under tiltale eller forfølgelse, har tålelig god helbred - var med på å befri Knudsen ved Hønefossen, men hadde ikke hørt at lovens ord om straff ble opplest i Glatvedgården (s. 28-29).

Nils Olsen Hervig (66. dep., 115. vitne) (s. 29).

Nils Andersen (nr 20, 67. dep.), pottemaker, 41 år, har bodd ved Hønefossen de siste ti år som pottemakerarbeider, gift, har to barn, er i små kår, tjent som soldat ved Akerske og Skedsmoske kompani av 2. brigade samt ved Follooske kompani av 1. brigade og deretter ved Fredrikstads garnison, forlenget avskjediget fra tjenesten; har aldri vært under rettsforfølgelse, har en dårlig helbred - fulgte folkemassen etter at Knudsen ble befridd, men ikke lenger enn til Pottemakerbakken (s. 29).

1851 5/8 Det ringerikske forhør fortsettes på Hønen ved Meinich.

Nils Larsen Støa Westerneie (71. dep., 114. vitne), fulle 17 år og konfirmert - var tilstede da Helge Tytodden og Anders Sundløkken var de første som befridd Knudsen ved Hønefossen (s. 29).

Nils Christoffersen Bertels eller **Hønefos** (73. dep, 116. vitne), var tilstede da Knudsen ble befridd ved Hønefossen, og hadde selv ikke vært med, men hadde etter anmodning av Helge Tytodden i forveien gått opp til Dammen på Molvald for å hente arbeiderne til sagfogd Ridder (s. 29).

Christian Gulbrandsen Qværnene (74. dep., 123. vitne), med tilnavn *Glandsegubbe* (s. 30).

Jens Helgesen Gjermundboe (nr 39, 79. dep.), 31 år, hans foreldre bor på Lagerhaugen ved Hønefossen - var sammen med sagfogd Ridders øvrige arbeidere tilstede da Knudsen ble befridd ved Hønefossen, men selv fulgte han bare med for å se på (s. 30).

Ole Andersen Høneneie (80. dep., 132. vitne), erkjenner å ha bragt bud om å møte ved Hønefossen (s. 30).

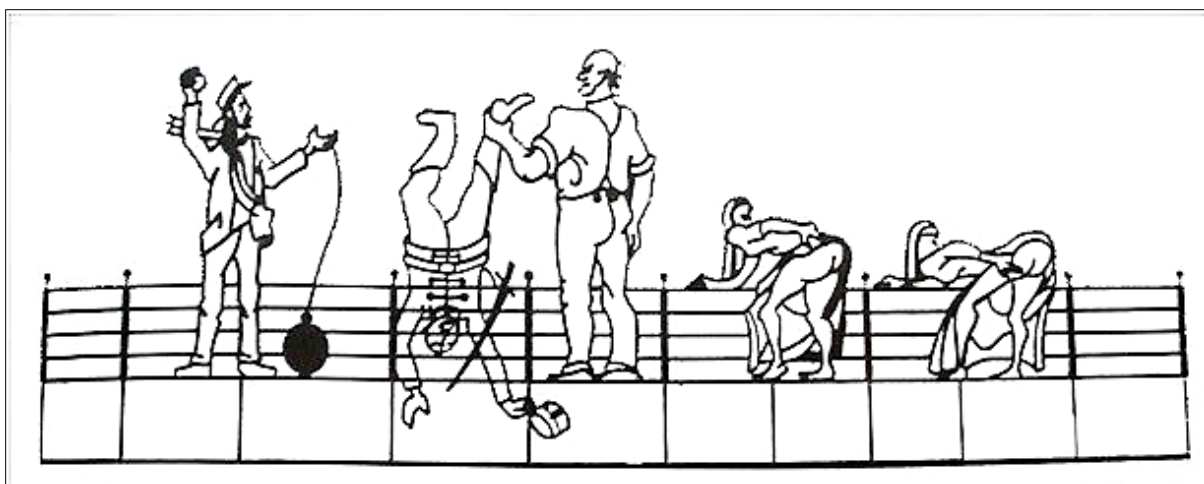
Torkild Ellingsen Spinderud (nr 33, 81. dep.), 49 år, bor på Øya ved Hønefossen, gift, tre barn, ganske uformuende, ikke gjort militærtjeneste, aldri vært under rettsforfølgelse, har måtelig helbred og især et dårlig bryst - sier å ha latt seg villedde av Helge Tytodden til å være med på å befri Knudsen (s. 30).

Torger Andersen Hønefos (nr 34, 82. dep.), med tilnavn *Hattinger*, 42 år, bor som arbeidsmann ved Hønefossen, gift, har seks barn, lever i armod, tjent som artillerist ved 2. batteri av 1. bataljon i Christiania, og er forlenget avskjediget fra tjenesten; når unntas at han som artillerist utholdt 24 timers arrest for å ha sovnet på vakt, har han ikke vært rettsforfulgt; han har god helbred - var med på å befri Knudsen (s. 30).

Christian Petersen Hønefos (nr 35, 83. dep.), 26 år, bor ved Hønefossen, gift, har to barn, er i små kår, ikke gjort militærtjeneste, ikke vært tiltalt eller straffet, har et svakt bryst - innrømmer å ha vært sammen med sagfogd Ridders arbeidere om å befri Knudsen, men var ikke med over broene, mener at Helge Tytodden var anstifter - var ikke ved Hønefossen 24. juli (s. 30-31).

Ole Mikkelsen Hønefos (nr 36, 84. dep.), 47 år, har bygslet et stykke jord under Hønen i Haug, gift, har tre barn, er i små kår, tjent som soldat ved Ringerikske kompani og er avskjediget derfra, aldri vært rettsforfulgt, har tålelig god helbred - var sammen med sagfogd Ridders arbeidere med på å befri Knudsen (s. 31).

Slik så Asle Raaen for seg det som skjedde ved fossen. Fra venstre ser vi Halsteen Knudsen, lensmann Robsahm på utsiden av rekkverket i et fast grep av Helge Tytodd, mens damene til høyre er navnløse - om de da i det hele tatt har eksistert.

1851 6/8 Det ringerikske forhør fortsettes på Hønen ved Meinich.

Endre Gulbrandsen Hvalseie (85. dep.) - fikk 27. juli bud fra Gulbrand Johnsrud om å tilsi medlemmene av arbeiderforeningen å komme til Jonsrud, men da han selv ut på kvelden kom dit, var ingen der - han fant dem igjen i Strømstøa, rundt 80 mann, og Johnsrud ba ham og hans følge om å reise hjem - det ble foretatt valg til arbeiderforeningen i Strømstøa, der de gamle formennene og rodemennene ble gjenvalgt (s. 31).

Mons Gulbrandsen Amundstua eller **Løkke** (86. dep.), medlem av Ytre Ådalens Arbeiderforening - fulgte 27. juli etter Gulbrand Johnsrud til Røste, der det var samlet 20-30 mann, og Knudsen ivret for å dra videre til Hønefossen, men flere motsatte seg dette, og da det gikk rykter om at militære lå ved veien, dro de til Strømstøa, der det lå 70-80 mann fra Øvre Ådalen som nå vendte om (s. 31-32).

1851 7/8 Det ringerikske forhør fortsettes.

Gulbrand Johnsrud hevder at han møtte godvillig til forhøret 4. juli, og deltok i fanetoget om aftenen - hørte 26. juli at de militære skulle samles, og sammenkalte da til et møte på Jonsrud, men nekter for å ha sendt bud på Knudsen og Fredrik Hvalseie, og det var ganske uventet at disse innfant seg - Knudsen ville at forsamlingen skulle gå med ham for å hindre at han ble arrestert, mens han selv ba flere av de møtende ikke å høre på Knudsens snakk - han dro likevel ut sammen med seksten-sytt andre om kvelden, men de kom ikke lenger enn til Røste, da de antok at de militære ville *jage dem Alle hjem igjen som Bikjer* (s. 32-33).

Gulbrand Olsen Qværnene (nr 37, 87. dep.), 38 år, enkemann, fire barn, har gjort tjeneste som soldat ved Ringerikske kompani og er avskjediget derfra, har aldri vært under rettsforfølgelse, har god helbred - hadde fulgt folkemassen fra Glatvedgården, men hadde ikke vært med på å befri Knudsen (s. 33-34).

Iver Olsen Snaret (nr 38, 88. dep.), 28 år, gift, tre barn, ikke gjort militærtjeneste, ikke vært rettsforfulgt, har god helbred - hadde fulgt folkemassen fra Glatvedgården, men hadde ikke vært med på å befri Knudsen (s. 33-34).

Helge Torbjørnsen Øen (90. dep., 154. vitne) - hadde ikke tatt del i befrielsen av Knudsen (s. 33-34).

1851 8/8 Det ringerikske forhør fortsettes på Hønen ved Meinich.

Nr 19, 28. dep. (**Ole Olsen Mælingen**), nr 23, 30. dep. (**Theodor Andersen Nordre Hønefos**), og nr 24, 32. dep. (**Hans Nilsen Holdt**) var alle tilstede da Knudsen ble befridd, men nektet for å ha tatt aktivt del i dette (s. 34).

Syver Gulbrandsen Hvalseie (nr 78, 92. dep.), 25 år; **Lars Gulbrandsen Hallingbyeie** (nr 65, 93. dep.), 30 år; **Arne Knudsen Hallingbyeie** (nr 66, 94. dep.), 48 år; **Gulbrand Gulbrandsen Grønvoldseie** (nr 67, 95. dep.), 63 år; **Peder Gulbrandsen Svendsrud** eller **Grønvoldseie** (nr 69, 96. dep.), 30 år, og **Ole Thorsen Pederspladsen** eller **Semmeneie** (nr. 71, 97. dep.), 65 år, alle medlemmer av Ytre Ådalens Arbeiderforening, var med i samlingen på Løkkemoen, der det ble sagt av flere at alle som skulle være med til Hønefossen - de var ved Hønefossen morgenen etter og hørte forklaringen i protokollen ble opplest, og likte ikke denne, men kunne ikke gjøre noe av frykt for å pådra seg formennenes vrede - i møtene de har deltatt på, har det ikke handlet om å gjøre opprør, selv om Anders Gulspladsen visstnok har talt mye om deling av jord (s. 34-35)

Lukas Olsen Hvalseie (nr. 64, 98. dep.), 55 år, medlem av Ytre Ådalens Arbeiderforening - var med ved møtet på Løkkemoen, og ble truet til å være med i toget mot Hønefossen - hørte underveis at Anders Gulspladsen oppfordret til å kaste dem som ville arrestere skolelærer Semmen over Hønefossbroen (s. 35).

Ole Syvertsen Skollerudeie, (nr 79, 99. dep.), 57 år, og **Anders Helgesen Smit**, (nr 68, 100. dep.), 37 år, begge medlemmer av Ytre Ådalens Arbeiderforening - var med i toget til Hønefossen (s. 35-36).

Christopher Arnesen Grønvold, (nr 72, 101. dep.), var med i toget til Hønefossen (s. 36).

Fredrik Hvalseie (nr 51, 29. dep.) - hevder at hans og Knudsens reise oppover ikke gjaldt annet enn å være med i møtet på Jonsrud, og benekter at han eller andre hadde truet noen, og så vidt han vet ble alle på Løkkemoen med på turen til Hønefossen - på Røste hadde ingen vært redd for de militære, da ingen der hadde noe ondt i sinne - redegjør for forskjellige forhold (s. 36-37).

1851 9/8 Det ringerikske forhør fortsettes på Hønen ved Meinich.

Anders Hansen Gulspladsen (nr 52, 45. dep.) - nekter bestemt for at han har snakket om å kaste noen over broene ved Hønefossen, og redegjør ellers for forskjellige forhold (s. 37-38).

1851 14/8 Det ringerikske forhør fortsettes på gården Semmen (i Ådalen) ved Meinich.

Helge Syversen Hval (nr 80, 102. dep.), 21 år, i tjeneste hos Abraham Hval, medlem av Ytre Ådalens Arbeiderforening - var med ved møtet på Løkkemoen, der de framkomte både ved avmarsj og underveis ble opptalt av formennene, og var om morgenen 24. juli ved Hønefossen (s. 38).

Truls Pedersen Simarud (nr 81, 103 dep.), 37 år, husmann under Hval - var med ved møtet på Løkkemoen, og ved Hønefossen morgenen 24. juli, der han ikke hørte stort av opplesningen av protokollen (s. 38-39).

Hans Olsen Buebraaten under **Hval** (nr 82, 104. dep.), 45 år, svoger av Fredrik Hvalseie og bor i samme hus som denne - var med ved møtet på Løkkemoen, og ved Hønefossen om morgenen 24. juli (s. 39).

Gulbrand Brentebraaten (nr 70, 41. dep.) - var med på Løkkemoen, men da han ville forlate følget underveis til Hønefossen, ble han oppbragt av Fredrik Hvalseie, og torde ikke annet enn å følge med (s. 39).

Ole Bendixen (nr 63, 49. dep.) - var med i møtet på Løkkemoen, der Helge Tytodden hadde truet med at den som ikke ble med til Hønefossen *skulde ligge paa Stedet* - hadde tidligere hørt Anders Hansen Gulspladsen si *at der nu skulde deles lige indtil Skjorten* (s. 39).

Elling Olsen Semmen (nr 53, 105. dep.), 35 år, halvbror av skolelærer Semmen, medlem av Ytre Ådalens Arbeiderforening - fastholdt sin forklaring om at han og Fredrik Hvalseie 24. juni hadde avgitt forklaring til protokollen - var med på Løkkemoen, og anså Knudsen og Helge Tytodden som egentlige hovedmenn - var også med i møtet på Løkke, der instruks til skolelærer Semmen før sentralmøtet ble vedtatt (s. 39-40).

Ole Engebretsen Semmen (nr. 40, 106. dep.), blind, 70 år, far til skolelærer Semmen, medlem av Ytre Ådalens Arbeiderforening - vært med i foreningens møter i Bertelspladsen under Semmen, har vært rådspurt om forhold i eldre tid, og har vært sin sønn behjelpelig med å diktere nesten alt som står i instruks til sentralmøtet - har nylig hørt rykter om at store skarere arbeidere skulle komme nordenfjells fra (s. 40).

1851 15/8 Det ringerikske forhør fortsettes på Østre Bergsund i Ådalen ved Meinich.

Jens Pedersen Røste (nr 56, 107. dep.), 57 år, husmann under Skollerud, har oppholdt sig i plassen Røste under Skollerud de siste 15-16 år, aldri gjort militærtjeneste, ikke vært under rettsforfølgelse, har god helbred, er gift og har tre barn som alle er voksne - han er rodemann i Ytre Ådalens Arbeiderforening, men benekter å ha vært blant opphavsmennene til møtet på Løkkemoen - var med til Hønefossen, fulgte med Knudsen til møtet på Jonsrud, og var 28. juli ved Strømstøa der sikkert over hundre mann var samlet (s. 40-41).

Gulbrand Olsen Erikspladsen (nr 97, 108. dep.), 37 år - fulgte med Knudsen til møtet på Jonsrud (s. 41).

Nils Arnesen Somdalen (nr 62, 109. dep.), 46 år - var med i toget til Hønefossen, men nekter for å ha vært tilstede ved møtet på Jonsrud eller i Strømstøa (s. 41).

Halsteen Nilsen Skollerudeie (nr 38, 110. dep.), 39 år, husmann under Skollerud - var med i møtet på Løkkemoen, og fikk ordre om å gå med til Hønefossen (s. 41-42).

Ole Jensen Røste (nr 59, 111. dep.), 27 år - var med i møtet på Løkkemoen, og fikk befaling om å være med til Hønefossen - var i Glatvedgården og hørte opplesningen av protokolltilførselen (s. 42).

Anders Mikkelsen Skollerudeie (nr 84, 112. dep.), 36 år - var ikke med på Løkkemoen, men møtte toget på Veiklemoen, og gikk med til Hønefossen - alle hadde vært enige om at de ikke skulle fornærme noen, og ikke brette så mye som en gjerdestaur (s. 42).

Mons Ellingsen Rundhøgen (nr 85, 113 dep.), 55 år - var med i møtet på Løkkemoen, og var tilstede om morgenen i Glatvedgården da protokolltilførselen ble opplest, men var så langt borte at han ikke hørte noe (s. 42).

Gulbrand Gulbrandsen Bergsundeie eller **Aasterud** (nr 86, 114. dep.), 24 år - var med i møtet på Løkkemoen, og gikk med til Hønefossen (s. 42).

John Nilsen Bergsundeie (nr 61, 115. dep.), 27 år - var med på Løkkemoen, og gikk med til Hønefossen (s. 42).

Ole Helgesen Lia eller **Bergsundeie** (nr 60, 116. dep.), 45 år, medlem av arbeiderforeningen - kom til møtet på Løkkemoen da de forsamlede ble stilt i geledd, og gikk med i toget til Hønefossen der han om morgenen hørte forklaringen til protokollen bli opplest, uten at han hadde innvendinger mot dette (s. 43).

Hønefoss bru i 1865. Foto: P. A. Thorén. Buskerud fylkesfotoarkiv.

Bjørn Syversen Lia eller **Bergsundeie** (nr 87, 117. dep.), 35 år; **Gulbrand Gulbrandsen Lia** eller **Bergsundeie** (nr 88, 118. dep.), 19 år, og **Ole Arnesen Lia** eller **Bergsundeie** (nr 89, 120. dep.), 32 år, alle medlemmer av arbeiderforeningen - var med i møtet på Løkkemoen og i *Touren* herfra til Hønefossen, men i Glatvedgården hadde de ikke hørt noe av opplesningen - de hadde også møtt fram 28. juli i Strømstøa (s. 43).

Erik Gulbrandsen Amundstua (nr 90, 121. dep.), 42 år, medlem av arbeiderforeningen inntil dagen før, da han meldte seg ut hos lensmann Skogstad - kom sent til Løkkemoen, men var med i toget til Hønefossen (s. 43).

Nils Johnsen Hvitmyr eller **Bergsundeie** (nr 91, 122. dep.), 53 år, og **Nils Gulbrandsen Aasterud** (nr 92, 123. dep.), 22 år, begge medlemmer av arbeiderforeningen - var med i møtet på Løkkemoen og i *Touren* til Hønefossen - 123. dep. hadde også vært med i Strømstøa uten å skjønne hvorfor alle vendte om (s. 43).

Anders Hansen Somdalsbraaten (124. dep., 164. vitne) - fulgte med noen ådølinger 28. juli til Strømstøa, mer fordi de hadde bedt ham om det enn fordi han egentlig hadde noen hensikt med reisen (s. 43-44).

1851 16/8 Det ringerikske forhør fortsettes på Strande i Ådalen ved Meinich.

Johannes Larsen Thoen (129. dep., 188. vitne), var med broren Christian Larsen 28. juli i Strømstøa (s. 44).

Torsten Kittelsen Næsmoen (130. dep., 189. vitne), 58 år; **Nils Nilsen Hængsle** (131. dep., 190. vitne); **Knud Torkildsen Gravli** (132. dep., 191. vitne); **Hans Eriksen Heggeruste** (133. dep.); **Gulbrand Arnesen Næseie** (134. dep., 187. vitne); **Ole Johnsen Lindelien** (135. dep., 192. vitne); **Ole Olsen Bjørnspladsen** eller **Næseie** (136. dep., 193. vitne), og **Erik Eriksen Næseie** (137. dep., 194. vitne), alle unntatt 135. dep. medlemmer av Øvre Ådalens Arbeiderforening, som nå hadde meldt seg ut - de hadde vært tilstede ved et møte som Gulbrand Johnsrud sist vinter hadde holdt på Heggeruste, men her hadde det ikke vært vist trass mot loven (s. 44).

Erik Jespersen Næss (138. dep.), 41 år, eier av gården Nes i Ådalen, redegjør for hva han tror om motivene til arbeiderne som 28. juli dro til Strømstøa (s. 44).

Elling Knudsen Gravlieie (141. dep.), 24 år, og **Christian Larsen Thoen** av Modum (142. dep.), 30 år, var 28. juli med i Strømstøa (s. 44).

(forts.)

Register over forhørte personer DEL 1

Eksempel: Erik Eriksen Neseie, III:44/206, er omtalt på 3. avdelings side 44, bokside 206.

Thrane, Marcus I:13, 14, 19, 21; II: 19/47, 32/58, 99/125, 107/133, 126/152

- A. P. Wold III:5/167
Anders Christiansen Marigaard III:17/179, 26/188
Anders Hansen Gulspladsen II:135/161; III:20/182, 37/199
Anders Hansen Somdalsbraaten el. Søla III:43/205
Anders Haraldsen Hønefoss, se Anders Jensen
Anders Helgesen Smit på Grønvoldseie III:35/197
Anders Jensen Hønefoss III:28/190
Anders Larsen Sundløkken u. Vestern III:7/169, 26/188
Anders Mikkelsen Skollerudeie III:42/204
Arne Knudsen Delet u. Grønvold/Hallingbyeie III:19/181, 34/196
Bjørn Syversen Lia u. Vestre Bergsund III:43/205
Brastad, Ole Halgrimsen, handelsbetjent III:4/166
Christian Ellefsen Branddalen III:5/67
Christian Gulbrandsen Qværnene «Glansegubbe» III:30/192
Christian Larsen Thoen av Modum III:44/206
Christian Petersen Hønefos III:30/192
Christoffer Arnesen Grønvold III:36/198
Edvard Helgesen Hønefoss III:28/190
Elling Arnesen Grønvold III:26/188;
Elling Knudsen Gravlieie III:44/206
Elling Olsen Semmen III:2-3/164, 39/201
Endre Gulbrandsen Hvalseie III:31/193
Engebret Mikkelsen Grønvoldseie III:26/188
Erik Eriksen Neseie III:44/206
Erik Gulbrandsen Amundstua III:43/20
Erik Jespersen Nes, bonde III:44/206
Fredrik Jørgensen Hvalseie II:134/160; III:2/164, 11/173, 36/198
Gulbrand Arnesen Neseie III:44/206
Gulbrand Gulbrandsen Brentebraaten III:19/181, 39/201
Gulbrand Gulbrandsen Grønvoldseie III:34/196
Gulbrand Gulbrandsen Lia u. Vestre Bergsund III:43/205
Gulbrand Gulbrandsen Aasterud u. Østre Bergsund III:42/204
Gulbrand Olsen Erikspladsen u. Skollerud II:41/203, 56/218
Gulbrand Olsen Qværnene III:33/195
Gulbrand Torkildsen Jonsrud II:123/149, 133/159; III:3/165, 32/194,
Halsteen Knudsen II:113/138; III:23/185
Halsteen Nilsen Skollerudeie III:41/203;
Halvor Helgesen Skollerudeie III:19/180
Hans Andersen Damstuen av Søndre Hønefoss III:16/178, 26/188
Hans Christensen Fjeld II:111/137
Hans Christian Hansen Mælingen III:4/166
Hans Eriksen Heggeruste III:44/206
Hans Nilsen Holt u. Hønen III:15/177, 26/188, 34/196
Hans Olsen Brubråten u. Hval III:39/201
Hans Olsen Holt av Hønefoss III:16/178
Helge Gundbjørnsen Tytodden III:21/183
Helge Johnsen Hønefoss III:27/189
Helge Syversen Hval III:38/200
Helge Torbjørnsen Øen III:33/195
Inger Marie Jensdatter Hønefoss III:5/67
Iver Olsen Snaret III:33/195
Jens Helgesen Gjermundboe III:30/192; V:10/324
Jens Johnsen Hønefoss III:27/189
Jens Pedersen Røste u. Skollerud III:40/202
Johan Henrik Olsen Semmen II:121/146; III:3/165, 22/184
Johannes Larsen Thoen III:44/206
John Ellingsen Dammen III:28/190
John Halvorsen Hallingby/Skollerudeie III:8/170
John Nilsen Hvitmyr u. Østre Bergsund III:42/204
John Torkildsen Støa III:27/189
Kahrs, Carl III:6/168
Knud Andersen Støa u. Vestern III:16/178
Knud Torkildsen Gravli III:44/206
Lars Gulbrandsen Hallingbyeie III:34/196
Lars Tollefsen av Hønefoss III:5/167
Lukas Olsen Hvalseie III:35/197
Magnus Monsen på Vasslaus III:17/179
Meier, Lorentz Henrik, proprietær III:4/166, 6/168
Mons Ellingsen Rundhaugen u. Skollerud III:42/204
Mons Gulbrandsen Amundstua el. Løkke II:133/159; III:31/193
Nils Andersen ved Hønefossen III:29/191;
Nils Arnesen Somdalseie III:41/203
Nils Christoffersen Bertels el. Søndre Hønefoss III:29/191
Nils Gulbrandsen Aasterud u. Østre Bergsund III:43/205
Nils Johnsen Hvitmyr u. Østre Bergsund III:43/205
Nils Kittelsen Hønefoss III:28/190
Nils Klemmetsen Strømstøa u. Skollerud/
Finnbraaten u. Oppen III:19/181
Nils Larsen Støa u. Vestern III:29/191
Nils Nilsen Hengsle III:44/206
Nils Olsen Hervik III:29/191
Nils Ottersen Justad el. Hostad, bor på Stiksrud, Tyrstrand II:125/150
Ole Andersen Høneneie III:3/193
Ole Arnesen Lia u. Vestre Bergsund III:43/205
Ole Bendixen Hvalseie III:25/187, 39/201
Ole Engebretsen Semmen III:40/202
Ole Helgesen Lia u. Vestre Bergsund III:43/205
Ole Jensen Røste u. Skollerud III:42/204
Ole Johnsen Hønefoss III:27/189
Ole Johnsen Lindelien III:44/206
Ole Jonassen Semmeneie III:26/188
Ole Larsen Gomnæs II:126/152
Ole Mikkelsen Hønefoss III:31/193

Ole Olsen Bjørnsplassen el. Bjørnsbraaten u. Nes
III:44/206
Ole Olsen Mælingen av Hønefoss III:10/172, 26/188,
34/196
Ole Rolfsen Gommæs II:126/152
Ole Syversen Skollerudeie III:35/197
Ole Thorsen Bergsund II:132/158; III:27/189
Ole Thorsen Pederspladsen u. Semmen/
Dølerud u. Hallingby III:34/196
Olia Christophersdatter III:5/67
Peder Gulbrandsen Svendsrud u. Grønvold
III:34/196
Peder Guttormsen Semmen III:19/181
Peder Olsen Olsund av Hønefoss III:14/176
Peder Pedersen Semmeneie den eldre III-25/187

Peder Pedersen Semmeneie den yngre III-25/187
Peter Iversen Hønenhagen III:28/190
Rasmus Thorsen Bergsund II:132/158; III:26/188
Robsahm, lensmann III:3/165
Sonerud, Syver, politiassistent II:115/141; III:3/165
Syver Gulbrandsen Hvalseie III:35/196
Tandberg, Christian, handelsfullmektig III:4/166
Theodor Andersen Nordre Hønefoss III:13/175,
26/188, 34/196
Torger Andersen Hattinger III:30/192
Torgrim Olsen Haugerud, gårdbruker III:73/235;
Torkild Ellingsen Spinderud III:30/192
Torsten Kittelsen Nesmoen III:44/206
Truls Pedersen Simarud u. Hval III:38/200
Truls Pedersen Skollerudeie III:9/171

I eller på Hønefoss?

Digitalarkivets Brukarforum, # 77651 (2010)

M. H.: Både i skrift og tale ser jeg at utabygds folk bruker "på Hønefoss", men det er ikke riktig. For folk i distriktet heter det "i Hønefoss". Min far (født 1926) brukte også alltid "i", så jeg tror jo, uten å ha sjekket det nærmere, at det har vært den vanlige betegnelsen langt tilbake. Det er ingen gård som heter Hønefoss - gården(e) heter Hønen, mens byen har navn etter den flotte fossen. Om navnet da betyr at man forestiller seg at man er i fossen, det vet jeg ikke. Men det heter altså i Hønefoss, så vet dere det!

O. S.: *Norsk stadnamnleksikon* har Hønefoss som ein av dei byane der tradisjonen tilseier "på", og eg ser ingen grunn til å dra det i tvil. At "i Hønefoss" er vanlegare i dag, tvilar eg heller ikkje på. Preposisjonen "på" er på vikande front når det gjeld bynamn, og i dag må "i" godtakast same kva by det gjeld. Likevel er det bra at somme held gamle tradisjonar ved like, endå ein og annan rukkar på nasen over "på Moss, på Halden, på Molde" osv.

L. Ø.: Det skurrar fælt i øyro mine når eg høyrer "i Hønefoss". Mor mi var frå Sokna, og det var aldri tale om noko anna enn at me skulle "ned på Hønefoss" og besøka tanta mi PÅ Hønefoss.

M. H.: Det var jo interessant at de sier "på Hønefoss" på (!) Sokna. Men på Nes i Ådal, der jeg kommer fra, har jeg aldri hørt noen si noe annet enn "i Hønefoss" - også i den eldre generasjon. Forresten sier de mer "i Hønnefoss" enn "i Høøønefoss", men det er jo en annen (språk)-historie... Lurer på hva dette kommer av - at vi har ulike tradisjoner på ulike steder - om samme by? Kan det ha med dialekt å gjøre? Nes i Ådal ligger på fylkes/kommune/språkgrense mot Valdres, og midt i Ådalen går det visstnok en markant dialektgrense... Jeg har hørt betegnelsen "på Hønefoss" - f eks når folk har sendt inn hilsener i Ønskekonserten på radio - men har alltid tenkt at det er folk fra andre deler av landet som ikke vet hva det egentlig heter.

Ellebrekka - et unikt navn i Norderhovsbygda

Åpner man kirkebøkene for Norderhov på 1700- og 1800-tallet, ser man straks at flere kvinner bærer det høyst sjeldne navnet Ellebrekka, et navn vi ikke finner andre steder i landet - med ett unntak.

---

av Sten Høyendahl

Borgerdatteren Ellebrekka Andersdatter Moss, døpt 1. september 1678 i Christiania, er den eldste jeg har funnet. Hun kom som nygift til Østre Hønen i Norderhov sammen med ektemannen Johan von Brinch, som da var kaptein ved Op-landske Regiment.

Ellebrekka er et navn som ikke sees i norske personnavnleksikon. Det har en tysk klang, men ved nettsøk finner man ingen tyske, svenske eller danske varianter. Forfatteren A. Lagesen hevder at det er en forkortelse for Ellen Rebekka, men grunngir ikke dette.

Anders Nilsen Moss, født ca 1650, bgr 1728 2/4 på Moss
g. (1675 7/11 Chra) Marte Mortensdatter

Barn født i Christiania: Abraham, døpt 1676 30/8, g. Karen - **Ellebrekka**, døpt 1678 1/9 - Nils, døpt 1680 15/9 - Hans, døpt 1682 10/9

Ellebrekka Moss giftet seg like før 1700 med kaptein Johan von Brinch, som i 1699 fikk skjøte på Østre Hønen. Til tider eide han også parter i Nøkleby og Vegstein, men i 1715 ble hans økonomi betegnet som slett. Ellebrekka døde allerede i 1717, og enkemannen ble - til tross for at han framstår som en noe forsøffen person - året etter utnevnt til oberstløytnant. Da var imidlertid kamphandlingene i Norge over

Ellebrekka Andersdatter Moss, døpt 1678 1/9 i Christiania, bgr 1717 23/9 på Norderhov, Hønen østre
g. Johan von Brinch, oberstløytnant, f. ca 1670, bgr 1725 4/7 i Norderhov

Barn: Ulrik Frederik von Brinch, født ca 1698, bgr 1770 23/3 i Kristiansand, major - Cathrine, bodde 1735 på Vaker i N:hov, ugift - Mariken, døpt 1705 6/6 i N:hov - Conrad, døpt 1709 20/3 i N:hov, bgr 1733 10/4 på Krist kirkegård (Aker kirkebok), sersjant ved Gevorbne livkompani

Mariken von Brinch, døpt 1705 6/6 i Norderhov, død 1743 18/6 i Norderhov, skifte etter begge 1743 18/6
g. (1731 11.12 i N:hov) Knut Gudbrandsen Vaker på Hønen østre, bgr 1743 8/2 i Norderhov, 50 år 6 mndr

Barn født i Norderhov: **Ellebrekka**, døpt 1732 17/9 - Johan, døpt 1735 24/3 - Marte Mariken, døpt 1737 26/10, død som barn - Gudbrand, døpt 1739 2/8 - Conrad, født ca 1741

Mariken von Brinchs barn

Ellebrekka Knutsdatter oppholdt seg i 1801 på Østre Hønen hos sin yngre bror Gudbrand, som da drev gården. I folketellingen samme år er det oppført at hun var ugift.

Med to unntak er alle på Ringerike med dette navnet etterkommere av Ellebrekka Moss, og disse oppholdt seg vesentlig på Østre Hønen og Søndre Frok i Norderhovsbygda. Så sent som midt i 1830-årene fikk to søskenbarn på Søndre Frok dette navnet. Den for lengst avdøde Ellebrekka Moss var deres tipp-tippoldemor.

Ellebrekka Andersdatter Moss

Ellebrekka Moss' foreldre var Anders Nilsen Moss, borger i Christiania, og hans hustru Marte Mortensdatter. Faren må ikke forveksles med skoginspektøren av samme navn på Bragernes, som fra midten av 1670-årene hadde betydelige sagbruksinteresser på Ringerike. Så vidt sees hadde ingen av disse noen forbindelse med slekten Moss ved Hønefossen.

Anders Nilsen Moss var i mange år bosatt i Østre kvarter i Christiania, men flyttet rundt 1710 til Moss, og trolig kom han også derfra.

for denne gang, og han trakk seg tilbake til privatlivet allerede i 1719.

Sønnen Ulrik Frederik von Brinch solgte i 1733 sin odelsrett til søsteren Mariken, og hennes ektemann, sersjant Knut Gudbrandsen Vaker, overtok gården og drev den videre. De døde begge i 1743, og gården gikk for en tid ut av slekten. Boet etter dem viste et overskudd på nærmere 600 riksdaler.

Gudbrand Knutsen hadde i 1759 tatt tilbake gården på odel. Kona Agnete døde i 1786, men noe skifte ble ikke påbegynt før i 1804. Fra midten av 1790-årene drev Gudbrand gården med

Jerg. Utaal. 1769

16de Januari 1769. Efter Sr Christen Jensen Bloch Copulation i
 huset med Jomfruen Ellebreche Waager, som paa Hønen
 Krafts Bevilling dat. Kristiansbøtz d. 16de Decemb. 1768
 somt Godtættelse for, at Consumptionens, Kindens, Bløds og de fattige
 her i Hønen er borte. Der at vidne Lykkeløbs Lovlyst
 Bæverer som *Anders Nilsen*
 Jacob Thode junior Henric Helstrøm

Trondheim, Domkirken sogn, kirkebok 8.2, 16. januar 1769.

hjelp av svigersønnen Truls Johannessen. Slekten stammet opprinnelig fra borgere og offiserer, men etterkommerne befant seg nå i vel-etablert bondestand.

Det har gått mange historier om Gudbrand. Han skal ha vært en stor, kraftig mann som alltid gikk rundt i blå stasklær og derfor ble kalt Blåmannen. En gang hadde han tatt en bråkmaker i nakken og ristet ham og bedt ham bruke vett, og etter dette oppsto et munnhell på Ringerike: *Du skal bruke vett, sa'n Gudbrand Hønen.*

I kirkeboken for Nidaros domkirke i Trondheim ser vi at edle seigneur Christen Jensen Bloch 16. januar 1769 begjærte etter kongelig bevilling å bli viet til jomfru *Ellebreche Waager*

hjemme i huset. Ellebrekke-navnet finner vi på denne tiden ikke utenfor Ringerike, og den ærverdige jomfrutittelen til tross - dette kan vanskelig være noen annen enn datteren til Knut Gudbrandsen Vaker og Mariken på Hønen. Men hun ble jo betegnet som ugift i folketellingen 1801 - har listeførerne fullstendig misforstått hennes sivilstand?

Noen Christen Jensen Bloch av høyere stand kan det heller ikke sees flere spor av, hverken i Trondheim eller andre steder. Vielseslistene i Nidaros kirke er gått tapt - kan det være slik at den edle seigneur Christen døde før vielsen ble inngått?

Ellebrekka Knutsdatter, døpt 1732 17/9 i Norderhov, Hønen østre, bgr 1802 jan. på Hønen, sies å være ugift

Gudbrand Knutsen Hønen, døpt 1739 2/8 i Norderhov, Hønen østre, død 1818 18/3 på Hønen

g. (1763 18/8 N:hov) Agnete Hansdatter, døpt 1739 18/1 i Norderhov, Krakstadstøa, bgr 1786 29/11, Hønen

Barn født på Hønen i Norderhov: Mariken, døpt 1763 21/8, død 1822 25/10 i Hole, Lore, g. (1797 27/2 N:hov) Ole Olsen Lore, døpt 1766 29/6 i Hole, død 1843 7/3 i Hole - **Ellebrekka**, døpt 1772 20/9 - Marte Maria, døpt 1774 4/9, se nedenfor - Knut, døpt 1780 7/5, død som barn

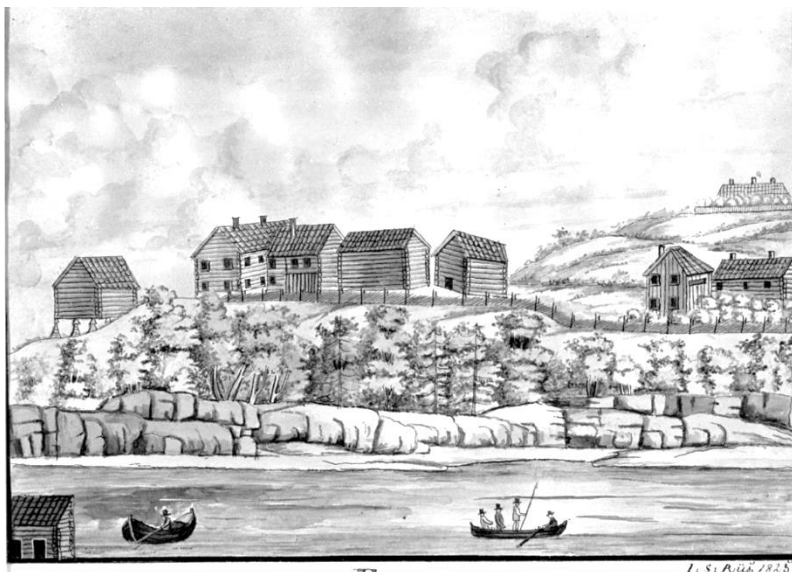
Ellebrekka Hønen og hennes datterbarn

Ellebrekka Gudbrandsdatter Hønen ble i 1802 godt gift med den mistenkelig unge Anders Nilsen, som ennå ikke var atten år gammel, men som hadde arvet hele Søndre Frok. I 1820-årene overdro de gården til to svigersønner, og gikk over på livøre. Ellebrekka døde i 1842, mens Anders Nilsen levde helt til 1860.

Det gamle slektsnavnet ble holdt godt i hevd, ettersom begge Ellebrekkas døtre, Anne Mattea og Agnete, i 1830-årene fikk barn som begge het Ellebrekka. Anne Mattea Andersdatter og ekte-mannen Bjørn Andersen, opprinnelig fra Veme, solgte allerede i 1828 sin del til Agnete og Anders Olsen, og ble etter hvert husmannsfolk under gården. Ellebrekka Bjørnsdatter ble konfirmert i 1850, og hadde i kristendom *Næsten gode Kundskaber.*

Bjørn og Anne Mattea bodde fortsatt på Frok da de i mai 1854 meldte utflytting til Amerika, og barna Martin, Karl, Ellebrekka, Cecilia og Anton fulgte med på ferden. Bjørn nærmet seg de seksti, en høy alder til å begi seg ut i det ukjente.

Agnete Andersdatter og Anders Olsen hadde atskillig bedre levekår idet de eide hele Søndre Frok, men noe langt liv fikk de ikke. Anders døde allerede i 1839, da datteren Ellebrekka bare var fem år gammel, og hun arvet så mye som 175 daler etter ham. Agnete giftet seg igjen med Gudbrand Madsen, men døde i 1845, snaut 40 år gammel. Skiftet etter Anders ble holdt så sent som i 1845 med utlodning 13. oktober, og ettersom Ellebrekka i 1843 var avgått ved døden, ble skifte samme dag også holdt etter henne.

Frok-gårdene med Juveren i forgrunnen. Tegning av J. S. Riis (1825). Foto: Buskerud fylkesfotoarkiv.

Ellebrekka Gudbrandsdatter, døpt 1772 20/9 i Norderhov, Hønen, død 1842 22/4, Frok søndre g. (1802 2/12) Anders Nilsen Frok, døpt 1785 5/6, død 1860 16/3, Frok søndre
Barn født på Frok søndre i Norderhov: Anne Mattea, døpt 1803 28/8 - Agnete, døpt 1805 3/11

a) Anne Mattea Andersdatter, døpt 1803 28/8 i Norderhov, Frok søndre
g. (1825 1/6 N:hov) Bjørn Andersen Frok, døpt 1795 1/2 i Norderhov, Veme
Barn født i Norderhov: Nils, født 1826 15/1, Frok søndre - Andreas, født 1827 16/7, Frok søndre - Martin, født 1829 12/12, Frok - Karl, født 1832 27/10, Frok - **Ellebrekka**, født 1835 12/11, Frok - Cecilia, født 1838 10/2, Froksødegård - Anton, født 1845 25/7, Frokseie

Ellebrekka Bjørnsdatter, født 1835 12/11 i Norderhov, Frok søndre, til Amerika 1854

b) Agnete Andersdatter, døpt 1805 3/11 i Norderhov, Frok søndre, død 1845 22/6, Frok søndre
g1 (1826 13/9 N:hov) Anders Olsen Frok, døpt 1802 8/8, Averøya i Hole, død 1839 3/4, Frok søndre
g2 (1842 2/6 N:hov) Gudbrand Madsen Frok, døpt 1807 17/12 i Hole, Ullern nordre, n. 1865
Barn i første ekteskap, født på Frok søndre i Norderhov: Ole Frog på Bjørke nedre ved Ask, født 1827 23/8, død 1910 15/4, Frok, g. (1856 9/4 N:hov) Maren Mattea Helgesdatter, døpt 1832 6/8 i N:hov, Kile, død 1896 25/4, Frok - Ingeborg Elisabet, født 1829 22/8, død 1904 3/12 i Hole, Lilleby, g. (1860 7/11 N:hov) Johan Jørgen Erichsen, født 1824 7/6 i Hole, død 1915 4/2 i Hole, Lilleby - **Ellebrekka**, født 1834 11/7 - Nikoline, født 1837 8/5, død 1898 6/10, Frok søndre g. (1856 11/7 N:hov) Christian Nilsen Frok, født 1826 9/2 i N:hov, død 1899 8/11, Frok søndre
Barn i annet ekteskap, født på Frok søndre i Norderhov: Anton Martin, født 1842 2/12, død ung

Ellebrekka Andersdatter, født 1834 11/7 i Norderhov, Frok søndre, død 1843 2/1

Marte Maria Gudbrandsdatters barn

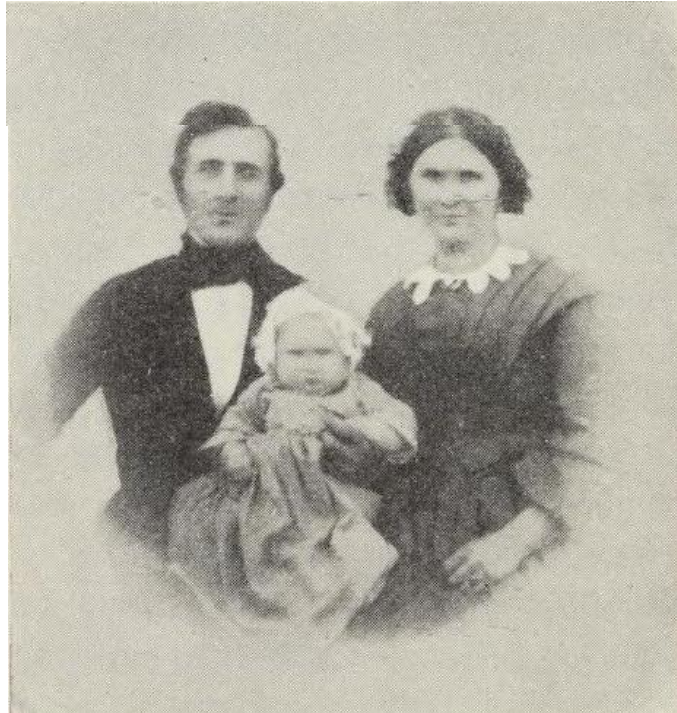
Også Marte Maria, yngste datter av Gudbrand Knutsen på Østre Hønen, hadde en datter ved navn Ellebrekka. Hun ble i 1793 gift med Truls Johannessen fra Røsholmen, som kort etter flyttet til Hønen for å bistå hennes far med gårdsbruket. Gudbrand hadde kort før sin død i 1818 solgt halve gården til Truls. Den andre halvparten ble overtatt av Ole Olsen Lore, gift med Mariken, Ellebrekkas søster, men denne ble snart tatt på odel av Knut, Truls og Ellebrekkas eldste sønn.

Truls var en mann som fullt ut behersket den gode replikk. Så sent som rundt 1950, over hun-

dre år etter hans død, gikk det fortsatt mange historier om ham på folkemunne. Da Karl Johan besøkte Hønen, fikk Truls streng beskjed av fogden om å fjerne eksemplaret av grunnloven som hang i storstua. Det kunne fogden spart seg. Truls svarte: «Tåler Norges konge ikke å se Norges grunnlov, har han ingen ting å gjøre i mitt hus».

Yngstedatteren Ellebrekka giftet seg i moden alder med Gulbrand Olsen Blyberg fra Sundvollen i Hole, som i 1853 kjøpte Østre Hønen av Ole Olsen Lore. De fikk en datter som døde som barn.

Gulbrand Blyberg og Ellebrekka Trulsdatter, trolig fotografert i 1858 da hun var 47 år gammel. Datteren Marte Marie Agnete døde som barn.

Marte Maria Gudbrandsdatter, døpt 1774 4/9 i Norderhov, Hønen, død 1854 21/8, Hønen

g. (1793 11/7 N:hov) Truls Johannessen Hønen, døpt 1761 5/4 i Hole, Røsholmen, død ca 1841

Barn født i Norderhov: Knut Hønen, døpt 1793 12/7, Røsholmen, død 1860 7/3 i N:hov, Hønen - Anniken, døpt 1795 25/1, Hønen - Johan, døpt 1797 7/1, Hønen - Gudbrand, døpt 1799 20/10, Hønen, død som barn - Aase Mattea, døpt 1802 7/2, Hønen, g. (1839 23/10 N:hov) Christian Hansen - Gudbrand Trulsen Kjekstad, døpt 1804 5/8, Hønen, stortingsmann fra Røyken - Johannes, døpt 1807 6/1, Hønen - **Ellebrekka**, døpt 1811 2/2, Hønen

Ellebrekka Trulsdatter, døpt 1811 2/2 i Norderhov, Hønen, død 1889 19/8, Hønen

g. (1852 26/11 N:hov) Gudbrand Olsen Blyberg, født 1820 14/1 i Hole, død 1900 8/5 i Norderhov, Hønen

Barn: Marte Marie Agnete, født 1857 24/8, Hønen, død som barn

Brekka på Krakstad og Ellen på Enerhaugen

Etter 1800 finner vi to jenter på Ringerike som kalles Ellebrekka uten at foreldrene sees å være i slekt med folket på Østre Hønen og Søndre Frok. Det ble vel etter hvert så mange med dette navnet at også andre begynte å bruke det.

Ellebrekka Andersdatter var født 16. november 1806 på Krakstad i Haug, og foreldrene var Anders Olsen Krakstad (1767-1837) og Inger Mikkelsdatter, som var fra Setrang. Ellebrekka giftet seg 10. januar 1832 med organist Anders Eriksen Ruud, som døde 9. september 1840 på Søndre Krakstad, bare 32 år gammel. Hun giftet seg ikke igjen, og døde 29. mars 1864 på gården. Lærer Gudbrand Johnsen Skøien, som var født i 1836, hadde som barn omgang med sønnene til Brekka, som hun ble kalt, og dette gikk visstnok ikke alltid stille for seg.

En Ellebrekka Andersdatter av yngre dato ble født 1. oktober 1832 av foreldre Anders Christoffersen, bygselmann ved Nordre Hønefoss, og

hustru Maria Andreasdatter. Hun flyttet til Kristiania, og giftet seg 24. oktober 1856 i Oslo domkirke med skomakersvenn Ole Olsen fra Vinger. De flyttet inn på Enerhaugen, der de i 1865 bodde i Smedgata 2, og i 1875 med fire barn i Enerhauggata 15. Ole var da skomakermester. Vi finner enken Ellen Olsens dødsfall 28. august 1898 i Enerhauggata 18, noe som tyder på at navnet Ellebrekka ikke var særlig gangbart i Kristiania.

Ellebrekka i London

Trolig er skomakermesterens kone på Enerhaugen den siste som har båret dette spesielle navnet. Jeg nevnte i innledningen at navnet opprinnelig kunne være tysk, noe manglende søketilslag på nettet synes å avkrefte, men i aktsprotokoll 5 for Ringerike - av alle steder - vises det til en tysktalende kvinne ved navn Ellebreche Dass, bosatt i London i 1704.

Kompanikart over Ringerike, håndtegnet av C. F. Møllerop (1805).

Det er vel heller ikke sannsynlig at borgeren Anders Nilsen Moss og hans hustru i 1676 hadde tatt dette navnet helt ut av lufta. Det er godt

mulig at navnet kan gjenfinnes i eldre kilde-materiale, men særlig popularitet har det neppe noen gang hatt.

Litteratur

Brænden, Ola (O. B.): Hønen-kara. *Ringerike* 1958/59, s. 25-26.

Guldal, Jon (J. G.): Truls på Hønen. *Ringerike* 1950, s. 12-13.

Høibo, Gudrun Johnsen: *Minister Finn Korens anebok* (1958).

Lagesen, A.: *Ringerikske slekter. III. Slekter fra Norderhov hovedsogn*. Grøndahl & Søns Forlag (Oslo 1935).

Skøien, Gulbrand Johnsen: «Godt Mot og lyst Humør!» Del 1. *Hringariki* nr 2/2018, s. 29-40.

Budstikken.

11. november 1824

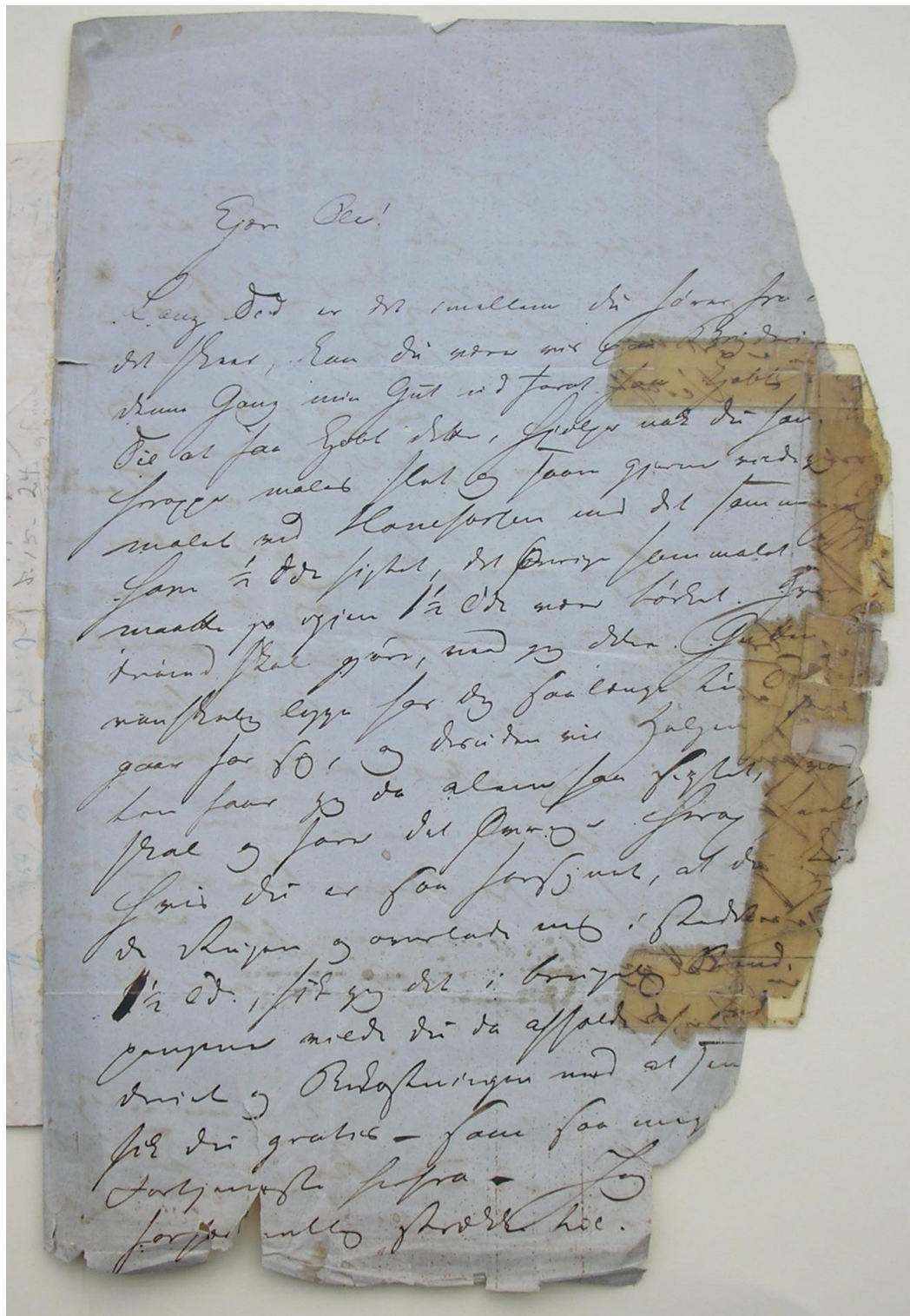
Naar man endelig, ofte med Livsfare og udmattet af Angest, har naaet Thingstederne, har man paa nogle af disse ikke bedre Kaar. Fugtige Huse, slet Forflegning, en ubehagelig og ofte fordrukken Sværm af Almue, som med fugtige og vaade Klæder fylder Thingstuen med den usundeste Qvalme og Lugt. I en saadan Situation at sidde ved en Protocol, fra tidlig om Morgenen til Klokken 10 om Aftenen, som ikke sjelden har truffet mig (foruden de mange Variationer af Disputer, man har at afgjøre imel-

lem en vankundig Almue), det har kostet mig utrolige Anstrengelser, og har, tilligemed Farer og Angest paa Søen, svækket min Helbred (- - -)

Her skal alle Processer ventileres og paa-dømmes, Thingsvidner tages og beskrives, Publicationer protocolleres, Umyndiges Midler undersøges og secureres, Fogdens Oppebørsels-Mandtaller gennemgaaes og attesteres, med mere, og Spørgsmaale, der gaae til det Uendelige og ere ofte af det latterligste Indhold, besvares til begge Parters Fornøielse.

Eiler Hagerup Rosenwinge
sorenskriver i Salten (skrevet 1790, utdrag)

Sorenskriver Rosenwinges hjertesukk er fra Nordland, men sorenskriverne i Ringerike og Hallingdal kunne sikkert si seg enige i det meste. Hos oss hadde vi et av de største sorenskriveriene på østlandet, et område som strakte seg fra Fjulsrud sør i Hole helt opp til fjellene i Hemsedal. Med vinterting, vårting, høstting og diverse åstedsbefaringer kunne det bli mange reisedøgn årlig for våre embetsmenn.

Slik gjør man ikke med et brev fra 1856!

Og i hvert fall ikke når avsenderen er Jørgen Moe, stilet 6. juni 1856 til broren Ole Engebretsen Moe. En velmenende person har for 60-70 år siden forsøkt å reparere brevet med limbånd, noe som vi ser var en særdeles dårlig idé. Det mishandlede brevet befinner seg i dag i Hole bygdearkiv.

Foto: Sten Høyendahl.

Avs.
Ringerike Slektshistorielag
v/ Nils Elsrud
Paasche Aasensvei. 26
3514 Hønefoss.